Serie nouă
IUNIE 2021
6
(CCXXXIX)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓Festivalul Muzicii Româneşti, Iaşi
✓Concursul Internațional "George Enescu"
✓Enescu Forever
✓Teatrul "C. Tănase" - *100% "Acces Direct... la Muzică"*
✓Sanremo 2021
✓Redutele şlagărului românesc (I)

În imagine:
Valentin ŞERBAN
Câştigătorul secțiunii VIOARĂ din cadrul Concursului Internațional "George Enescu"
(foto: Mihai Gîndac)

Moda zilei: lupta cu discriminarea

Am mai făcut referiri, nu demult, la politicile repertoriale care îşi propun să înlăture efectele ”discriminării” prin înlăturarea unor capodopere ale secolelor trecute, care ar ”jigni” anumite sensibilităţi.

În ultimele săptămâni a fost atins un nou prag: cel al publicului, după cu autorii şi cu piesele ştim ce avem de făcut cu autorii şi cu creaţiile lor!

”Noi nu discriminăm” – încearcă din răsputeri să-şi facă reclamă instituţiile de concert şi de spectacol publice acum, când în România s-a reluat activitatea culturală. Şi, explică ele mai departe: adică, onorat public, nu trebuie să fiţi nici vaccinaţi nici testaţi anti-COVID-19... Vă aşteptăm în sală! La grămadă!

Sub pretextul acesta stupid al fricii de acuzaţiile de discriminare, organizatorii de evenimente calcă în picioare toate principiile protecţiei sanitare aplicate de aceleaşi autorităţi române (şi de celelalte ţări), de aproape un an şi jumătate deja. Veniţi la noi în sală, unde pe altarul culturii îi vom amesteca pe cei sănătoşi cu cei bolnavi, unde nimeni nu vă atrage atenţia că a purta masca înseamnă să ai acoperite gura şi nasul, permanent pe durata reprezentaţiei. Puteţi sta la 20cm distanţă de spectatorul de alături, timp de peste 2 ore, într-un spaţiu închis imposibil de aerisit. Poftiţi cu încredere! Aceasta este noua politică sanitară în Cultură; pentru că artiştii ştiu mai bine decât ”manipulatorii” ăia de la Sănătate.

Şi asta, în momentul în care autorităţile române nu ştiu ce să mai facă pentru a mai creşte numărul persoanelor vaccinate, când nu mai găsesc alte argumente decât o porţie mici gratis în Obor pentru a chema lumea la protejarea sănătăţii personale şi a celei publice; când autorităţi locale de la ţară refuză echipele mobile de vaccinare, ”pentru că la noi nu are nevoie nimeni de vaccinare”. Iar un vechi client al DNA, cu dosarele deocamdată dosite la sertar, propovăduieşte vindecarea prin credinţă şi ne-infectarea prin rugăciuni. Despre promisiunea coordonatorului campaniei, doctorul Gheorghiţă, de a avea 5 milioane de români vaccinaţi până la 1 iunie, pentru a se putea lua măsuri de relaxare, nu se mai preocupă nimeni. Oricum, relaxarea a venit, fără atingerea pragurilor obligatorii cerute de epidemiologi.

„Şi atunci, de ce m-aş mai vaccina?” se întreabă românul... Oricum pot să merg oriunde: la restaurant, la cluburi, la mare, la spectacole, la hoteluri şi pensiuni. Iar pentru deplasările peste graniţă, deja a înflorit o adevărată industrie de acte falsificate, de la adeverinţe de vaccinare ”emise” în alte state până la generoase parafe de la ”medici de familie” care atestă că pacienţii lor au trecut prin boală în ultimele 6 luni... Şi cu aceste ţidule îi păcălim şi pe străini, nu numai pe ai noştri. Iar celebrele ”măsuri” luate împotriva celor care zădărnicesc combaterea răspândirii bolilor... hahaha, sunt sublime dar lipsesc cu desăvârşire; tot aşa cum nu s-au mai dat de luni de zile amenzi pentru cei care încalcă reglementările explicate la televizor de premier şi de miniştrii săi.

Aşa că, până la urmă, de ce să se lase mai prejos teatrele şi să le mai pese de distanţarea socială şi de minima prudenţă... Mai eficientă este povestea cu discriminarea, adică cu ne-discriminarea, ca aşa-zisă scuză pentru faptul că teatrele nu fac niciun efort pentru a-i proteja pe cei vulnerabili. În schimb, suntem mândrii că protejăm

drepturile omului (?!). La fel cum ne place să stăm în genunchi pe stadioane ca să arătăm că nu discriminăm pe motive rasiale (?!)... Cât despre dreptul la sănătate... a tot avut prioritate. Acum să mai ia o pauză...

Poate că ar trebui ca cei de la teatre să meargă prin spitale şi să le dea lecţii de ne-discriminare şi doctorilor: să-i înveţe să nu-i separe pe cei cu tuberculoză de restul bolnavilor; nici pe leproşi ori pe cei cu alte boli cu transmisibilitate intensă. Să le dea dulciuri şi diabeticilor, pentru a nu-i discrimina. Şi să-i anestezieze cu aceeaşi substanţă pe toţi, inclusiv pe cei alergici şi gata să dea în şoc anafilactic, pentru că, nu-i aşa, nu trebuie să discriminăm...

După cum ar trebui să posteze anunţuri în sala de spectacol care să-i înveţe pe spectatori să-i aplaude deopotrivă pe toţi: şi pe cei care cântă prost şi pe cei care cântă bine. Norocul lor că, oricum, românul, bine-crescut, face treaba asta de la sine... Noi nu discriminăm şi nici nu tolerăm discriminarea... După acelaşi principiu, deja s-au făcut primii paşi în direcţia de a-i obliga pe critici să-i laude pe toţi artiştii, să ridice în slăvi toate spectacolele, să admire deopotrivă toate teatrele şi să-i preamărească pe toţi managerii... Atunci, pasă-mi-te, vom fi o Românie europeană... Şi nu ne-ar mai rămâne decât să luminăm Ateneul în culorile curcubeului, pe timpul Festivalului ”Enescu”, ca să primim cu adevărat cea mai cuprinzătoare adeverinţă de nediscriminare. Felicitări şi ”La mai mare”!

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Festivalul Muzicii Româneşti........................2-5
Concursul Internaţional “G. Enescu”........6-11
Două dive la ceas aniversar.....................20-21
Sanremo 2021.......................................32-36
Redutele şlagărului românesc (I)...............37-39

Muzica românească în viziune ieşeană

O săptămână de muzică românească poate fi intervalul de timp generos pentru clarificarea imaginii suficient de cuprinzătoare, chiar fragmentată, a istoriei artei sonore culte de la noi. Scriind cuvântul „săptămână”, mă simt obligat să readuc în atenție, ori să menționez întâia dată pentru cei care nu le cunosc, informații despre primele ediții ale acestei serii de recitaluri şi concerte, numită în 1973 „Săptămâna muzicii româneşti”.

Începând din 1965, în fiecare an venea *Toamna muzicală clujeană*, la Braşov începuse în 1970 *Festivalul muzicii de cameră*, Piatra Neamț se bucura din 1972 de *Vacanțele muzicale* - trebuia să se organizeze şi la Iaşi un eveniment amplu dedicat creației compozitorilor români. Mai ales că şi aici existau instituții muzicale valoroase – Filarmonica, Teatrul de operă, Conservatorul, care puteau susține o astfel de acțiune complexă. Ca întotdeauna, elementul-cheie l-au constituit oamenii potriviți, cu idei şi inițiativă, la momentul potrivit. Trio-ul fondator al acestui adevărat festival, chiar dacă la început a fost numit oficial, mai modest, *Săptămâna Muzicii Româneşti*, a rămas în istorie. Achim Stoia, rectorul Conservatorului din 1960 până în 1973, s-a preocupat mereu de îmbogățirea personalului didactic prin titularizarea ca profesori a celor mai valoroşi muzicieni tineri (Vasile Spătărelu, Anton Zeman, Sabin Păutza), a sprijinit activitatea scenică a proaspeților absolvenți reuniți în formații camerale (un singur exemplu pe care îl ofer aici este Cvartetul de coarde “Moldova”, cu apariții la Filarmonicile din Iaşi, Bacău şi Bucureşti, la *Festivalul Muzicii de Cameră* de la Braşov, cu înregistrări radiofonice). Nu doar profesorii cu baza la Conservatorul ieşean au format instrumentişti ajunşi repede în grupuri camerale, în orchestre româneşti şi din străinătate, ci pedagogi, teoreticieni şi instrumentişti de mare prestigiu din Bucureşti – a fost cazul violonistului George Hamza, conducătorul renumitului cvartet de coarde “Muzica”, autor al unor studii despre tehnica şi arta cântatului în acest tip de formație camerală, care a contribuit atunci în mod esențial la formarea celor două cvartete studențeşti din Conservator, ale cvartetelor “Melos” şi “Cantabile”, a cvartetului “Voces Contemporanae” (cunoscut acum sub numele *Voces*).

Al doilea element de bază al triumviratului inițiator a fost dirijorul Filarmonicii “Moldova”, profesorul la clasa de dirijat orchestră şi, din 1973, rectorul Conservatorului ieşean, Ion Baciu, entuziast, activ, performant autor de evenimente muzicale. Profesorul Mihail Cozmei, decan la aceeaşi instituție de învățământ muzical superior, a întregit echipa fondatoare care a convins autoritățile centrale şi locale ale timpului să sprijine logistic derularea unei acțiuni ce a ajuns să coaguleze în anii următori aproape toate valorile componistice şi interpretative ale țării, de la numeroasele formații ieşene ce activau în anii evocați aici, la orchestrele filarmonicilor din Bucureşti şi Cluj-Napoca, ale Radioteleviziunii, la grupările camerale din celelalte centre muzicale. Dintre momentele istorice legate de *Festivalul Muzicii Româneşti* (titulatura neoficială de *festival* a fost pe deplin meritată) se cuvine menționată premiera ieşeană sub formă de concert a operei *Oedip* (1975), la care au contribuit câțiva dintre cei mai valoroşi solişti lirici ai

timpului, în frunte cu baritonul David Ohanesian, protagonistul distribuției, orchestra Filarmonicii, corurile reunite de la Filarmonica şi Teatrul Liric ieşean conduse de Ion Baciu. După ce a analizat succint contribuția fiecărui compartiment muzical-artistic la realizarea producției, neuitatul muzicolog şi critic Grigore Constantinescu a lăsat paginii tipărite următoarea propunere onorantă: *Se poate vorbi, în cazul lui Ion Baciu, de oportunitatea unei înregistrări*

speciale a lucrării, valabilă estetic şi pregnant personală. (*Muzica*, nr. 7, 1975, pag. 33).

După o întrerupere îndelungată (1988-2007), seria nouă a festivalului s-a datorat iniţiativei conducătorilor Universităţii de Arte „George Enescu" şi Filarmonicii „Moldova" – Viorel Munteanu şi Bujor Prelipcean.

Cezara Petrescu, Cristina Simionescu

foto: Cozmin Todică

Restricţiile drastice impuse de pandemie nu au permis organizarea ediţiei cu numărul 22 a *Festivalului Muzicii Româneşti* în octombrie 2020, aşa cum s-a dorit. Aşteptată cu nerăbdare, eliminarea interdicţiilor a stimulat conducerile Filarmonicii "Moldova", Universităţii de Arte „George Enescu", în colaborare cu Primăria municipiului Iaşi şi Universitatea „Alexandru Ioan Cuza", să ordoneze imediat seria de recitaluri, concertul vocal-simfonic în săptămâna 10-16 mai. Soprana Cristina Simionescu şi pianista Cezara Petrescu au interpretat luni 10 mai lieduri de Eduard Caudella, Enrico Mezzetti, Mansi Barberis, Achim Stoia, Vasile Spătărelu, Ciprian Ion şi Bogan Chiroşcă (imagine cronologică a compoziţiilor de gen elaborate la Iaşi de-a lungul timpului). Chitaristul Costin Soare a adus în aceeaşi zi pe scena Festivalului creaţii recente ale tinerei generaţii de autori Sebastian Ţună, Gabriel Mălăncioiu, Sebastian Adrone Nakanishi, Cătălin Ştefănescu-Pătraşcu, şi o partitură semnată de Dan Dediu.

Profesoara şi pianista Aurelia Simion, unul dintre cei mai activi muzicieni, a selectat opus-uri de Sigismund Toduţă, Richard Oschanitzky, Sabin Păutza, Constantin Simionescu, Petrea Gîscă, Tudor Chiriac şi Romeo Cozma într-o *Perspectivă diacronică asupra creaţiei instrumentale româneşti* (titlul programului). De menţionat că Aurelia Simion este unul dintre puţinii interpreţi care cultivă statornic opus-urile academice ale lui Richard Oschanitzky, de prea mult timp intrat pe nedrept în conştiinţa mediului muzical românesc doar ca pianist, aranjor şi compozitor de jazz. *Sonata pentru clarinet şi pian*, ascultată în primă audiţie absolută în anul 2001 la Festivalul Internaţional *Richard Oschanitzky*, tot la Iaşi, rezistă, după aproape şase decenii decantării în timp, datorită modernismului (aproape radical în 1964), ingeniozităţii, temperanţei şi muzicalităţii ce o definesc (interpreţi Aurelia Simion – pian, Daniel Paicu – clarinet). Partea I din *Concertul pentru saxofon şi orchestră* de Sabin Păutza s-a dovedit mai puţin potrivită perechii de surse sonore pian-saxofon deoarece se pierd elemente importante din ţesătura melodic-timbrală a ansamblului simfonic, dar a rămas evidentă relaţia subtilă dintre cântul folcloric românesc şi intonaţiile specifice blues-ului, jazz-ului, gen muzical rămas pasiune de o viaţă a compozitorului Sabin Păutza şi datorită relaţiei sale profesionale din studenţie cu marele specialist în domeniu Richard Oschanitzky. Interpreţii primei părţi din concert în variantă pentru pian şi saxofon tenor au fost Aurelia Simion şi Bogdan Constantin. Oboista Andreea Burda-Cucu, percuţionistul Constantin Stavrat, clarinetistul Daniel Paicu, flautistul Călin Fărcăşel, cornistul Petrea Gîscă sunt interpreţi pe care ar fi bine să-i mai ascultăm, după revenirea la condiţiile normale de viaţă şi de studiu.

Cuvinte admirative se pot scrie din nou despre Tatiana Pocinoc şi Ionela Butu, care au demonstrat miercuri 12 mai cunoaşterea stilului fiecărui compozitor ales pentru recitalul mezzosopranei Marta Burduloi, adaptare a expresiei pianistice (au fost interpretate lucrări cunoscute

Aurelia Simion, Daniel Paicu

foto: Cozmin Todică

Tudor Bolnavu, Doina Grigore

foto: Cozmin Todică

preponderent ca muzician de jazz. Cele trei piese aduse pe scenă de Doru Albu (clarinet) şi Daniel Dragomirescu (chitară) au devoalat structura sensibil-lirică a autorului, caracterul melodic, opulenţa armoniilor, totul motivând şi alte variante instrumentale reuşite, cum s-a întâmplat de-a lungul timpului cu opus-urile lui Romeo Cozma.

Preluând de puţin timp ca dirijor Corul academic „Gavriil Musicescu" al Filarmonicii „Moldova", Bogdan Cojocaru îşi demonstrează cu fiecare concert vocaţia pentru comunicarea cu ansamblul vocal, muzicalitatea, atenţia la detaliile tehnic-expresive, rigoarea inspirată, sensibilă, a modelării tuturor frazelor melodice, de la prima până la ultima notă. Sub conducerea sa, toate partidele vocale se aud omogen, clar, interpretările determinând ascultătorul să-şi concentreze întreaga atenţie spre a urmări, impresionat, desfăşurarea muzical-poetică. Lucrări cunoscute de Nicolae Ursu, Gheorghe Danga, Marin Constantin, Dariu Pop şi Sabin Păutza şi-au dezvăluit încă odată frumuseţea datorită acestui ansamblu vocal experimentat, excelent condus.

Dincolo de sonoritatea compactă, strălucitoare dar nuanţată, "Cvartetul de coarde al Academiei de Muzică, Teatru şi Arte Plastice" din Chişinău a lăsat imaginea robusteţii tehnicii instrumentale stăpânite cu siguranţă deplină. Alexandru Ureche, Zinaida Brînzilă-Coşleţ, Vladimir Andrieş, Ana-Maria Sîrbu au interpretat în seara de 13 mai lucrări de Wilhelm Berger, Ghenadie Ciobanu şi Boris Dubosarski.

Filarmonica *Moldova* a participat la a XXII-a ediţie a *Festivalului Muzicii Româneşti* cu programul vocal-simfonic

şi puţin familiare publicului, rămase de la Tiberiu Brediceanu, Gheorghe Dima, Mihail Jora, Hilda Jerea, Ede Terény, Mihail Jora, Ionel Perlea, Diamandi Gheciu, Achim Stoia, Vlad Răzvan Baciu, Felicia Donceanu şi Sigismund Toduţă).

Unul dintre cele mai reuşite momente ale festivalului s-a datorat violonistului Tudor Bolnavu şi pianistei Doina Grigore, interpreţi ai Suitei *Impresii din copilărie.* Ascultând miercuri 12 mai opusul enescian nr. 28 am avut din nou impresia stabilă a unei creaţii de profundă sinteză romantic-modernă cu subtile sau evidente implicaţii melodice, psihic-estetice româneşti. Mi-au plăcut înţelegerea deplină a lucrării, topirea excelenţei tehnic-expresive individuale în substanţa generală a partiturii, înţelegerea deplină a interpreţilor.

Cu siguranţă, ar trebui ca lucrările academice ale lui Romeo Cozma să fie programate mai des, în folosul cunoaşterii ambelor tipuri de limbaj muzical – predeterminat şi improvizat, autorul câştigându-şi de mulţi ani aprecierea

Orchestra şi Corul Filarmonicii din Iaşi, dir. Radu Postavaru
solişti - Daniela Goria, Mihaela Blându, Liviu Munteanu şi Bogdan Cojocaru,
recitatori - Vasilica şi Aurelian Bălăiţă

foto: Cozmin Todică

susținut de orchestră şi de Corul Academic. A fost un program de autor Viorel Munteanu, *Concertul pentru flaut şi orchestră de coarde Umbre şi geneze* (solist Ioan Bogdan Ştefănescu), *Patru madrigale* dramatice pe versuri de Lucian Blaga şi Mihai Eminescu (solişti soprana Daniela Goria, mezzosoprana Mihaela Blîndu, tenorul Liviu Muntean, basul Bogdan Cojocaru), *Simfonia a II-a din ciclul Umbre şi geneze*, cu versuri recitate de actorii Vasilica Bălăiță şi Aurelian Bălăiță (opusurile al doilea şi al treilea în primă audiție absolută) au reprezentat un nou contact al auditorilor cu muzica accentuat dramatică, ce nu obturează momentele lirice, evocatoare, cu rezonanță bizantină, definitorii pentru stilul lui Viorel Munteanu.

Cvartetul de coarde al Academiei de Muzică, Arte plastice şi Teatru din Chişinău

foto: Cozmin Todică

Sâmbătă 15 mai a fost rândul publicului ieşean să urmărească *Nosferatu*, spectacolul de film mut şi muzică inspirat de prima ecranizare, din 1925, a romanului Dracula, realizată de regizorul F.W. Murnau după romanul *Dracula* de Bram Stoker. Cunoscând spectacolul din octombrie 2020, când a fost prezentat la Bacău în *Zilele Muzicii Contemporane*, mi-am reconfirmat admirația pentru Ioan Bogdan Ştefănescu (flaut), Sorin Petrescu (pian, sintetizator) şi Doru Roman (percuție) reuniți în Trio *Contraste* al Filarmonicii *Banatul* din Timişoara, interpreți de vocație ai lucrărilor contemporane, în cazul de față autoare fiind Violeta Dinescu.

Ad Hoc

foto: Cozmin Todică

Spațiul cronicii de față nu permite comentarea interpretării fiecărei creații inclusă de Ansamblul *AdHoc* al Academiei Naționale de Muzică „Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca în concertul de închidere de duminică 16 mai.

Cu avantajul audierii repetate a înregistrării, rețin acum doar imaginea superlativă a două opus-uri: *Trei cântece* din ciclul de şapte compuse de George Enescu pe versuri de Clément Marot în aranjamentul rafinat, respectuos față de stilul manuscrisului orginal, ce i-a reunit în cvartetul de coarde pe Melinda Béres, Răsvan Dumitru, Traian Boală, Zsolt Török şi pe soprana Mihaela Maxim, aranjament semnat de Adrian Pop, şi poemul lui Ulpiu Vlad *Sonorități din flori albastre*, ce nu şi-a pierdut poezia şi frumusețea variantei semnată de violonistele cvartetului "Gaudeamus" în 2019, la *Cluj Modern*.

Expoziția foto-documentară *Eduard Caudella – 180 de ani de la naştere* (coordonatoare Dalia Rusu-Persic), Atelierul de practică vocală *De la partitură la scenă* (coordonatoare Mihaela Loredana Gârlea), spectacolul *sincretic Sunt într-o dilemă. Poveşti despre dragoste şi muzică. Momente din opere şi operete* cu solişti şi prelucrare sunet-video (conducerea muzicală Consuela Radu-Țaga) prezentat joi 13 mai, şi recitalul vocal-instrumental *Poetica jazzului vocal din România*, în care vineri 14 mai s-au readus pe scenă creații de Ciprian Porumbescu, Richard Oschanitzky, Johnny Răducanu, Aurel Giroveanu, Laurențiu Profeta, Mireca Tiberian şi Romeo Cozma au completat seria programelor din a XXII-a ediție a Festivalului Muzicii Româneşti.

Cu siguranță, timpul disponibil până în 2023, normalitatea condițiilor de studiu, la care se aşteaptă profesorii, interpreții şi organizatorii, vor asigura viitoarei ediții plusul de valoare şi atracție atât de necesar.

Alex VASILIU

Spectacolul continuă – Concursul Internațional „George Enescu"

„Muzica trebuie să continue chiar şi în vremuri de criză."
Mihai Constantinescu,
director executiv al
Festivalului şi Concursului „George Enescu"

Secțiunea *VIOLONCEL*

Recent încheiata ediție a Concursului s-a bucurat de un record de înscrieri – 105, fiind necesar un laborios proces de preselecție care să reducă serios numărul concurenților evaluabili. Din cei 54 de participanți care au parcurs prima etapă eliminatorie au rămas în competiție doar 13 (din 10 țări) pentru ca, după încheierea celei de-a doua etape, să fie selecționați în semifinală primii şapte. Înregistrările repertoriului fiecărui concurent au putut fi vizionate online pe website-ul public al Concursului (www.festival enescu.ro) începând din 30 august – pentru prima etapă şi, respectiv, 5 septembrie – pentru cea de-a doua, iar în 8 septembrie, după anunțarea, de către preşedintele juriului, David Geringas, a celor 7 semifinalişti, practic prima fază a concursului a fost considerată încheiată. Ce avea să urmeze, în condițiile incertitudinilor generate de incontrolabilele replici ale pandemiei cu posibilele sale urmări, încă nu ştia nimeni…

Şi totuşi iată că, opt luni mai târziu, rememorând de acum celebra afirmație a lui Vladimir Jurowski – *"Aspirația umană de a atinge excelența în artă poate fi mai puternică decât orice virus!"* – ne-am putut reuni în ambianța Ateneului Român, interpreți, juriu şi public, pentru a retrăi, pe viu, inegalabila emoție a comunicării prin Muzică. Semifinala îşi aştepta, nerăbdătoare, concurenții!

În acest context, o succintă panoramare a recitalurilor celor şapte semifinalişti îşi propune să readucă în lumina reflectoarelor evoluția lor în decursul primelor două etape:

La 27 de ani, letona **Margarita Balanas** este deja cunoscută ca pictoriță şi actriță. Fie că este vorba despre *Studiul op. 73 nr. 20* de Popper, despre *Concertul nr. 1* de Haydn sau despre *Adagio şi Allegro în la bemol major* op. 70 de Schumann, violoncelul ei arcuieşte tot atâtea scenarii sensibile pe care ni le dăruieşte cu grația unui pictor de sunete. Concurenta letonă a dezvăluit publicului virtual, treptat, portretul unui artist cu o viziune extrem de personalizată; în interpretarea sa, strălucitorul *Elfentanz* de Popper, tumultuoasa *Sonată nr. 1 în mi minor* de Brahms şi, în special, rafinata *Sonată pentru violoncel solo* a lui Ligeti au creionat fațete diferite ale unei atitudini temperamentale complexe. **Margarita** călătoreşte cu lejeritate între orizonturi stilistice diferite jonglând, prin intermediul sonorității calde, pătrunzătoare, a propriului instrument, cu stări şi atitudini expresive, radiografiate amănunțit.

Dintre cei cinci participanți la prima etapă, singurul român admis în semifinala prestigiosului concurs, **Ştefan Cazacu** (26 de ani), a demonstrat în primele două runde ale competiției nu doar abilități instrumentale deosebite, ci şi capacitatea intelectuală de a transcende multitudinea de stiluri pentru a-şi construi propria perspectivă omogenă asupra întregului calup repertorial. De la *Studiul op. 73 nr. 20* de Popper cu care şi-a început evoluția în prima etapă de concurs şi până la acel veritabil perpetuum mobile conceput de acelaşi autor şi denumit, simbolic, *Elfentanz*, Ştefan şi-a argumentat parcursul interpretativ (partea întâi a *Concertului nr. 2 în re major* de Haydn, *Adagio şi Allegro în la major* de Schumann, *Sonata pentru violoncel solo* de Ligeti şi *Sonata nr.2 pentru violoncel şi pian* de Brahms) juxtapunând structuri ample, într-o concepție unitară.

Asupra apariției în concurs a lui **Sebastian Fritsch** (24 de ani), şi-a pus amprenta naturalețea rostirii instrumentale, un "dat" al muzicienilor înnăscuți. A „trecut" cu evidentă uşurință peste piesele etapei întâi (*Capriciul op. 25 nr. 8* de Piatti, partea întâi a *Concertului nr. 1* de Haydn, *Adagio şi Allegro* de Schumann), pentru ca în etapa a II-a să aducă în atenția auditoriului una din sonatele contemporane pentru violoncel solo mai puțin abordate în

acest concurs: cea a lui George Crumb, de care s-a apropiat atent, la nivelul tuturor parametrilor sonori, urmând ca același firesc al atitudinii să amprenteze prima sonată brahmsiană, în mi minor, şi, în final, același Dans al Elfilor de Popper. Am apreciat, ca o concluzie a prezentării concurentului german, îngemănarea desăvârşită a celor două “voci” partenere – violoncelul şi pianul – în redarea extrem de delicată, cu aspect de filigran, a popularului Elfentanz, cuplul **Sebastian Fritsch** (cello) - **Aryan Dayyani** (pian) reuşind să se sincronizeze expresiv la superlativ.

Francezul **Jérémy Garbarg** (25 de ani) şi-a gândit programul din prima etapă (*Capriciul nr. 6* de Piatti, *Adagio şi Allegro* de Schumann, şi apoi partea întâi a *Concertului nr. 2, în re major* de Haydn) urmărind un echilibru al disponibilităților sale expresive, pentru ca, în *Sonata pentru violoncel solo* de Ligeti să pună accent pe construcția diferențiată a fiecărei secțiuni circumscrise, cursiv, narațiunii instrumentale şi, ulterior să confere sens fiecărei fraze din *Sonata pentru violoncel şi pian nr. 2 în fa major* de Brahms susținând un dialog expansiv cu excelentul acompaniator Kojiro Okada; în schimb, preluată, probabil, dintr-o filmare mai veche, piesa lui Karl Davidov, *At the Fountain*, nu a fost portretizată la fel de convingător de către cellistul francez.

Acompaniată de pianistul Jonathan Ware, **Anouchka Hack**, cea de-a doua reprezentantă a Germaniei în concurs, de aceeaşi vârstă cu **Sebastian Fritsch**, şi-a ales, şi ea, *Capriciul op. 25 nr. 8* de Piatti şi partea întâi a *Concertului nr. 1 în do major* de Haydn succedată de *Adagio şi Allegro*-ul schumannian şi a reuşit să-şi evidențieze spectaculos tehnica instrumentală dar şi diversitatea resurselor sale interpretative centralizând aspectele stilistice definitorii pentru fiecare creație în parte. Remarcabil s-a dovedit a fi, şi în cazul acestei concurente, aportul acompaniamentului pianistic, experimentatul Jonathan Ware fiindu-i partener de scenă pe tot parcursul celor două etape; în tandem, au remodelat minuțios impunătorul edificiu al *Sonatei nr. 1 în mi minor op. 38* de Brahms, apoi, firesc, sugestiva “dantelărie” sonoră a partiturii lui Davidov, *At the Fountain* pentru ca, în sfârşit, **Anouchka Hack** să pună în lumină – în premieră pentru acest concurs! – polivalența stilistică a primei părți din *Sonata pentru violoncel solo op. 8* de Zoltan Kodaly.

Andrei Licareţ, Ştefan Cazacu

La cei doar 14 ani ai săi, coreeanul **Jaemin Han** întruneşte o sumă de calități care-l situează deja în postura unui violoncelist de elită. *Studiul nr. 20* de Popper a fost parcurs cu o uluitoare siguranță, atenția sa fiind îndreptată asupra clarității perfecte a frazării, partea întâi a *Concertului* haydnian în *do major,* dar şi obligatoriul *Adagio şi Allegro în la bemol major* op. 70 de Schumann fiind abordate cu lejeritate; **Jaemin Han** şi-a conceput propria cadență a părții întâi validându-şi surprinzătoare disponibilități creative, pertinent grefate pe osatura clasică a partiturii. În etapa a doua am putut admira soliditatea construcției tuturor opusurilor din program, conexiunile dintre *Sonata pentru violoncel şi pian nr. 2 în fa major* de Brahms, *Sonata pentru violoncel solo* de Ligeti, şi – singular pentru acest concurs – *Humoresque* op. 5 de Rostropovici valorizând sensibilitatea vibrantă, trăirea emoțională care aureolează bravura tehnică a foarte tânărului concurent.

În sfârşit, japonezul **Keisuke Morita** ne-a dezvăluit, la 23 de ani, o perspectivă preponderent clasicizantă asupra interpretării majorității lucrărilor din primele două etape de concurs – *Adagio şi Allegro* de Schumann, *Capriciul nr. 6* de Piatti şi partea întâi a *Concertului nr. 2, în re major* de Haydn, respectiv *Sonata pentru violoncel solo* a lui Ligeti şi *Dansul Elfilor* de Popper şi o viziune mai sobră, de un romantism reținut, asupra *Sonatei nr. 1 în mi minor* de Brahms.

Semifinala programată live în 13 mai, la Ateneul Român, a fost onorată doar de cinci din cei şapte competitori menționați, misiunea juriului (care a funcționat în sistem hibrid, doar jumătate din membri fiind fizic în sala de concert – **David Geringas**, **Alexandra Guțu**, **Frans Helmerson**, **Jérôme Pernoo**, şi **Raphael Wallfisch**, ceilalți cinci – **Myung-Wha Chung**, **Leonid Gorokhov**, **Arto Noras**, **Meehae Ryo** şi **Tsuyoshi Tsutsumi** – optând în continuare pentru jurizarea online) nefiind foarte dificilă. Drept urmare, aproape imediat după încheierea semifinalei, preşedintele David Geringas a nominalizat pe cei trei concurenți admişi în ultima etapă a competiției, din care au fost eliminați **Anouchka Hack** (prea cufundată în “litera” partiturii *Sonatei* enesciene *în do major* op. 26, accentuându-i aceleaşi valențe neoclasice pe care avea să le identifice şi în *Sonata în re minor* op. 40 de Şostakovici) şi **Keisuke Morita** (surclasat de către ceilalți trei semifinalişti datorită prestației sale de o expresivitate limitată, încadrabilă în tiparul unei corectitudini cvasi lipsite de note personale).

Dacă în semifinală, **Ştefan Cazacu** a abordat destins, cu acea nedisimulată bucurie de a comunica specifică interpreților de marcă, cele două sonate (de Enescu şi Şostakovici) din omniprezentul repertoriu al concursului, detaşându-se de ceilalți concurenți prin sonoritatea generoasă – omogenă timbral dar diferențiată tensional – practicată în funcție de particularitățile fiecărei părți a sonatei enesciene, şi prin fluiditatea melodică a structurilor

meticulos organizat în economia sonatei lui Şostakovici, în finala din 15 mai traiectoria ascendentă a concurentului român a fost evidentă. În postura de solist al binecunoscutului *Concert în si minor* op. 104 de Dvořák, **Ştefan Cazacu** şi-a valorificat din plin virtuțile: căldura vibrato-ului şi preocuparea pentru susținerea unor linii ample, de largă respirație, modelarea graduală a spectrului dinamic şi a relevantelor subtilități agogice, tipic romantice, justificând pe deplin reacția admirativă a publicului prezent în sală.

Al doilea finalist, **Sebastian Fritsch**, a avut o traiectorie interpretativă aparte. Semifinala i-a reliefat predispoziția către ludic, cellistul german reuşind să particularizeze coloristic sonata enesciană prin sondarea grundului improvizatoric, nu doar prin uzuala gestică interpretativă ci şi prin mimica feței; în viziunea sa, *Sonata în do major* op. 26 a simbolizat un cumul de trăiri emoționale, pendulând între temperamentalul rubato şi dansantul giusto cu certe influențe lăutăreşti pe care Fritsch le-a recreat în accepțiune proprie. A distanțat fără echivoc neoclasicismul prokofievian – prin schițarea în cele mai mici detalii a *Sonatei în do major* op. 119 – de haloul impresionist atribuit lucrării enesciene, replicile partenerei sale de scenă, pianista **Naoko Sonoda**, întregind, fără cusur, imaginea celor două scenarii muzicale. De altfel, lui **Naoko Sonoda** i-a fost acordat ulterior, răsplătind standardul ridicat al performanței sale instrumentale, Premiul special pentru cel mai bun acompaniator al *Sonatei pentru pian şi violoncel* de George Enescu. Pentru finală, **Sebastian Fritsch** s-a oprit asupra *Concertului in mi minor* op. 85 de Elgar, pe care l-a arhitecturat cu tandrețe şi impetuozitate în compania Orchestrei Filarmonicii “George Enescu” şi a dirijorului **Nicolas Alstaedt**, acelaşi ansamblu care a acompaniat, cu profesionalism, toți concurenții din seara finală a competiției.

Sebastian Fritsch

Jaemin Han

foto: Andrei Gîndac

Ultimul nume din concurs, **Jaemin Han**, cel mai tânăr aspirant la premii din istoria Concursului Internațional “George Enescu”, a devenit – în ciuda celor 15 ani împliniți abia în ianuarie 2021 – şi cel mai tânăr câştigător al reputatei competiții, în timp ce **Sebastian Fritsch** a obținut premiul al doilea, iar **Ştefan Cazacu** a fost distins de către juriu cu premiul al treilea. Pe **Han** l-au recomandat, în primul rând, excepționalul nivel tehnic şi vizibila pasiune cu care a investit fiecare piesă inclusă în repertoriu. În cadrul semifinalei, a fost singurul violoncelist care a cântat, fără a avea nevoie de partituri, atât *Sonata în re minor* a lui Şostakovici cât şi pe cea a lui George Enescu. Şi nu oricum, ci afiliindu-le distinct neoclasicismului şi, respectiv, unui postromantism de sinteză, cu profunde valențe lirice. Însă ataşamentul special al tânărului coreean pentru creația lui Şostakovici s-a revelat în forța explozivă a interpretării *Concertului Nr. 1 în mi bemol major* op. 107, o performanță epuizantă dusă până la capăt într-un sclipitor joc de nuanțe, tensiuni şi relaxări, cu precizia ritmică a unui ceas elvețian. Cu certitudine, **Jaemin Han** posedă deja atributele unui artist complet, care îşi asumă personalizat fiecare opus componistic şi care, în ipostază solistică, este capabil – aşa cum a făcut-o şi în semifinală cu cei doi talentați pianişti acompaniatori: Andrei Licareț şi Gabriel Gîțan, aşa cum a reuşit s-o facă şi în etapa finală cu membrii Orchestrei Filarmonicii “George Enescu” – să realizeze cu partenerii de scenă acea charismatică fuziune expresivă care atrage magnetic aplauzele publicului!

Loredana BALTAZAR

Secțiunea *VIOARĂ*

… astfel a fost o seară, şi apoi a fost o dimineață: aceasta a fost ziua întâi (Geneza 1:5) … astfel a fost Octombrie 2020 şi Mai 2021 şi Competiția „George Enescu” s-a încheiat. Retrospectiv vorbind totul a ținut de domeniul miracolului deoarece la marea derută care a cuprins într-o primă fază

Valentin Şerban

foto: Andrei Gîndac

întreaga lume artistică totul părea pierdut sau posibilitatea amânării *sine die*. Dar din fericire a mers conform planurilor iscate de nişte minți inteligente şi inspirate, iar activitatea marilor evenimente de gen s-a derulat, mai ales primăvara aceasta, în condiții aproape „normale”.

Cel mai mare câştig a fost oferit de desfăşurarea etapelor semifinale şi finale în variante live, cu orchestră şi mai ales cu public! Mărturisim că etapele precedente la care au fost audiați numeroşii candidați selectați au fost întâmpinate de unele dificultăți de natură tehnică. Propunerea preşedintelui juriului, arhicunoscutul violonist Dmitri Sitkovetski de a accepta mai mulți candidați pentru trecerea în stadiile următoare a fost benefică. Astfel, în semifinală au intrat opt concurenți dintre care au evoluat doar şapte (Jeewon Kim neprezentându-se) cu *Sonata* de E. Grieg *(nr. 3 în do minor* – **Gennaro Cardaropoli**/ Italia şi **Elvin Hoxha Ganiyev**/ Turcia-Azerbaijan), G. Fauré *(nr. 1 în la major* – **Ayaka Uchio**/ Japonia şi **Jaewon Wee**/ Coreea de Sud), în sfârşit celebra *Sonata în La* de César Franck (**Tassilo Probst**/ Germania şi **Tomotaka Seki**/ Japonia). O bună alegere a făcut-o **Valentin Şerban** care nu a avut concurență cu *Sonata a III-a* de Brahms. La acest segment lucrările au fost desigur inegale din multe puncte de vedere, *Sonata* de Franck, de exemplu, negăsindu-şi interpretul potrivit, iar ca dificultate şi susținere *Sonata* de Grieg nu fost la nivelul celorlalte. În fine, rămânând la Grieg, Elvin Hoxa Ganyiev a oferit o variantă plină de expresivitate fiind un violonist înzestrat cu daruri artistice deosebite, foarte expresiv şi cu mult bun gust, calități etalate pe întregul parcurs al evoluției sale. Pentru piesele de virtuozitate preferințele s-au împărțit între cele pentru vioară solo, *Paganiniana* de Milstein (Tomotaka Seki şi Ayaka Uchio), Ernst – *Die letzte Rose*, variațiuni pe tema cântecului irlandez *The last Summer Rose,* cu mare brio, absolut impecabile în viziunea lui Jaewoo Wee, sau cele cu pian, Franz Waxman – *Carmen Fantasie* (Elvin Ganiyev, Tassilo Probst), Saint-Saëns – *Rondo Capriccioso* (Gennaro Cardaropoli) şi din nou o lucrare de mare ținută şi bine aleasă, Wieniawski – *Variațiuni pe o temă originală op. 15,* în interpretarea lui Valentin Şerban. Şi în zona aceasta sunt diferențe de susținere şi dificultate dar acest punct a uşurat

Finalişti secțiunii vioară: Jaewon Wee, Valentin Şerban, Tassilo Probst

foto: Andrei Gîndac

cumva selecția pentru etapa următoare. În ce priveşte Enescu a fost preferata *Sonata II op. 6 în fa minor*, care, fără excepții, a fost executată cu multă înțelegere în ce priveşte universul coloristic, tempo-urile juste, integrarea în universul ideatic şi în stilul enescian la modul general. Probst şi Wee s-au lăsat seduşi de *Sonata a III-a op. 25 „în caracter popular românesc”*, primul cu ceva mai multă rigoare în mişcarea secundă, iar Wee cu o viziune mai încărcată de efecte, tot în aceeaşi parte. Acompaniatorii au adus o importantă contribuție la buna desfăşurare a semifinalei. Concurenții asiatici au optat pentru concursul pianiştilor români (Clementina Ristea, Dragoş Dimitriu, Gabriel Gîțan şi nu în ultimul rând Cătălin Răducanu - remarcabil în *Sonata a II* de Enescu alături de japoneza Ayaka Uchio pe care a acompaniat-o aproape pe dinafară!). Pentru marele premiu s-au detaşat deja **Valentin Şerban** şi **Jaewon Wee**. Primul a avut o seară de formă maximă în *Concertul* de Sibelius – şi, aşa cum am mai afirmat de-a lungul timpului în relatarea acestor evenimente, iar s-a impus „concertul favorit”, mai ales cu finalul care a fost prezentat într-un tempo mai mult decât rapid… există mereu tentația de a demonstra „ce poți”. Jaewon Wee a evoluat pe *Concertul în Re* de Brahms, foarte muzicală, cu o emisie sonoră superbă şi alura de mare artistă, dar „n-a fost să fie”. Premiul al treilea a fost acordat tânărului de doar 19 ani **Tassilo Probst** care a cântat *Concertul în Re* de Ceaikovski, foarte tehnic, foarte corect, ancorat în tradiție… Cum premiile se atribuie pentru performanțele de-a lungul celor trei etape, Franck a fost hotărât o alegere nefericită. Totuşi a mai primit şi două premii speciale, de la *iPalpiti Festival of International Laureates 2021* împreună cu Jaewon Wee şi unul de la Academia Kronberg pentru cel mai tânăr finalist. La Pian s-a acordat premiul pentru cel mai bun acompaniator pianistului Alberto Ferro. Da, multe surprize… *şi a fost seară 2021,* premiul I a rămas după mulți ani în România la **Valentin Şerban**… şi *aşteptăm dimineața 2022*!

Corina BURA

Secțiunea *PIAN*

Marcată de limitările şi reglementările deosebite pentru combaterea pandemiei, ediția de anul acesta, cea de a XVII-a, a Concursului Internațional de Interpretare „George Enescu” s-a desfăşurat la înălțimea artistică bine cunoscută, devenită deja tradițională. Primele două etape au avut loc în septembrie 2020, exclusiv on line. S-au înscris 55 de concurenți din 20 de țări. În etapa a doua au promovat 16 competitori, dintre care 8 au intrat în cea de a treia, semifinală. Juriul condus de doamna Cristina Ortiz, a fost format din 6 personalități de notorietate internațională, prezente în loja principală a Ateneului Român şi trei participante online.

Astfel, în dimineața zilei de 21 mai, sărbătoarea sfinților împărați Constantin şi Elena, au evoluat cei opt semifinalişti. Primul dintre aceştia, **Jack Campbell** din Anglia, în vârstă de 21 de ani, a interpretat mulțumitor, dar fără participare sufletească deosebită, *Sonata în fa diez minor* de George Enescu. Impresia generală a fost aceea de expresie a unei muzicalități şi a unei înțelegeri medii a conținutului expresiv. Piesa de Ronald Stevenson, intitulată *Peter Grimes Fantasy*, compusă de Benjamin Britten într-un limbaj specific primei jumătăți a secolului XX, de o modernitate moderată, a fost redată conştiincios, fără implicare emoțională. Apoi, au fost prezentate trei creații ale lui Georgy Ligeti: *Studiul nr. 3, Touches bloquées*, cu jocuri de armonii pe clape şi pe corzile ciupite ale pianului, *Studiul nr. 2, Cloches à vide*, o piesă de atmosferă în reflexe pastelate şi *Studiul nr. 6, Automne à Varsovie*, dinamică, plină de humor şi suspans.

Al doilea concurent, **Salih Can Gevrek** din Turcia, în vârstă de 29 de ani, a realizat un fel de citire rapidă a *Suitei enesciene op. 10*, cu unele pasaje expresive reuşite pe parcurs. În *Momentele muzicale op. 16* de Rachmaninov, a avut trăiri romantice interiorizate, fiind însă mai puțin convingător în relevarea patetismului de largă respirație, a tristeții nemărginite, a tumultului caracteristic stilului acestui ultim mare romantic din secolul XX.

Concurentul din Rusia, **Nikolai Kuznețov**, în vârstă de 27 de ani, a cântat onorabil *sonata* enesciană, după care ne-a captivat prin interpretarea interesantă a *Sonatei nr. 1* de Alberto Ginastera, unde şi-a demonstrat temperamentul viu, strălucirea, dar şi componenta visătoare a personalității sale, remarcându-se în piesa magistrală a argentinianului, prin anvergura spectaculoasă a discursului.

Hoyel Lee din Coreea de Sud, în vârstă de 32 de ani, a cântat mulțumitor muzica lui Enescu, iar apoi a strălucit în redarea *Sonatei nr. 1 op. 22* de Rachmaninov, demonstrând un temperament de foc şi o virtuozitate epatantă, împreună cu profunzimea înțelegerii şi a exprimării.

Yeon - Min Park din Coreea de Sud, în vârstă de 31 de ani, a prezentat lucrarea enesciană într-o manieră liberă, degajată. *Sonata a doua* de Rachmaninov a fost cântată cu sinceritate, cu avânt debordant, iar implicarea

Yeon-Min Park

foto: Andrei Gîndac

instrumentală ieşită din comun ne duce cu gândul la un tip special de eroism scenic.

Adela Liculescu din România, în vârstă de 28 de ani, şi-a reprezentat cu onoare ţara. Se distinge prin sentimentul libertăţii de exprimare personală. A realizat sonor *Suita Petruşka* de Stravinski într-un mod electrizant.

Chun Lam U din Hong Kong, în vârstă de 19 ani, un adolescent scund, îndesat, cu figura ciupită de vărsat, a pus multă pasiune, sensibilitate şi rafinament în redarea *Suitei* enesciene. Iar în capodopera lui Maurice Ravel, *Gaspard de la Nuit*, a triumfat. *Ondine* a avut mister, vibraţie, stranietate, plutire, în *Le Gibet* a avut aerul sumbru, nocturn, încărcat de ameninţări difuze şi prevestiri negre. Clopotul a răsunat pe zidurile oraşului, iar cadavrul celui spânzurat, e pârjolit de soarele ce apune. Acel si bemol care bântuie auzul de la un capăt la altul al piesei, de 53 de ori, avea o greutate de plumb. Scarbo, piticul paiaţă, apărut dintr-o viziune de coşmar, o culme a grotescului muzical, e o piesă celebră pe care interpretul nostru a cântat-o cu aplomb şi anvergură, într-o întâlnire extrem de interesantă a impresionismului cu expresionismul.

Ultimul concurent, polonezul **Marcin Wieczorek**, în vârstă de 25 de ani, un tânăr înalt, subţire, cu un ciuf rebel în creştet, a abordat o ţinută foarte liniştită în cântat. Muzica lui Enescu a sunat cu nobleţe, interpretul fiind convingător datorită participării sincere la muzică. *Variaţiile* de Szymanowski, o lucrare în caracter romantic, impresionist şi popular, aparţinând unui congener şi confrate al maestrului Enescu, şeful şcolii poloneze moderne de compoziţie, a fost creată sonor cu competenţă stilistică deplină şi cu fiorul autenticităţii.

A urmat o scurtă pauză, în care juriul a deliberat şi apoi a făcut publică promovarea în etapa finală a concurenţilor **Adela Liculescu**, **Yeon-Min Park** şi **Marcin Wieczorek**.

Duminică, 23 mai 2021, la orele 18, ne-am întâlnit pentru ultima oară, pentru a participa la etapa finală a concertelor cu orchestra. Filarmonica bucureşteană, în forma sa de zile mari, a asigurat o participare specială, sub conducerea plină de grijă şi implicare a dirijorului John Axelrod. *Concertul nr. 1 pentru pian şi orchestră* de Ceaicovski a cunoscut prin exprimarea Adelei Liculescu un temperament pasionat, cu dezvoltări spectaculoase, dar şi momente de un lirism delicat, încărcat de poezie. Ne-am delectat în respiraţia largă a temelor, ne-am încărcat cu energie urmărind mersul suitor al discursului până la apoteoza finală.

În prestaţia lui Yeon Min-Park, am admirat patetismul profund al muzicii *Concertului al treilea* de Rachmaninov, lirismul său debordant, unitatea în diversitate a construcţiei monumentale. Interpreta nu se pierde în mărunţişurile tehnicii de degete, ci vede edificiul în adevărata sa grandoare. Este frapant să te afli în faţa unei făpturi atât de minione şi delicate, realizând o conturare atât de magnifică a acestui concert care evocă măreţia infinită a peisajului rusesc.

Marcin Wieczorek dezvoltă un farmec irezistibil în *Concertul în mi minor* de Chopin. Pe tânărul artist îl doare fiecare sunet, fiecare melodie, pe care o trăieşte pasionat, fără rezerve. Alături de el, împreună cu el, marea orchestră şi dirijorul au făcut corp comun, relevând în această partitură hipercunoscută frumuseţi pe care le-am sesizat acum pentru întâia oară.

O scurtă pauză a fost necesară juriului pentru a decide ordinea premianţilor. Astfel, **Yeon Min-Park** a fost desemnată câştigătoarea premiului I, **Adela Liculescu** a primit premiul al II-lea, iar **Marcin Wieczorek**, premiul al III-lea. Câştigătoarei trofeului principal i-a revenit şi premiul pentru cea mai bună interpretare a *Suite op. 10 în re major* de George Enescu. În prezenţa pe scenă a juriului, preşedinta acestuia, doamna Cristina Ortiz, a înmânat cele trei distincţii şi trofeele corespunzătoare.

Ne-am desprins cu greu de atmosfera sărbătorească a Ateneului Român, unde s-a încheiat, în glorie, încă o ediţie a Concursului Internaţional de Interpretare George Enescu. Date fiind condiţiile impuse de măsurile antipandemice, cred că aceasta va lăsa o amintire cu totul specială, atât pentru performanţele muzicale atinse la modul excepţional, cât şi ca o provocare a artei înalte la adresa vicisitudinilor vieţii. A fost încă o demonstrare a voinţei omului de a depăşi vitregiile, neputinţele, pericolele şi limitele impuse fiinţei umane de evenimente. E, până la urmă, ideea centrală a *Oedipului* enescian: şi de această dată, s-a dovedit că omul e mai puternic decât destinul!

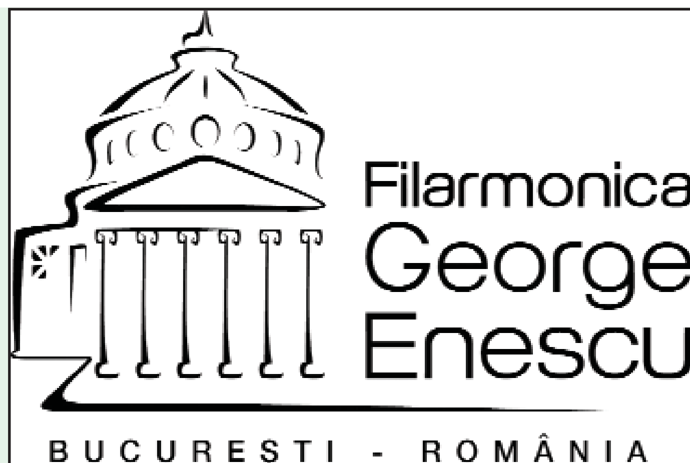
Lavinia COMAN

Finalişti secţiuni pian: Adela Liculescu, Yeon-Min Park, Marcin Wieczorek

foto: Andrei Gîndac

În compania dirijorului Christian Badea, o revenire mozartiană la Ateneul Român

Revenirea muzicii mozartiene în programele Filarmonicii, în compania dirijorului Christian Badea, aduce o anume ordine, conduită pe care am regăsit-o cu greu în evoluția muzicienilor primei orchestra simfonice a țării, cu prilejul – spre exemplu – a concertelor finale ale Concursului „Enescu"; mă refer, mai precis, la finala secțiunilor de violoncel şi de vioară. Se poate discuta pe această direcție vis-à-vis de ținuta muzicienilor ansamblului parcurgând marele repertoriu concertant clasico-romantic, în compania tinerilor concertişti laureați ai competiției. Insistența, perseverența, acribia cu care acționează Badea dau roade! Am constatat acest aspect pe parcursul celor două concerte successive ale Filarmonicii, concert al sfârşitului de mai, al începutului de iunie. Greu de spus dacă aceasta a fost intenția declarată a şefului de orchestra, dar rezultatele au fost evidente. Mă refer atât la marea *Simfonie "Jupiter" în do major*, bine aleasă în acest caz, dată fiind forma clară a părților lucrării, conturul ferm condus al desenului tematic, energia care susține întregul edificiu al lucrării, inclusiv fuga finală care aduce acea adaptare fericită a celebrei structuri a polifoniei baroce în zona clasicismului muzical vienez. Da, a fost o reuşită cu totul salutară pe care am recunoscut-o inclusiv pe parcursul celor două celebre uverturi ale operelor *Flautul fermecat* şi *Don Giovanni*, momente pe parcursul cărora dramatismul mozartian al genului apare a fi argumentat inclusiv în plan simfonic; aspect împlinit cu evidentă consecvență, cu o stăruință demnă de cauze importnate; în ce priveşte claritatea expresivă a liniilor tematice, tensiunea interioară constructiv orientată. Captivantă, de aleasă atracțiozitate s-a dovedit a fi fost evoluția solistică a celor doi pianişti pe parcursul programelor menționate. Mă refer

Christian Badea

la pianistul spaniol Josu de Solaun, laureat al unei recente ediții a competitiei enesciene, membru al juriului ediției 2020 – 2021; este artistul unei maturități firesc aşezate, aspect pe care nu poți a nu-l observa pe parcursul celebrului *Concert* mozartian *în do major nr. 21*, parcurs în zona unui echilibru deloc căutat dar atent susținut. Mă refer la tânărul artist, pianistul Cristian Sandrin care revine pe scena bucureşteană cu celălalt *Concert în do major nr. 25*, partitură poate mai puțin celebră, mai puțin spectaculoasă, căreia artistul ştie a-i stabili cu claritate identitatea stilistică, strălucirea interioară a sunetului, agilitatea interioară a expresiei, aspectul filigrant al conturului ritmico-melodic. Amândoi dispun de o cultură stilistică bine consolidată, de o cultură a sunetului firesc marcată de propria personalitate pe direcția unor seducătoare transparențe timbrale. A putut fi audiată, de asemenea, cea de a *5-a Simfonie* de Franz Schubert, în *si bemol major*, lucrare moştenitoare a două

Josu de Solaun

importante tezaure ale muzicii vieneze a timpului, anume clasicismul sfârşitului de secol XVIII, pe de-o parte, şi, pe de alta, melodismul apropiat cantabilității vocale, aspect pe care autorul îl cultivă dată fiind natura intimă, prioritară, a personalității sale. Iar aceasta în ciuda faptului potrivit căruia inclusiv la Schubert, menuetul din parte a treia a lucrării, se apropie de caracterul scherzo-ului beethovenian; aspect pertinent împlinit de dirijor în compania ansamblului filamonicii bucureştene. Este firesc în conjunctura actuală, ne dorim acest lucru, ca reluarea concertelor cu public să fie de bun augur pentru viața muzicală bucureşteană; şi nu numai.

Dumitru AVAKIAN

Isabella Leonarda (400) – creatoare de *Psalmi* şi prima compozitoare care a publicat *Sonate da chiesa*

Membră a unei familii aristocrate, cu o solidă formație culturală şi intrată la 16 ani ca novice pe porțile mănăstirii, **Isabella Leonarda** (1620-1704) devine discipola lui **Gasparo Casati**, cunoscut prin crearea şi publicarea de *Motete*. Din cele peste 200 lucrări muzicale (20 numere de *opus*) realizate – potrivit propriei declarații – în afara orelor de rugăciune sau a obligațiilor monastice, cea mai mare parte a fost publicată în timpul vieții sale.

A semnat şi publicat atât muzică vocală: 18 *Sacri concenti* (*op*. 3, 1670), *Vespro à cappella* (*op*. 8, Bologna, 1678), vocal-instrumentală: 122 *Motete* cu susținere instrumentală (cuprinse în cicluri la una sau mai multe voci, *op*. 2, 6-7, 10-15, 17, 20, datate în perioada 1665-1690), 17 *Misse* (*op*. 4 – Novara, 1674, *op*. 18, Bologna, 1696), 11 *Salmi concertati* (*op*. 19, Bologna, 1697), cât şi instrumentală: exponențialele 12 *Sonate a 1, 2, 3 e 4 Stromenti*, dovedind perfecta cunoaştere a cerințelor tehnicii componistice palestriniene de tip *stile antico* (*prima pratica*), dar şi de impunere în prim plan a unei viziuni moderne monteverdiene (*seconda pratica/stile moderno*).

Partiturile *Sonatelor da chiesa* etalează subtilități contrapunctice de abordare şi părăsire a disonanței, dovedind gustul pentru dialogul articulațiilor armonice şi elansările soliste ale violinelor. Ca tipar formal, **Isabella Leonarda** a ignorat forma vivaldiană cvadripartită (lent-repede-lent-repede) a sonatelor *da chiesa*, inventivitatea sa melodică şi formală înlănțuind de la patru (*Sonatele* 6, 9) la 13 mişcări (*Sonata* 4); repetitivul a jucat un rol central, nu puține fiind *refrenele* sau includerea recitativelor instrumentale.

În cele 17 *Misse* şi în *Vespro à cappella* a inserat ample fragmente psalmice, pliindu-se formei statuate în timp a slujbei de seară: *Psalmii* 70, 110, 112-113, 122, 128 şi 147.

Aceiaşi *Psalmi*, cărora li se adaugă un *Magnificat* şi un *Canon* final la două voci (Tenor), au cunoscut şi tratarea ca piese de sine stătătoare, cuprinse în ciclul *Salmi concertati a 4 voci con Strumenti* (op. 19, 1698), un ciclu de 11 lucrări. Este cea mai bogată colecție de *Psalmi* a compozitoarei, concepută în geometrie vocal-instrumentală diversă: 6 *Psalmi* la 4 voci SATB şi grup instrumental (2 violine, *theorbo/tiorba/chitarrone* – instrument din familia *luth*-ului şi orgă): *Domine ad adjuvantum* (*Ps*. 70), *Dixit Dominus* (*Ps*. 110), *Confitebor* (*Ps*. 138), *Beatus vir* (*Ps*. 112), *Laudate Dominum* (*Ps*. 117), *Nisi Dominus* (*Ps*. 128) şi câte un 1 *Psalm* la 4 voci SATB sau doar voce de Sopran şi grup instrumental cu violine *ad libitum*: *Lauda Jerusalem* (*Ps*. 147), 3 voci SAB şi grup instrumental: *Laudate pueri* (*Ps*. 113) sau doar voce de Sopran şi grup instrumental: *Laetatus sum* (*Ps*. 122). Fiind dedicat „alla Beata Vergine di Loreto”, în *Magnificat* – penultimul număr al ciclului, alături de alte fragmente biblice sunt incluse *versete* din *Ps*. 99:3, 103:8, 17, 126:2.

Astăzi, multe din lucrările semnate de **Isabella Leonarda** au cunoscut reeditări şi programări pe podiumuri de concert (aranjamente semnate de **Alessandro Bares**, **Caroline Cunningham**), emisiuni radio sau de televiziune, în Italia şi dincolo de granițele ei.

Carmen STOIANOV

Enescu, pentru totdeana

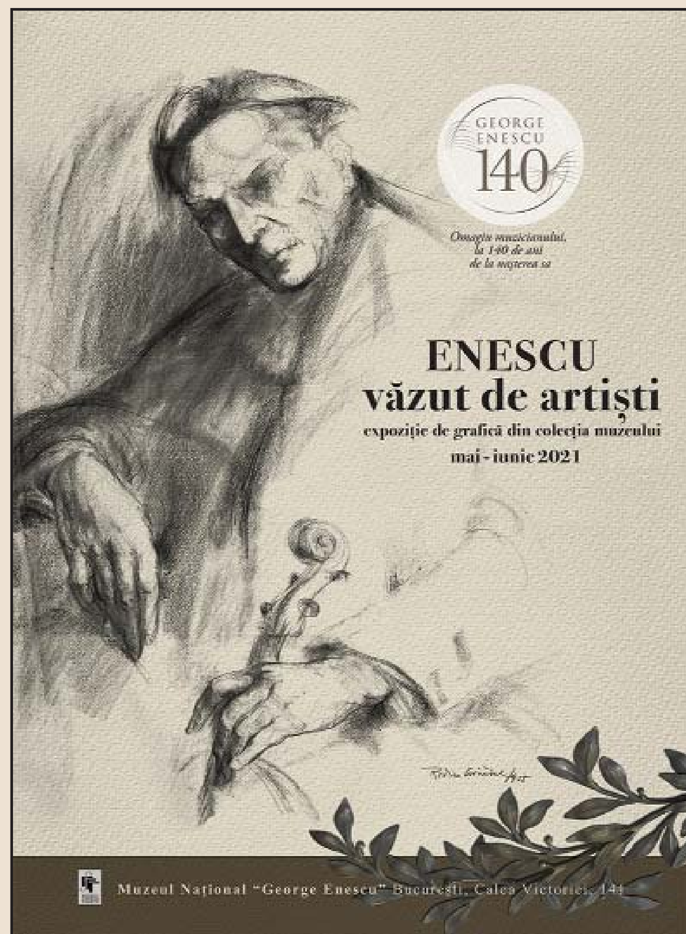
La nivelul întregii planete, parcursul existenței cotidiene s-a transformat, de un an și jumătate, într-o complicată cursă cu obstacole, imprevizibilă din perspectiva finalului mult așteptat. Între "tăcerea" instaurată temporar în interiorul instituțiilor de profil, din rațiuni ce au depășit voința purtătorilor de mesaje artistice, și reprogramarea treptată a evenimentelor cu public, spațiul virtual a fost investit, în măsura posibilităților, cu privilegiul de a înlocui – relativ impropriu, evident – celebra "scândură" a scenei de spectacol.

Și pentru că, în ultima lună a primăverii, protocolul organizatoric al sălilor de concert din București a permis, pentru început fără spectatori, derularea unor manifestări care s-au putut transmite live sau online – la scurt timp după încheierea acestora, atenția mediului artistic autohton s-a îndreptat, în principal, către comemorarea uneia dintre cele mai impunătoare personalități ale culturii românești, de la dispariția căreia s-au împlinit, în debutul lunii mai, șaizeci și șase de ani.

Chintesență de pură sensibilitate și spirit românesc, de generozitate și rafinament, figura unică a lui George Enescu a fost subiectul unui cumul de manifestări, plastice și interpretative, concepute de către Muzeul Național "George Enescu" în parteneriat cu Accademia di Romania in Roma – care a preluat aspectul digitalizării expoziției dedicate compozitorului, Centrul Multicultural al Universității Transilvania din Brașov, Radio România Muzical, Vibrate Festival Brașov, Conservatorul de Muzică Santa Cecilia din Roma și Centrul Național de Artă Tinerimea Română. Expoziția omagială din Palatul Cantacuzino intitulată *"Enescu văzut de artiști"* – deschisă între 4 mai și 19 august 2021 – și-a propus, totodată, să focalizeze atenția publicului asupra împlinirii a 140 de ani de la nașterea compozitorului, conținând lucrări de grafică și două uleiuri pe pânză (din colecția Muzeului) realizate, în diferite moduri de abordare, de către Corneliu Baba, Silvan Ionescu, Gheorghe Tomaziu, Fernand Cormon, Rodica Teodorescu Ciocârdel, Fortuna Brulez-Mavromati (care a și ilustrat cu 32 de planșe volumul „Georges Enesco", publicat în 1947), Ninette Carteret și Florica Apostoleanu Teișanu. Desenele, crochiurile și picturile sintetizează câteva din ipostazele simbolice ale chipului și siluetei emblematicului creator român, portretizate de-a lungul întregii sale existențe.

Aceeași Accademia di Romania in Roma a postat în 9 mai, în mediul online, cu ocazia Zilei Europei, recitalul instrumental *„Enescu, Mozart, Beethoven. Concert pentru Europa"*, ai cărui protagoniști au fost violonistul **Vlad Maistorovici** și pianista **Diana Ionescu**. Acest moment relevant a fost precedat de un alt concept, de asemenea unic: "*Enescu Forever*", proiect interpretativ centrat pe câteva lucrări enesciene de tinerețe, unele opusuri fiind dedicate familiei regale a României, altele fiind compuse anume pentru examenele de admitere la Conservatorul din Paris.

Programat pentru difuzare în 4 mai, la ora 18, pe canalul de youtube al Centrului Național de Artă Tinerimea Română, și preluat de către canalul media al Muzeului Național "George Enescu", recitalul "*Enescu Forever*" a adus în fața spectatorilor virtuali unsprezece tineri de indubitabilă valoare, cu vârste apropiate celor la care Enescu a compus *Balada* pentru vioară și pian (1895), *Nocturna și Saltarello* pentru violoncel și pian (1896), *Impromptu concertant* pentru vioară și pian (1903), *Cantabile și Presto* pentru flaut și pian (1904), *Concertstück* pentru violă și pian (1906), *Legenda* pentru trompetă și pian (1906), precum și *Serenade lointaine* pentru vioară, violoncel și pian (1903) ori *Aubade* pentru vioară, violă și violoncel (1899). Violonista Sofia Smărăndescu, violoncelista Izabela Ghergu, violonistul Ștefan Aprodu, flautistul Mihai Vaida, violistul Alexandru Spânu, trompetistul Iosif Sătmărean, violonista Iulia Adriana Cazacu și violoncelistul Ștefan Cazacu, acompaniați de pianiștii Cătălin Răducanu, Ionuț

Diaconu și Gabriel Gîțan, toți membri ai Orchestrelor Naționale de Tineret ale României, au construit, cu acuratețe, inteligență și afectivitate discursuri viabile, reconstituind, prin intermediul unui puzzle de tușe sonore, liniile de forță ale fiecărui opus enescian. În complexul arsenal al proiectelor Centrului Național de Artă "Tinerimea Română", această serată muzicală avea să încheie seria de șapte evenimente camerale reunite sub genericul **Tineri muzicieni de performanță**, concept care a promovat peste douăzeci de muzicieni români deja cunoscuți la nivel internațional, marcând necesitatea unei investiții în viitorul României.

Liant metaforic al celor două arte, ideea transpunerii portretelor enesciene într-un univers dual, vizual-sonor, s-a regăsit, deopotrivă, atât în tangibilitatea imuabilă a expresivității plastice, cât și în dinamismul complex al structurilor muzicale, conectând creatorul și opera sa într-o formulă spectaculară originală, adresată consumatorilor de cultură de pretutindeni.

Loredana BALTAZAR

O viață în slujba muzicii!
Hommage à Marcel Dupré - 50 de ani de la moarte

Parafrazând titlul cărții pianistului Daniel Baremboim, *O viață în slujba muzicii*, reuşim să surprindem admirația condiției ideale a muzicianului, aceea de a-şi dedica întreaga viață muzicii, asemenea unui jurământ matrimonial şi, totodată, putem să extragem şi să aclamăm dovezile de netăgăduit ale acestui deziderat prezent neîntrerupt în cei 85 de ani de viață ai muzicianului Marcel Dupré.

Anul acesta, lumea muzicală organistică internațională îl omagiază pe cel care a fost interpretul, improvizatorul, compozitorul şi pedagogul Marcel Dupré. Astfel că, peste tot în lume, se organizează diverse evenimente ce au în centru imaginea acestui organist de geniu. La Bucureşti, portretul muzical al acestui muzician a fost creionat în data de 30 mai, în cadrul *Festivalului de orgă Cantus Ecclesiae* organizat în perioada 23-30 mai la Catedrala Romano-Catolică Sfântul Iosif, printr-un concert de orgă susținut de către organistul român stabilit la Paris, Alexandru Catău.

Născut în nordul Franței, la Rouen, în anul 1886 într-o familie de muzicieni cu o lungă tradiție muzicală, Marcel Dupré s-a dovedit a fi un copil minune, dar familia sa nu a făcut din aceasta un scop în sine, ci i-a oferit copilului o educație muzicală riguroasă, cu reverberații în întreaga sa ascensiune muzicală. Dupré a crescut într-o atmosferă artistică care i-a netezit calea spre cunoaştere, astfel a luat primele lecții de pian, armonie şi contrapunct de la tatăl său care l-a educat să gândească clar, concis şi metodic, aspecte definitorii pentru stilul lui Marcel Dupré.

În anul 1902, Marcel Dupré a intrat la *Conservatorul din Paris*, la clasa de pian a profesorului Louis Joseph Diémer (1843-1919), iar ulterior a devenit discipolul celor mai renumiți organişti francezi, printre aceştia enumerându-i pe Alexandre Guilmant (1837-1911), Charles Marie Widor (1844-1937), Louis Vierne (1870-1937). În timpul acestor studii a obținut succesiv premiul I pentru pian (1905), premiul I pentru orgă (1907) şi primul *Mare Premiu de la Roma* pentru cantata sa *Psychée* (1914).

Fără a ierarhiza, pentru Marcel Dupré, viața în slujba muzicii a însemnat: interpretare, improvizare/creare, predare. Astfel că, în 1906, a devenit asistentul lui Charles Marie Widor la marea orgă Cavaillé-Coll a bisericii pariziene *Saint-Sulpice*, urmând ca în 1934 să fie numit organistul titular al acesteia. Între anii 1916 şi 1920 l-a înlocuit pe profesorul său, Louis Vierne, la orga catedralei *Notre-Dame de Paris*. În anul 1920 a susținut zece recitaluri la *Conservatorul din Paris*, unde a interpretat, din memorie, opera completă pentru orgă solo a lui Johann Sebastian Bach, iar un an mai târziu a repetat această performanță la *Palatul Trocadéro*. Artist de înaltă clasă, Marcel Dupré a concertat în toată lumea totalizând 2178 de recitaluri în turneele prin Europa, America şi Australia.

În calitate de compozitor, Marcel Dupré a lăsat moştenire posterității aproape 70 de opusuri, estetica sa bazându-se mai ales pe contrapunct, dar depăşind cu mult limitele scrierii tehnice, deschizând astfel uşile către noi orizonturi. Dupré a infuzat o viață nouă în binomul preludiu-fugă, a adus genul poemului simfonic în literatură de orgă şi a redimensionat genul simfonic organistic, improvizând magistrale simfonii pe teme gregoriene, deoarece la Marcel Dupré compoziția şi improvizația se interpătrund. Muzicologul francez François Sabatier, consideră că „talentul excepțional al lui Dupré ca improvizator s-a datorat tehnicii sale strălucite, înțelegerii contrapunctului, stăpânirii formei şi amplorii sale culturale. Folosind un limbaj simfonic post-romantic, el a tratat fiecare gen cu precizie, de la versetul simplu la simfonie sau preludiu şi fugă".

Prin creația sa, Marcel Dupré face parte din grupul marilor simfonişti organişti francezi. César Franck a creat noul gen simfonic pentru orgă, Charles Marie Widor a abordat teme gregoriene în simfoniile sale, iar Marcel Dupré a continuat demersul predecesorilor săi într-o notă extrem de personală şi inovatoare – improvizația. Printre opusurile sale descoperim cinci lucrări simfonice, respectiv două simfonii: *Symphonie-Passion op. 23*, *Deuxième Symphonie op. 26 în do diez minor*, şi trei poeme simfonice: *Le chemin de la Croix op. 29*, *Évocation. Poème symphonique op. 37* şi *Vision. Poème symphonique op. 44*. Dintre acestea, două lucrări se evidențiază într-un mod complet original deoarece au fost improvizate în concerte şi ulterior au fost aşternute pe hârtie. Este vorba despre *Symphonie-Passion op. 23* şi poemul simfonic *Le chemin de la Croix op. 29*.

Marcel Dupré îmbrățişează şi vocația de pedagog, preluând din anul 1926 până în 1954, la *Conservatorul din Paris*, clasa de orgă a lui Eugène Gigout (1844-1925). Din anul 1954 până în 1956, l-a succedat, în calitate de director al conservatorului din Paris, pe Claude Delvincourt (1888-1954). Marcel Dupré a fost un creator de şcoală organistică, tehnicile sale pedagogice fiind cuprinse în tratatele sale. Prin activitatea sa didactică, Marcel Dupré a dus tehnica organistică într-un punct necunoscut înaintea sa, formând o pleiadă de mari organişti, printre aceştia enumerându-i pe André Fleury (1903-1995), Olivier Messiaen (1908-1992), Gaston Litaize (1909-1991), Rolande Falcinelli (1920-2006), Jean Langlais (1907-1991), Jean-Jacques Grünenwald (1911-1982), Jeanne Demessieux (1921-1968), Pierre Cochereau (1924-1984), Marie-Claire Alain (1926-2013).

În data de 30 mai a anului 1971, după o viață dedicată total în slujba muzicii, Marcel Dupré, a părăsit lumea pământească lăsând posterității imaginea superlativă a interpretului, improvizatorului/ compozitorului şi pedagogului de geniu.

Eduard-Iosif ANTAL

ARCHAEUS – liant, dincolo de timp, al creației contemporane

Sinonimă cu bucuria revenirii în sala de concert, ultima lună a primăverii a fost martora reformulării *live* a relației interpret-public, semnificativ afectată de meandrele bruște ale – sperăm! – trecutei pandemii care i-a obligat să-și sisteze obișnuitele apariții scenice și să tatoneze, în mediul virtual, posibilitatea de a se „reinventa" prin evoluții hibrid. În lipsa feedback-ului direct din partea auditoriului, artiștii și-au sondat, zi după zi, propriile limite, concentrându-se creativ în primul rând asupra modelării individuale a propriei performanțe, fie că era vorba despre tiparul unui solist concertist, fie – mult mai dificil – despre profilul unui instrumentist integrat unui anumit ansamblu..

În cazul celor șapte **Archaei** – cellista **Anca Vartolomei**, pianista **Rodica Dănceanu**, oboista **Ana Maria Radu**, clarinetistul **Ion Nedelciu**, fagotistul **Șerban Novac**, percuționistul **Sorin Rotaru** și violonistul **Marius Lăcraru** – conduși de pasionatul **Mircea Pădurariu**, sfârșitul lunii mai le-a prilejuit îndelung așteptata reîntâlnire cu publicul în formulă completă, în ambianța deja familiară a Palatului Tinerimea Română. Dominat de evoluții singulare, programul recitalului din 30 mai, inserat în cadrul **Microstagiunii camerale de muzică contemporană** ce le poartă numele, a cuplat demersurile solistice ale lui **Marius Lăcraru** (din opus-ul lui Carmen Cârneci, *Tablou în decembrie* pemtru vioară solo), **Șerban Novac** (din lucrarea lui Valentin Petculescu, *Variațiuni dramatice pe o temă lirică* pentru fagot și bandă) și **Sorin Rotaru** (din partitura lui Denis Kuhn, *Rudimentalfauxpas*) pentru ca, în final, să alăture toți componenții **Atelierului de muzică contemporană** pentru piesa lui Liviu Dănceanu, *Opus 80*. De la „unu" la „multiplu", traiectoria interpretativă parcursă, pas cu pas, de membrii formației a jalonat diverse tipuri de scriitură componistică, particularizând o sumă de trăsături caracteristice creației actuale precum valorificarea virtuozității interpretative, extinderea arsenalului de nuanțe și a registrului de efecte timbrale, sau asumarea unei simbolistici conceptuale transpuse sonor în scopul de a comenta, inventiv, stiluri creatoare convergente.

Finalizat la mijlocul anilor `80 în Germania, *Dreisprachiges BILD / Tabloul trilingv* al lui Carmen Cârneci transpune muzical, prin intermediul explorării amănunțite a unei suite de procedee tehnice, coexistența unor elemente de esență arhetipală dar și a unor stări afective generate de influența unei multitudini de pattern-uri culturale asupra ego-ului creator. Urmărind liniile de forță ale partiturii, violonistul **Marius Lăcraru** și-a angrenat experiența interpretativă în reliefarea sensurilor acestei extinse construcții fonice cu valențe introspective. Iar incitantul „schimb de replici" individuale ce i-a urmat a pus în valoare atât sensibilitatea rostirii lui **Șerban Novac** – aureolând, meditativ, episoadele dialogului instrumental cu propria proiecție sonică imortalizată electronic în decursul poeticelor *Variațiuni dramatice* aparținând lui Valentin Petculescu – cât și maniera virtuoză de abordare a percuției specifică lui **Sorin Rotaru**, aplicată în dificila piesă semnată de Denis Kuhn cu aproape trei decenii în urmă – o mixtură între adresarea convențională și cea non-convențională ce alătură toba de wood block, temple block, castaniete și zurgălăi.

Firesc, ansamblul s-a reunit, apoi, sub auspiciile originalului *Opus 80* al lui Liviu Dănceanu, expresie a unui proiect componistic conceput în debutul acestui mileniu – echilibrată alternanță de stări, de sugestii melodico-ritmice cu potențial ritualic, de tensiuni și relaxări ce animă o succesiune de binomuri stilistice construite pe osatura acelorași intervale, în ideea de a conferi unitate și coerență fluxului muzical.

Dincolo de palpabila materialitate melodică a repertoriilor sale, **Archaeus** ne-a readus, o dată în plus, în fața bucuriei pure de a face muzică. Poate cel mai emoționant dar al unei duminici de primăvară cu parfum de speranță…

Loredana BALTAZAR

SonoSofia la Râmnicu Vâlcea

Conferința-concert din cadrul proiectului *Comuniune prin muzică* a avut loc de data aceasta la Râmnicu Vâlcea, în cadrul deja cunoscut al Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea.

Gazdele au avut parte de o întâlnire muzicală foarte interesantă cu un repertoriu extins în zone stilistice dintre cele mai diverse, de la lucrări de Beethoven la musicaluri care încă fac senzație pe cele mai mari scene ale lumii.

Andreea Dobia, Cătălin Petrescu

Această diversitate, acest plus de culoare a apărut odată cu invitatul acestei ediții, baritonul Cătălin Petrescu, cunoscut în lumea muzicală pentru calitățile sale vocale demonstrate cu prisosință în spectacole de operetă și musical realizate în marea parte a carierei sale. L-am cunoscut pe Cătălin pe vremea studenției noastre și i-am urmărit cu multă plăcere parcursul muzical. Numele lui a devenit sonor cel mai probabil odată cu spectacolele Teatrului Național de Operetă (acum „și Musical") „Ion Dacian", încă de pe vremea când acesta își susținea spectacolele în sala aparținând Teatrului Național din București. Cătălin Petrescu este, poate, unul dintre cei mai statornici artiști ai Teatrului și un om care s-a implicat în proiectele acestei instituții cu multă dăruire. Dragostea lui pentru operetă și musical este, așadar, parte din ființa lui și de fiecare dată când am prilejul să îl ascult mă cuprinde bucuria întâlnirii cu o muzică bine cântată și mai ales iubită de cel care o cântă. Intervențiile sale muzicale au debutat cu *Rugăciune* din creația marelui Mihail Jora, părinte al liedului românesc, au continuat cu fragmente celebre din musical-uri ca *The impossible dream* din *Man of la Mancha,* fermecătorul *Stars* din musical-ul *Les Miserables* iar ultimele două lucrări au fost *Because He Lives* de William J Gaither și *Vin acasă* de Joseph M. Martin.

Momentele muzicale au fost intercalate cu intervențiile celor două gazde ale proiectului, violonista Sara Stroici și pianista Andreea Dobia care de fiecare dată reușesc să pregătească lucrări noi, potrivite întocmai contextului. De data aceasta au cântat *Sonata în sol major pentru pian și vioară op. 96 nr. 10, Poco Alegretto.* Această secțiune finală a sonatei a fost scrisă de Beethoven având în vedere stilul violonistului Pierre Rode, cel care a și susținut prima reprezentație a piesei alături de Arhiducele Rudolph Rainier al Austriei, elev al lui Beethoven la vremea aceea. Diferența față de majoritatea finalurilor sonatelor beethoveniene pentru vioară și pian este modul de construcție al pasajelor, în tempo rapid, luminoase, răsunătoare. Ținând cont de stilul lui Rode, puțin diferit față de verva lui Beethoven, finalul sonatei a avut ca rezultat șapte variațiuni și o coda pe o temă veselă. Mulți critici au catalogat lucrarea ca fiind una dintre cele mai frumoase sonate pentru vioară dar și dificilă pentru interpreți, cheia întregii lucrări fiind corectitudinea trilului prezent în partitură încă din primele măsuri.

Și vorbind de cheie, cred că nu e deplasat să asociez această idee cu prezența domnului profesor Șerban Dimitrie Soreanu la aceste întâlniri, mai cu seamă că el este numitorul comun și în formarea profesional-academică a celor două muziciene, Sara și Andreea, iar intervențiile sale în aceste conferințe dau senzația unei consecvențe mai ales la nivel conceptual. Domnia sa pare a fi, de cele mai multe ori, cheia acestui proiect, o cheie nevăzută care este întotdeauna cu un pas în fața ta și care îți deschide o ușă încă dinainte să îți dai seama că e încuiată...

Concertul s-a bucurat și de un public activ care a intervenit cu curaj, cu varii întrebări, mai mult sau mai puțin de specialitate dar formulate cu sinceritate și, mai ales, cu o mare deschidere pentru informații noi și pentru *Frumos* în toate formele lui.

Andra APOSTU

Sara Stroici, Șerban Dimitrie Soreanu, Andreea Dobia, Cătălin Petrescu

COPPELIA
Un balet ca o căldură vaporoasă

Rătăcită în bâjbâielile nepăsării, neimplicării, posibil a necunoaşterii necesității unui echilibru în repertoriul oricărei scene lirice care se respectă, în virtutea căreia, dacă el conține marea ei tragedie (*Giselle*), trebuie ca, în balans, să aibă şi marea ei comedie (*Coppelia*), iată că după 17 ani se repară această carență şi diriguitorii Operei bucureştene

încredințază nobila misiune de găsire şi aducere a ei „acasă" hăruitei coregrafe, fosta prim-balerină (étoile) a Operei, Corina Dumitrescu. Şi ea a luat-o tandru de mână din depozitul amintirilor, a mângâiat-o, a pieptănat-o, a desprăfuit-o, i-a pus haine noi şi a redat-o locului unde pe vremuri, în repetate reprize de numeroşi ani, a primit tone de aplauze, fiind răsfățata publicului de matineu.

Atunci! Pentru că acum, după ce tocmai am văzut-o la avanpremiera din 12 mai sunt convinsă că se va bucura de binemeritatul confort al titlurilor din programele de seară ale instituției. De ce spun asta? Pentru că, în pofida vârstei de aproape 150 de ani, fără a impieta cu nimic atmosfera şi farmecul timpului când a fost

conceput, sub bagheta „dirijorală" (regie-coregrafie) a Corinei Dumitrescu, el a devenit un balet proaspăt, tânăr, glumeț, plin de culoare, de candoare, de lumină, de iubire, de o gamă întreagă de sentimente exprimate prin multă pantomimă de o rară expresivitate, prin înlănțuiri rafinate de mişcări aproape continue, cu un vocabular coregrafic elegant, dinamic şi iscusit mânuit în ştimele fiecărui personaj sau grup de personaje. Este cursiv, energic, complex, relaxant şi viguros, ca o căldură vaporoasă, amuzantă, cu dansuri folclorice autentice, dinamizate „printr-o succesiune mai rapidă a mişcărilor şi a scenelor", cu ingenioase intervenții în scenariu, în coregrafie, în costume (vai, ce minunății!). Cât despre muzica lui Léo Delibes, ce să mai spun, încântătoare şi învăluitoare, bine cunoscută şi adorată de toată lumea.

Deci, un balet pentru toate vârstele. E drept că nu am văzut cunoscutele *foueté*-uri italiene din Actul III, dar nici nu le-am simțit lipsa. Pentru că atenția mi-a fost polarizată de grupurile de şase perechi de dansatori care îşi desfăşurau discursul coregrafic în surprinzătoare desene geometrice cu semitonuri gingaşe ce se potrivesc atât de bine tinerilor (Margaux Chesnais, Molly Hall, Greta Niță, Marina Gaspar, Rachel Gil, Diana Gal, Oscar Ward, Maxime Latapie, Alexandre Plesis, Stefano Nappo, Federico Ginetti, Răzvan Cacoveanu). Nu am văzut nici prize mai deloc. Ceea ce, până la urmă, mi se pare firesc, întrucât baletul este predilect feminin. Iar cavalerul trebuie să rămână cavaler, măcar în poveşti.

Dar, am văzut în schimb spectaculoase dansuri de caracter, mă refer la Csardas şi Mazurcă

(Andrada Pătrânjel, Sergiu Dan, Julia Baro, Kana Yamaguchi, Marco Corcella, Egoitz Segura), realizate cu cadențe perfecte în punctări armonice, pline de nerv, dansuri care exprimă fiecare tresărire din viața tumultoasă a contrastelor de valori cromatice. Iar culorile costumelor, mai ales roşu, dar şi derivatele lui, ce poartă o arhaică încărcătură simbolică, semnificând purificarea şi iubirea, pot spune că au dat suflet formei, reliefând, de parcă s-ar mai fi putut, atmosfera de feerică magie.

Aminteam de intervențiile Corinei Dumitrescu în scenariu care, probabil, i-au deranjat pe baletomanii foarte conservatori. Mie însă mi-au plăcut nespus, mai ales în cazul lui Coppelius, pe care l-a adus în prezent, făcându-l de la un moment dat spectator la ceea ce reprezintă viața adevărată, dând astfel răgaz sufletului său să se obişnuiască să asculte şi să înțeleagă armonii mult mai suave şi mai sugestive decât cele din obsesia lui.

Lirica Corinei Dumitrescu are în mod cert o dimensiune mărturisitoare iar componenta ei confesivă

antrenează trăiri şi retrăiri ale unor întâmplări ideatice, alcătuind, împreună cu migala desenului dansant al costumului tradițional (de gală sau obişnuit), linia indescriptibilă a muzicii pe care o iubeşte şi respectă şi chipul eternității tinereții trăite de ea şi redată atât de firesc privitorilor. De aceea spectacolul mi s-a părut atât de EA. E vizibilă şi simțibilă în fiecare gest, în fiecare piruetă, în fiecare port-de-bras, în fiecare element expresiv. Şi asta pe lângă faptul că este ceva remarcabil, mi se pare chiar normal. Deoarece, până la urmă, orice creator de valoare, fie el compozitor, pictor, scriitor, regizor, coregraf, se are în centrul lucrării sale pe el însuşi. Drama sau comedia subiectului este propria dramă sau comedie. Întrucât personajul principal este tot creatorul: acolo, atunci, aici, acum. Asta îl şi face atât de credibil.

Urmărind spectacolul, am simțit că pentru Corina Dumitrescu emoția este şansa ce trebuie trăită. Şi aşa cum a trăit-o ea pe scenă, am trăit-o şi eu văzând acest balet spumos – explozie de optimism şi lumină. A meritat oare să aştept 17 ani? Cu siguranță da. Pentru bucuria uluitor de nouă a poveştii din povestea vieții care continuă în eternitate după lăsarea cortinei, pentru sensibila şi grațioasa interpretare de către întreg colectivul de balerini implicați, pentru aducerea în prezent a visătorului în care, într-un fel sau altul, ne regăsim cu toții.

Avanpremiera s-a bucurat de o primire caldă şi de freneticele aplauze ale celor 30% ocupanți ai sălii. În ceea ce-i priveşte pe colaboratorii ei, nici nu putea face o alegere mai bună. Întrucât fiind atât de compatibili, au alcătuit un buchet parfumat de entuziaşti, talentați, îndrăgostiți de artă, de viață şi de frumosul ei. De aceea, pentru Bogdana Pascal – cu fermecătoarele-i costume – şi Vladimir Turturică – cu decorul de basm şugubăț – adaug şi aplauzele mele la scenă deschisă.

Bravo-ul strigat din rărunchi îl dedic Adei Gonzàlez (Swanhilda), pentru căldura ei vaporoasă, lui Robert Enache (Franz) pentru tehnica, ținuta şi sensibilitatea cavalerească, lui Virgil Ciocoiu (Coppelius) pentru expresivitate şi convingătoarea sa partitură cât şi pentru toți balerinii, solişti sau ansamblu, ce au încântat cu profesionalismul, grația şi talentul lor. În fața Corinei Dumitrescu, metaforic vorbind, îmi scot pălăria. Iar felicitările merg către ONB, care a făcut posibilă această explozie de veselie şi stare de bine, adică exact de ceea ce aveam toți nevoie acum, deschizând larg porțile pentru public după o perioadă de gol, tocmai în anul în care sărbătoreşte centenarul preluării de către Stat a Operei noastre. Să fie de bun augur!

Doina MOGA

Omagiu marii soprane Lucia Stănescu şi decernarea primului Premiu ce-i poartă numele

Redeschiderea instituțiilor italiene de operă a prilejuit recent la Teatrul Goldoni din Livorno organizarea unei serate de excepție cu dedicație specială memoriei marii soprane Lucia Stănescu (1926-2020), fostă directoare a Operei Române din Cluj şi livorneză prin adopție.

Lucia Stănescu, născută la Someşul Rece şi stinsă din viață la Quercianella, lângă Livorno, a fost una dintre importantele voci ale României, afirmată şi pe plan internațional într-un panaş de roluri ce i-au adus faima. Supranumită „soprana pucciniană”, marea artistă a excelat şi în tălmăcirea unor personaje din opere de Verdi, Mascagni, Leoncavallo, Gounod, Bizet, Ceaikovski, Borodin, Mozart, Wagner. După concertul de retragere, „L'addio alle scene”, Livorno, 2 mai 1981, a fost invitată ca profesoară de canto la Institutul Superior de Studii Muzicale Pietro Mascagni din oraşul toscan.

„Oferim un concert liric extraordinar în omagiu şi drept amintire pentru o mare Doamnă şi Artistă, care a onorat timp de cincizeci de ani oraşul nostru, prin profesiunea şi viața ei, soprana română Lucia Stănescu” a declarat Mario Menicagli, director al Fundației Teatro Goldoni.

Publicul din sală, reunit într-un respect absolut pentru dispozițiunile legale privind securitatea sanitară, a avut şansa urmăririi unei serate cu totul speciale al cărei moment central a fost decernarea primei ediții a Pemiului Lucia Stănescu. L-a obținut soprana româncă Lorena Puican, 26 de ani, originară din Alba Iulia, cunoscută şi apreciată deja prin obținerea Premiului al II-lea la Concursul Vox Artis, Sibiu 2019 (Premiul I nu s-a acordat), alături de Premiul Special MELOS, în acelaşi cadru. Distincția „Lucia Stănescu 2021” i-a fost înmânată pe scenă de către mezzosoprana Diana Turtoi, apropiată de suflet a marii cântărețe în ultimii aproape 15 ani, legatară a acesteia. Într-un fel, s-a îndeplinit chiar dorința Luciei Stănescu care, încă din timpul vieții, ascultând-o pe Lorena Puican, a stabilit ca primul premiu ce-i va purta numele să meargă către tânăra artistă ardeleană.

Într-adevăr, în fața pretențiosului public livornez, glasul Lorenei Puican a impresionat în ariile „Donde lieta uscì” („Boema” de Puccini) şi „Son pochi fiori” („Amicul Fritz” de Mascagni).

Concertul a fost prezentat de Mario Menicagli şi Emanuele Gamba, director artistic al Fundației Teatro Goldoni, în asistență aflându-se consilierul cultural al oraşului Livorno, Simone Lenzi, directorul artistic al Festivalului Mascagni, Marco Voleri şi consulul general al României la Bologna, Daniela Maria Dobre, care au oferit plachete comemorative artiştilor. Cântăreți binecunoscuți în Peninsulă şi în lume, legați prin studii de Lucia Stănescu au onorat serata, derulând emoționante amintiri şi interpretând în aplauzele entuziaste ale publicului arii şi duete din opere, acompaniați de orchestra Teatrului Goldoni, avându-l la pupitru pe propriul dirijor principal Gerardo Estrada Martinez.

Au cântat baritonul Devid Cecconi (ariile „Nemico della patria” din „Andrea Chénier” de Giordano, „Eri tu”

din „Bal mascat” şi „Cortigiani” din „Rigoletto” de Verdi), soprana Maria Luigia Borsi (aria „Vissi d'arte” din „Tosca”, duetul „O soave fanciulla” din „Boema” de Puccini, precum şi aria „Io son l'umile ancella” din „Adriana Lecouvreur” de Cilea). Partener în duet i-a fost tenorul Antonello Palombi, care a mai interpretat „Vesti la giubba” din „Paiațe” de Leoncavallo, „E lucevan le stelle” din „Tosca” şi, împreună cu ceilalți artişti, în bis-ul cerut cu frenezie, cançoneta „Musica proibita” de Gastaldon.

Foto: TRIFILETTI A.

În deschidere, violonistul Brad Repp fusese solistul intermezzo-ului simfonic „Meditație” din opera „Thaïs” de Massenet.

Italia a onorat memoria Luciei Stănescu. Este rândul României, poate cu ocazia decernării Premiului „Lucia Stănescu 2022”.

Costin POPA

Două dive la ceas aniversar, Elena Moşuc şi Ruxandra Donose

O generație de aur a teatrului liric românesc s-a inițializat şi conturat în anii din preajma Revoluției, când studenți, proaspăt absolvenți ai universităților de muzică din întreaga țară, au urcat pe scenele profesioniste, ajungând în scurt timp vedete internaționale. Reamintesc cu totul aleator şi deloc exhaustiv numele răsunătoare ale sopranelor Angela Gheorghiu, Elena Moşuc, Adina Nițescu, Iulia Isaev, mezzosopranelor Liliana Nikiteanu, Ruxandra Donose etc.

În prag ploios de vară, media şi Opera Națională Bucureşti au marcat jubilee sau aniversări legate de foarte tinerii, pe atunci, artişti. Debutul s-a făcut prin confesiunile încredințate mediei virtuale de mezzosoprana Liliana Nikiteanu, solistă a Operei din Zürich. Apoi, două concerte - eveniment au fost programate de prima scenă lirică a țării, celebrând câte trei decenii de activitate ale Elenei Moşuc şi Ruxandrei Donose.

Elena Moşuc – 30

Serata a coincis cu sărbătorirea Zilei Românilor de Pretutindeni, renumita soprană fiind rezidentă la Zürich, oraş din care – ca solistă a prestigioasei Opere locale – şi-a direcționat turneele artistice către toate marile scene ale lumii, de la Scala la Metropolitan, de la Opera de Stat din Viena la Festivalul salzburghez, de la Opéra Bastille la Gran Teatre del Liceu şi către multe altele din Europa, America şi Asia, nelipsind România.

Programul ales a fost construit pentru a ilustra în chip consistent aproape întreg traseul profesional al sopranei, evoluția în carieră, Elena Moşuc fiind unanim recunoscută drept o mare belcantistă, stil pe care îl stăpâneşte la perfecțiune şi care i-a asigurat cheile dezvoltărilor ulterioare. Într-adevăr, glasul ce a pornit de la ***Fach***-ul de coloratură lirică a câştigat în consistență, în volum şi a dobândit virtuți ce i-au permis abordarea teritoriilor liric şi liric-spint, în condițiile păstrării strălucirii, percutanței, extensiei supra-acute şi agilităților glasului.

Ştiința rostirii recitativului (aria din *Roberto Devereux*), lirismul (*Vissi d'arte* din *Tosca* şi duetul din primul act al operei *Otello*), pictarea unei atmosfere limpide într-un legato continuu (*Tacea la notte placida* din *Trubadurul*, terțetul Norma-Adalgisa-Pollione din primul act şi duetul Norma-Adalgisa din cel secund al operei *Norma*), delicatețea din

duetul *Un dì felice eterea* din *Traviata,* precum şi eterica, răscolitoarea rugă cu nuanţă de mulţumire *Ave Maria* din *Otello*, trăirea intensă, au fost atribute care au dat sens dramaturgic sporit vibraţiei mai accentuate a vocii. În afara programului prezentat de tenorul Andrei Lazăr, seara s-a încheiat cu *Sempre libera* şi Brindisi din *La traviata*, confirmând prin pagini iconice marca iniţială de referinţă a sopranei, cunoscută, apreciată şi conservată de mulţi, mulţi ani.

Elenei Moşuc i-a fost onorată aniversarea prin prezenţa unor parteneri cunoscuţi, solişti ai scenei bucureştene, tenorii Daniel Magdal (*Nessun dorma* din *Turandot*, terţetul *Oh! di qual sei tu vittima* din *Norma*, duetul Otello-Desdemona) şi Alin Stoica (aria *No puede ser* din zarzuela *La tabernera del puerto*, duetul din primul act al *Traviatei*). mezzosoprana Oana Andra (aria Leonorei din *Favorita* şi fragmentele din *Norma*), baritonul Lucian Petrean (aria *Cortigiani* şi duetul cu Gilda *Sì, vendetta* din *Rigoletto*). Într-un aranjament inedit în lojile proscenium, doi Alfredo - Alin Stoica şi Daniel Magdal - i-au dat replicile Elenei Moşuc în cabaletta ariei din *La traviata*, iar şampania a însoţit finalul susţinut de toţi artiştii serii.

Instrumentiştii Operei Naţionale au cântat sub bagheta lui Daniel Jinga, manager interimar şi maestru de cor al teatrului din Splai, care a condus în siguranţă, atent la intrări şi cu tempo-uri convenabile, potrivite lecturii. Ca prezenţă de suflet pentru sărbătorită, aria din „Tosca" a fost dirijată de avocatul elveţian Christoph Hebeisen, soţul Elenei Moşuc.

Momentul simfonic al serii, Intermezzo-ul *Meditaţie* din opera *Thaïs,* l-a avut drept solist pe concertmaestrul Radu Dunca.

Ruxandra Donose – 30

La nici o săpămână după concertul Elenei Moşuc, Opera Naţională Bucureşti a invitat-o pe reputata mezzosoprană Ruxandra Donose pentru a-şi aniversa trei decenii de remarcabilă carieră internaţională, punctată de apariţii în România. Rezidentă vieneză, drumurile artistice au dus-o de la celebra Operă de Stat de pe Ring – a cărei angajată permanentă a fost multă vreme, la Covent Garden din Londra, în America, la Metropolitan, Los Angeles şi San Francisco etc., la parizienele Bastille, Châtelet şi Garnier, la Liceu din Barcelona, la Deutsche Oper Berlin sau Bayerische Staatsoper din München, ca şi la festivalurile Glyndebourne şi Salzburg, în Extremul Orient şi în multe alte locuri.

Cu timbralitate de culoare preţioasă ce aminteşte de rezonanţele violelor, mezzosoprană lirică, Ruxandra Donose are un parcurs profesional impecabil, desfăşurat sub semnul eleganţei în cânt şi al inflexiunilor expresive, probate acum mai întâi în celebrele *Ombra mai fu* (*Xerxes*) şi *Di tanti palpiti* (*Tancredi*), arii pentru travesti în stilistică barocă şi belcantistă, în care artista excelează. Periplul prin alte teritorii componistice a continuat cu romantica *Va! Laisse couler mes larmes* din *Werther*, ce a bulversat spirite şi, ca surpriză de abordare veristă, cu aria Principesei de Bouillon din *Adriana Lecouvreur*, o pagină ce merge către culoarea de contraltă, în care turbulenţa şi patosul se întreţes. Accentuarea dramatică s-a regăsit imediat după primele versuri, în zicerea *Ogni eco, ogni ombra nella notte incesa...*, către pătimaşa *O vagabonda stella d'Oriente* încheiată cu un La natural acut de admirabilă lărgime. Reîntoarsă la melodica franceză, Ruxandra Donose a oferit o lectură pulsând de senzualitate a ariei *Mon coeur s'ouvre à ta voix* (*Samson şi Dalila*), redată printr-o minunată cursivitate a liniei de cânt în care articularea cuvântului a venit în tente senzuale. Mlădierile insinuante au invadat şi Habanera (*Carmen*), finalizată cu un *Prends garde à toi!*, nu numai ameninţător, dar şi ca teribilă premoniţie. La cererea insistentă a publicului, în bis, Ruxandra Donose a oferit cu ritm şi foc, cunoscuta *Granada*, încheind un program în care creaţia austro-germană, unul dintre simbolurile artistei, a lipsit.

Componenta simfonică mai substanţială a galei a fost motivată de experienţa de gen a dirijorului Tiberiu Soare, directorul artistic al Operei Naţionale, alăturată practicii bogate în fosele teatrelor lirice. Orchestra s-a modelat exemplar în pagini de Haendel (fragmente din *Muzica Regală pentru focurile de artificii*), Verdi (rar cântata muzică de balet din *Otello*), Suppé şi Bizet (populara uvertură *Cavaleria uşoară*, respectiv Farandola din suita *Arlesiana*).

Amfitrionul serii, actorul Mircea Rusu de la Teatrul Naţional "Ion Luca Caragiale", s-a arătat mai puţin atent la pronunţia unor nume de compozitori şi arii.

Sărbătoririle celor două dive au fost primite în ovaţii şi valuri de flori de un public care a sorbit cu nesaţ reîntâlnirile cu marii artişti români. Se aşteaptă ca lăudabila iniţiativă a managementului interimar al Operei Naţionale Bucureşti, să continue prin invitarea în concerte sau spectacole a altor vedete ce-şi aniversează în acest sezon perioade semnificative de carieră. Şi nu numai. La bună inspiraţiune!

Costin POPA

Aida 3D - Melbourne

6 mai 2021 a fost o dată importantă pentru Melbourne în recuperarea după criza COVID. Opera australiană s-a redeschis pentru prima dată din decembrie 2019. Spre deosebire de alte instituții de arta spectacolului care au abordat cu prudență acest an pandemic, construind producții cu distribuții mici şi ajustări ale partiturii, compania din Melbourne a ales să nu facă compromisuri.

Pentru această producție însă, opera australiană a adus decoruri şi costume fastuoase şi colaborări cu solişti de prim rang – în ce priveşte renumele dar şi capacitatea vocală – într-o operă de Giuseppe Verdi notabilă pentru constituția sa masivă. Este un risc calculat pentru directorul artistic al companiei, Lyndon Terracini, care spune că a ales această lucrare impresionantă pentru a motiva publicul să revină la spectacole.

Stefano La Colla (Radamès), Leah Crocetto (Aida)

Este vorba despre *Aida*, o coproducție montată alături de La Scala din Milano, ce adună un colectiv de peste 100 de artişti. În acest moment este cel mai vândut spectacol al companiei, datorită numeroaselor inovații pe care presa internațională deja le-a dezbătut.

Acțiunea având loc în Egiptul antic, încă de la premiera din 1871, această operă a devenit sinonimă cu extravaganța, cu ineditul. Producțiile acestei opere nu cunosc limite în privința noutăților. Aşadar, pentru montarea din 6 mai 2021 s-a plusat în acest capitol cu 10 ecrane LED culisante şi pivotante, de aproximativ şapte metri înălțime şi doi metri lățime.

Aida regizată de Davide Livermore aduce în premieră în istoria operei australiene, un şarpe, o panteră, un cal galopând prin deşert spre public şi chiar imaginea Nilului noaptea, sclipind în lumina lunii – toate într-un spațiu virtual tridimensional impresionant. De fapt, pe lângă componentele fizice, cum sunt scările modulare şi o piramidă, s-a mai proiectat un teatru virtual, crescând prin iluzii optice dinamismul şi diversitatea spațiului de lucru al artiştilor. Totul se datorează filosofiei regizorale care îşi asumă responsabilitatea de a capta atenția (mai ales a publicului tânăr) prin orice mijloace, şi consideră că publicul are întotdeauna dreptate, chiar şi când nu este mulțumit de rezultate. Este de aşteptat ca spectatorii tineri să fie mult mai atraşi de acest fel de producții-hibrid, iar *Aida*, chiar prin acțiunea operei, oferă scenografilor multiple oportunități de a-şi pune la lucru imaginația. Aflăm, de pildă, din publicații de specialitate, că Pantera 3D a Aidei este foarte expresivă, augmentând considerabil scenele în care apare alături de celelalte personaje.

Dar atragerea publicului tânăr în sala operei nu a fost singurul motiv de a realiza această producție semi-digitală; este vorba şi despre aspectul tehnic – decorul fizic rămâne minimal, fiind mult mai simplu de montat-demontat, cu echipă de tehnicieni mult mai mică. Pe de altă parte, în contextul actual în care piesele de schimb pentru ecranele de acest fel sunt destul de greu de obținut, acest lucru poate deveni un mare inconvenient.

La Sydney, încă din 2019 opera a inclus în repertoriu trei producții semi-digitale, astfel încât echipajul să poată funcționa mai lejer; acelaşi lucru este planificat şi pentru sfârşitul acestui an la Brisbane, când *Aida* va alterna cu o nouă versiune digitală a tetralogiei *Inelul Nibelungului* de Wagner.

În unele dintre aceste producții, ecranele nu doar glisează de-a lungul pistelor, ci şi zboară prin sală. Publicul din Melbourne va vedea acest lucru în sezoanele viitoare, alături de alte efecte tridimensionale ce vor include utilizarea unor tehnologii de top care să arate anumite imagini în fundal, apoi frontal pe un ecran, revenind în fundal pe măsură ce acesta se deplasează de-a lungul sălii.

Toate aceste „vrăjitorii digitale" înseamnă că şi soliştii trebuie să se ridice la un nivel foarte înalt de performanță astfel încât să nu fie eclipsați. Directorul artistic este încrezător că nivelul interpretativ va fi excelent în producția operei *Aida*, care îi are în rolurile principale pe soprana americană Leah Crocetto şi pe tenorul italian Stefano La Colla.

Pe 6 mai, dar şi la fiecare spectacol de-a lungul sezonului, celebrul marş triumfal al Aidei înseamnă pentru toți muzicienii şi tehnicienii operei din Melbourne, nu doar victoria Egiptului asupra Etiopiei, ci şi întoarcerea plină de speranță pe scena de pe care, fără voie, au lipsit. Producția operei, care poate fi considerată cea mai mare dintre operele mari, înseamnă de asemenea un moment triumfător pentru toți artiştii de la Opera Australia.

Norela-Liviana COSTEA

Popas în lumea operei (I)

Ziua de 10 mai a fost semnificativă pentru personalitățile care și-au dedicat întreaga viață genului de operă. Evenimentul în cadrul căruia au fost decernate International Opera Awards (Premiile Internaționale pentru Operă) a avut loc în Londra, desfășurându-se online. În afară de Premiile Cititorilor, celelalte au fost oferite de către un juriu format din membri internaționali ce au excelat în genul de operă, președinte fiind John Allison (editorul revistei Opera și critic muzical la „The Daily Telegraph"). În rândurile ce urmează voi prezenta câteva dintre personalitățile care au fost remarcate în cadrul Galei.

Denyce Graves s-a născut în anul 1964 la Washington D.C. unde a absolvit la Școala de Arte Duke Ellington. Își continuă studiile la Conservatorul Oberlin College și New England Conservatory, iar în 1995 debutează pe scena Metropolitan Opera din New York.

Mezzo-soprana deține calități excepționale, precum o expresivitate accentuată, prezență de scenă elegantă, abilități teatrale, toate acestea ajutând-o să progreseze în cariera sa. Rolurile din *Carmen* și *Samson și Dalila* au adus-o pe marile scene de operă cum ar fi Opera din San Francisco, Opera Națională din Paris, Arena di Verona, Grand Opera din Houston, Opera din Dallas și chiar la Festivalul „Maggio Musicale" din Florența.

Artista a apărut în mod repetat pe scenele teatrelor foarte cunoscute din America de Nord, Europa și Asia. Spre exemplu, rolul principal din *Margaret Garner* de Richard Danielpour a adus-o la Opera din Michigan, cea din Cincinnati, Opera Carolina, Opera din Philadelphia. Alte roluri: Charlotte din *Werther*, Judith din *Bluebeard's Castle* (*Castelul Prințului Barbă Albastră*) de Béla Bartók – într-o producție realizată de William Friedkin – pe care l-a jucat la Opera din Los Angeles și la Opera Națională din Washington.

Denyce Graves a câștigat premii semnificative de-a lungul carierei sale de artistă, printre ele numărându-se Premiul „Eleanor Steber" la Concursul de Canto de la Columbus Opera, Marele Premiu la Concursul Internațional de Canto din Paris, „Jacobson" Study Grant din partea Fundației de Muzică „Richard Tucker". De asemenea, a participat la emisiunea „The Royal Opera House" de la BBC, laureată cu Premiul „Emmy".

Aceasta deține propria fundație – Denyce Graves Foundation – care îi promovează pe cântăreții americani și îi integrează în mediul artistic, dorind să creeze un impact cultural pozitiv asupra artei americane.

În cadrul evenimentului de luni seara i s-a acordat Premiul „Opera for Peace".

*

Premiul Dirijorul Anului i s-a acordat lui Kirill Petrenko. Acesta s-a născut în anul 1972 în Rusia și și-a descoperit pasiunea pentru muzică la vârsta de 11 ani, debutând ca pianist. La 18 ani se mută împreună cu familia sa în Austria și începe studiile la Conservatorul de Stat din Feldkirch al regiunii Vorarlberg.

Ca și dirijor s-a remarcat în anul 1995 cu Let's Make an Opera de Benjamin Britten și de atunci a colaborat cu orchestre prestigioase din toată lumea. Numele său este asociat cu teatrele de operă din Germania, în mare parte activitatea sa desfășurându-se în această țară. De exemplu, în 2011 a dirijat premiera operei Inelul Nibelungului de Wagner la Komische Oper din Berlin, iar în prezent este directorul Operei Bavareze de Stat din München.

Kirill Petrenko este foarte meticulos în privința tehnicii sale dirijorale, iar determinarea de a obține o interpretare cât mai bună a repertoriului se observă în majoritatea concertelor lui. Acesta a fost ales ca dirijor în 2015 de către membrii Orchestrei Filarmonice din Berlin, unde a mai fost invitat în anul 2006 să conducă orchestra. Există foarte puține interviuri cu el sau înregistrări, spunând la o conferință din 2016 că preferă să se exprime direct pe scenă. Însă cum orchestra din Berlin este recunoscută pentru CD-urile sale și, recent, chiar au creat propria platformă online – Digital Concert Hall – noul dirijor s-a adaptat și, astfel, au înregistrat *Simfonia a șasea* de Ceaikovski.

Într-un articol din „The New York Times" este descris cât de bine a dirijat *Simfonia a șasea* de Mahler: pe lângă faptul că gesturile sale au fost precise, mișcările corpului se pliau perfect cu caracterul sonor al orchestrei, astfel că spectatorii parcă erau conduși spre anumite stări. Totodată, membrii orchestrei au fost foarte receptivi dirijatului său, răspunzând cu mult entuziasm, faptul acesta evidențiindu-se în sonoritatea creată.

*

Orchestra Bavareză de Stat (Bayerische Staatsorchester) a fost fondată în 1811 de către Academia de Muzică. Ca și istoric, ansamblul a început să își definească numele după anul 1563, când Orlando di Lasso a fost numit capelmaistru, iar aproximativ 100 de ani mai târziu activitatea lui s-a amplificat odată cu apariția primelor reprezentații de operă la care muzicienii au participat. În 1762 a primit titlul de *Hoforchester* (orchestra Curții Bavareze); Mozart a dirijat ansamblul la premiera opere sale – *Idomeneo* – urmând ca în 1860 să cânte la premierele operelor de Wagner precum *Tristan și Isolda*, *Aurul Rinului*, *Maeștrii cântăreți din Nürnberg* etc. În timpul

Revoluției Germane, numele orchestrei s-a schimbat şi s-a păstrat forma până în prezent, subliniind căderea monarhiei bavareze.

Astăzi, orchestra activează la Opera Bavareză de Stat (Bayerische Staatsoper) din München (Germania), iar dirijorul are titlul de Generalmusikdirektor. Funcția aceasta a aparținut unor personalități precum Richard Strauss, Clemens Krauss, Wolfgang Sawallisch. Orchestra a avut o colaborare de succes cu Carlos Kleiber, deşi acesta n-a deținut postul, iar în 2013 bagheta îi este îndemânată lui Kirill Petrenko. La această Gală a primit Premiul Orchestra Anului.

Orchestra Bavareză de Stat (Bayerische Staatsorchester)

*

Un alt premiu semnificativ a fost Premiul Corul Anului acordat Corului Metropolitan Opera, maestru fiind Donald Palumbo. Acesta a preluat corul în 2007 şi de atunci ansamblul a început să exceleze, maestrul Palumbo reuşind să-i redea o sonoritate deosebită. Pentru „The New York Times", James Levine, pe atunci director al Operei, a spus că grupului i-a fost conferită vitalitatea sub bagheta acestui dirijor, iar coriştii sunt plini de entuziasm. De asemenea, maestrul şi-a prezentat scopul foarte clar încă de la preluarea postului, spunând că doreşte să aducă ansamblul la nivelul orchestrei, fără ca acesta să mai fie în umbra ei.

Înainte de venirea sa, la pupitrul corului era Raymond Hughes, care timp de 16 ani s-a străduit să mențină într-o poziție înaltă standardele artistice ale ansamblului. Conform articolului din „Playbill", care anunță venirea lui Donald Palumbo la Met Opera, Peter Gelb (managerul Operei) îi aduce cuvinte de apreciere, spunând că este privit ca cel mai bun dirijor de cor din toată lumea şi că această colaborare va fructifica realizările din timpul lui Raymond Hughes. Desigur, părerile sunt împărțite, existând angajați care au afirmat că maestrul Hughes n-a reuşit să aducă corul în culmile gloriei. De pildă, Sarah Billinghurst, fost director general adjunct pentru afacerile artistice, a declarat că sonoritatea grupului era bună, însă se simțea, mai ales ascultând la radio, unde se poate auzi orice fel de greşeală, că nu se ridica la standardele Operei. Pe acelaşi ton, James Levine mărturiseşte că sunetului îi lipsea substanța.

La repetiții maestrul Palumbo se axează atât pe calitatea sunetului, cât şi pe dicție. Fiecare lucrare este studiată cu mare seriozitate şi reuşeşte să aducă grupul în anumite stări, pregătind atmosfera potrivită pentru fiecare piesă. Este interesant cum reuşeşte să păstreze un echilibru între repetiții şi spectacol, deoarece grupul este dispersat pe scenă. Munca ansamblului este destul de extenuantă, având în vedere că aceştia trebuie să memoreze partiturile, să ştie foarte bine textul muzical şi să aibă o dicție foarte bună, indiferent de limba în care este libretul. Şi totuşi, sonoritatea este la fel de plină, iar spectatorii rămân cu o amintire plăcută după fiecare reprezentație.

*

Premiul pentru Compania de Operă a Anului a fost obținut de Teatro Real Madrid. Aceasta a fost înființată în 1817 de către regele Fernando al VII-lea, care a comandat renovarea spațiului Plaza de Oriente pentru a include şi o clădire destinată spectacolelor de operă. Din cauza lipsei de fonduri, a durat 33 de ani până la finalizarea ei şi, astfel, inaugurarea a fost în 1850 cu opera *La Favorita*. Teatro Real are locația la intrarea centrală din Plaza de Oriente şi se află printre cele trei instituții culturale de top din Spania. Are un istoric destul de dramatic, având în vedere că a fost răpusă de incendii, inundații şi chiar închisă timp de 41 de ani din cauza unor surpări cauzate de construcția metroului. Clădirea a fost renovată şi după şase ani Teatro Real a ajuns o instituție cu 1700 de locuri şi o scenă foarte mare, care a găzduit de-a lungul anilor opere evocatoare.

Acest premiu plasează instituția pe harta operei mondiale alături de alte instituții magnifice precum Royal Opera House din Londra, Metropolitan Opera din New York sau Teatro alla Scala din Milano. Totodată, a fost nominalizată şi pentru alte premii precum Premiul pentru cea mai bună orchestră – Orchestra Simfonică din Madrid – sau Premiul pentru cea mai bună premieră – *Je suis narcissiste* – scrisă de compozitorul spaniol Raquel García-Tomás.

Teatro Real Madrid

*

Chiar dacă evenimentul a fost în spațiul virtual, punctele muzicale s-au ținut printr-o videoconferință, chiar şi spectatorii au fost creați din software, organizarea a fost foarte bună. Scopul acestei Gale, cea mai importantă de acest fel din lume, este de a promova opera şi de a-i sprijini pe adepții ei, fie că este vorba de solişti, instituții sau compozitori. (va urma)

Sarah RIZESCU

Vasile Vasile - 80

Personalitate „poliedrică" a culturii româneşti

Bizantinolog, muzicolog, etnomuzicolog şi profesor în învăţământul preuniversitar şi universitar.

În urmă cu 80 de ani, la 3 iunie 1941, vedea lumina zilei în comuna Borleşti, jud. Neamţ, una dintre personalităţile marcante ale muzicologiei româneşti, având un spectru foarte larg de afirmare: bizantinologie, etnomuzicologie, didactică muzicală etc.

Iniţierea muzicală o începe la Seminarul teologic de la Mănăstirea Neamţ (1954-1959) avându-i ca profesori de muzică pe Victor Ojog, Ivan Ioan şi Ştefan Alexe. Ulterior urmează şi cursurile Liceului teoretic din Buhuşi.

Absolvent al Institutului Pedagogic din Iaşi, specializarea Muzică (1963-1966), unde i-a avut ca profesori pe: Achim Stoia, (Armonie), George Pascu (Istoria muzicii), Ion Baciu (Dirijat coral), Gheorghe Sârbu (Vioară), Pavel Câmpeanu (Pian), şi-a continuat studiile la Conservatorul din Cluj – Napoca (1966-1971), cu Tudor Jarda (Armonie şi Aranjamente corale), Romeo Ghircoiaşiu şi Gheorghe Merişescu (Istoria muzicii), Ioan R. Nicola (Folclor), Dorin Pop (Dirijat coral), Erwin Junger (Contrapunct), Vasile Herman (Forme muzicale), Aurel Ivăşcanu (Metodica predării muzicii) ş. a.

În perioada 1968-1973 urmează specializare Limba şi literatura română – Limba şi literatura franceză, la Universitatea „Al. I. Cuza" din Iaşi, devenind licenţiat în Filologie. Obţine gradul didactic I în învăţământ, cu lucrarea *Mănăstirea Neamţ – vatră de cultură muzicală românească.*

Urmează studii postuniversitare şi obţine în anul 1993 titlul de Doctor în Pedagogie cu tema *Evoluţia conceptului de educaţie muzicală în România*, în cadrul Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei din Bucureşti. În anul următor obţine şi titlul de Doctor în Muzică, în cadrul Academiei de Muzică din Cluj-Napoca, cu teza *Gavriil Galinescu, reprezentant de seamă al folcloristicii româneşti*.

Îşi începe activitatea didactică ca învăţător şi profesor suplinitor în comuna natală, Borleşti (1961-1963), profesor la şcoli generale şi licee din Bacău şi Piatra Neamţ (1966-1989), fondator şi director al Şcolii populare de artă din Piatra Neamţ (1972-1976). Ulterior, îşi continuă activitatea ca cercetător ştiinţific principal la Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei din Bucureşti, profesor asociat la catedra de Muzică bizantină din cadrul Academiei de Muzică din Bucureşti (1990-1994). Devine conferenţiar la Universitatea Naţională de Muzică din Bucureşti pentru *Istoria muzicii bizantine* şi *Metodica educaţiei muzicale* în perioada 1994-2006.

Profesor universitar la Departamentul Arte al Universităţii din Piteşti, începând cu anul 2006 până în prezent, fiind în paralel şi profesor asociat la Universitatea Naţională de Muzică din Bucureşti, între anii 2006-2020.

Membru al UCMR, al *International Phemenology Institute* America şi al altor asociaţii şi fundaţii din ţară şi din străinătate. A fost distins cu titlul de *Profesor emerit* şi cu Medalia comemorativă *Jan Amos Comenius* în anul 2002. În anul 2010 primeşte din partea Academiei Române, premiul „Ciprian Porumbescu", în domeniul muzicologic, pentru cele trei volume, *Tezaur muzical românesc din Muntele Athos*.

Cu o pasiune deosebită pentru scris, realizează mai multe articole, studii, comunicări la simpozioane naţionale şi internaţionale (Roma, Atena, Gdansk, Macerata, Chişinău etc.) conferinţe, cursuri universitare şi 20 de volume, abordând teme diferite, referitoare la muzica românească şi universală, lucrări de bizantinologie, etnomuzicologie, educaţie muzicală etc.

Se adaugă cele 10 manuale pentru învăţământul preuniversitar, publicate în ţară şi în Basarabia şi alte volume în care recuperează şi restituie valoroase pagini ale lui George Breazul, Leca Morariu, Gavriil Galinescu, Alexandru Zirra etc. Aşteptăm cu un vădit interes ultimele lucrări aflate în curs de tipărire: monografia lui Marţian Negrea, culegerea de colinde a lui George Breazul, volumul al II-lea al monografiei lui Anton Pann, istoria imnului naţional, Muzica românească – punte între Orient şi Occident ş. a.

Îmi face o deosebită plăcere să îi pot contura marelui profesor şi muzicolog Vasile Vasile, un portret omagial în semn de recunoştinţă şi respect pentru cunoştinţele pe care mi le-a transmis în calitate de studentă şi pentru modelul de viaţă pe care îl iradiază în jur. Îi mulţumesc, în numele tuturor studenţilor, pentru că ne-a călăuzit paşii în acest univers magic al cunoaşterii muzicale şi didactice şi al cercetării ştiinţifice.

Cum anul acesta împlineşte 80 de ani, îi dorim multă sănătate şi putere de muncă, pentru a putea pune în lumină noi pagini despre muzica şi pedagogia românească.

Maria DUŢU-ENESCU

Big Band-ul Radio la vârsta desenelor animate

Încă un episod din serialul *„Jazz Evenings at Radio Hall”* s-a depănat pe scena Sălii Radio joi 22 aprilie 2021 de la ora 19,00 cu participarea proeminentă a *Big band-ului Radio* sub autorizata diriguire a maestrului baghetei, Ionel Tudor. Întrucât şi de astă dată – din pricina interdicţiilor impuse oligarhic de blestemul pandemiei – scaunele din sală au rămas neocupate, compensaţia dăruită melomanilor a constat în transmiterea *live* a concertului, ca de obicei pe posturile de radio *România Cultural*, *România Muzical* (audio), concomitent şi pe *Facebook* (inclusiv video).

Fiindcă în chip meritoriu evoluţiile din acest an ale *Big band-ului Radio*, atât în formulă completă cât şi în ipostază *combo*, au avut în intenţie a ilustra prin programul ales câte o temă comună tuturor pieselor, conţinutul concertului din 22 aprilie a apărut subsumat unui concept totodată generos şi atractiv: melodii din coloanele sonore ale unor celebre pelicule de desen animat – de aici şi genericul *„AGES OF ANIMATED JAZZ”* – secvenţe regândite pe suportul timbral al orchestrei mari de gen. Responsabilii cu selecţia temelor / aflarea versiunilor adaptate pentru big band au fost dirijorul lider Ionel Tudor şi trompetistul Sebastian Burneci. Iar oficiile de bună gazdă „MC” (master of ceremony) au revenit ca şi cu anterioare prilejuri lui Cristian Marica, prezentator fluent, informat, charismatic.

În primele minute am urmărit un moment introductiv de jazz „clasic” propulsat cu swing în piesele *„BASIE STRAIGHT AHEAD”* (muzica şi aranjamentul semnate de Sammy Nestico, renumit muzician trecut în nefiinţă anul acesta în data de 17 ianuarie la vârsta de 96 de ani!), chorus-urile solistic-improvizatorice fiind susţinute consecutiv de Evgheni Mamot la saxofon tenor, respectiv George Natsis la pian; şi *„MISS FINE”*, o temă a saxofonistului, clarinetistului compozitor, orchestrator şi dirijor Oliver Nelson, valorificată variaţional de Sebastian Burneci la trompetă cu surdină; de relevat interesanta scriitură a *chorus-ului special* încredinţat de aranjor pachetului de suflători!

Salba de creaţii „animate”, preluate şi în jazz, s-a deschis cu celebra temă scrisă acum o jumătate de veac de Henry Mancini intitulată *„PINK PANTHER”* (autorul fiind şi aranjor), drept principal leitmotiv melodico-armonic conducător pentru coloanele sonore ale peliculelor cinematografice / serialelor TV omonime; în tălmăcirea *Big band-ului Radio*, demne de apreciat au fost elegantul solo de saxofon tenor al Dianei Suciu şi intervenţia succintă a trompetistului Silviu Groaza.

Cu un puls ritmic mai alert, cunoscuta compoziţie a lui Terry Gylkison *„THE BARE NECESSITIES”* din soundtrack-ul filmului *„Cartea junglei”*, i-a prilejuit pianistului George Natsis o inspirată, dezinvoltă preumblare solistică pe claviatură. Iar cât priveşte aranjamentul deosebit de reuşit, purtând autograful aceluiaşi profesionist de înaltă clasă, prolificul Sammy Nestico, am admirat – ca şi în orchestrarea lui Henry Mancini – subtilităţile armonice şi izbutitele mixturi timbrale plăsmuite cu gust.

Ne bucură să evidenţiem în continuare şi o contribuţie românească de ţinută în creionarea de către Cătălin Milea a vestimentului orchestral de jazz conferit învăluitoarei balade *„WHEN YOU WISH UPON A STAR”* – autori Leigh Harline şi Ned Washington. Graţie conceptului aranjorului, în familia instrumentelor de suflat cu ancie, în speţă saxofoanele, au intervenit pentru interpretarea acestei secvenţe, surse sonore alternative: flautul (Paolo Profeti), clarinetul (Cozmin Stanciu) precum şi, acreditate sieşi de Cătălin Milea, flautul piccolo, percuţia (*afroton cabalonga shaker*), precum şi saxofonul sopran cu care a încrustat în sunet un mirific solo, urmând momentelor improvizate la trompetă de Sebastian Burneci şi la pian de George Natsis. Ne referim, desigur, la binecunoscutul cântec din coloana sonoră a filmului lui Walt Disney *„Pinocchio”*, cântec care a cucerit la vremea sa *„Premiul Oscar pentru cea mai bună melodie originală”*!

Ajunşi pe la mijlocul cronicii concertului *„AGES OF ANIMATED JAZZ”*, se cuvine să dezvăluim – şi prezentatorul Cristian Marica a făcut-o – numele componenţilor *Big band-ului Radio*: familia *brass* – trompete Silviu Groaza, Sebastian Burneci, Laurenţiu Moise, Silviu Albei şi tromboane Adrian Cojocaru, Florian Radu, Ciprian Partenie, Andrei Bolbocean; familia *reeds* – Diana Suciu - saxofon tenor, Paolo Profeti - saxofon alto, flaut, Cătălin Milea saxofon alto, saxofon sopran, flaut piccolo, percuţie, Evgheni Mamot - saxofon tenor, Cozmin Stanciu - saxofon bariton şi clarinet; *rhythm section* – George Natsis - pian, Eugen Tegu - ghitară bas, Liviu Negru - ghitară, Laurenţiu Zmău - baterie.

Pentru a treia oară prezent în programul concertului, în dubla ipostază de compozitor şi aranjor, longevivul muzician american Sammy Nestico numit *„the Rolls Royce of composers and arrangers in big band jazz”* a întruchipat prin aranjamentul piesei sale *„PRIME TIME”* un veritabil model de echilibru, creativitate, înalt profesionalism în stilul jazzului clasic *swing*.

După introducerea pianului acompaniat de secţia ritmică şi tema expusă la unison de saxofoane, ne-au cucerit prin fantezia investită nedrămuit în contribuţiile lor solistice improvizate, Florian Radu la trombon, Cătălin

Milea la saxofon alto, Sebastian Burneci la trompetă, după care –nu puteau lipsi – minunatele *chorus-uri speciale* ale suflătorilor!

Succesivele două secvențe muzicale au marcat întoarcerea la conjunctura temelor preluate în jazz din coloanele sonore însoțind desene animate, însă de astă dată aparținând unor faimoase seriale de televiziune: *„THE MUPPET SHOW THEME”* – autori Jim Henson, Sam Pottle, aranjor Jerry Nowak, cu o intervenție solistică a lui Cătălin Milea, acum la... clarinet (timp în care Silviu Albei a schimbat trompeta cu un instrument de percuție), apoi nu mai puțin notoria

Ionel Tudor

„THE FLINSTONES” creată de Hoyt Curtin în aranjamentul lui Dave Barduhn (serialul TV *„Aventuri în epoca de piatră”* din anii ’60), cu solouri pline de patos ale lui Paolo Profeti și Cătălin Milea la saxofoane alto, întâi alternativ, apoi în dialog.

Şi tot din lumea amuzantă, pastelată, îndrăgită de copii a simpaticelor păpuşi *Muppets*, – inspirata *„THEME FROM SESAME STREET”*, avându-i autori pe Joe Raposo, Jon Stone, Bruce Hart şi ca aranjor pe Denis DiBlasio (adaptare de Bob Lowden), aleasă drept epilog atractivului univers sonor al imagisticii desenelor animate: în derularea acestei piese s-au afirmat în sens inovativ, spontan, trompetistul Silviu Groaza şi bateristul Laurențiu Zmău.

Concertul *„AGES OF ANIMATED JAZZ”* s-a dorit – şi a reuşit – a revela odată în plus polivalența disponibilităților valorice ale *Big band-ului Radio*, eficiența coordonării asumate cu intensă fervoare de către liderul ansamblului, Ionel Tudor a trăsăturilor temperamentale, a capacităților de implicare afectivă / efectivă, proprii celor şaptesprezece creativi Instrumentişti cu majusculă. În speranța viitoare a *apropierii sociale* – opusă distanțării – dintre *artişti* şi *publicul prezent* în sală, colectivul orchestral împătimit de jazz va continua să ofere, *on line* deocamdată, prinosul său de devoțiune pentru arta sunetelor, de două ori pe lună, joia, de la orele 19,00 în transmisiune directă. (Capturi foto Marius G. Mihalache)

Florian LUNGU

Amintiri

● Încă de când locuia dincolo de Ocean, Margareta Pâslaru a călătorit în mai multe state americane în încercarea de a convinge autoritățile locale de a sărbători Ziua Copilului pretutindeni la data de 1 iunie, aşa cum reuşise s-o facă în New Jersey. De succes s-a bucurat vizita sa în acest sens la San Francisco. Cu acea ocazie, Margareta Pâslaru a lansat compoziția sa „Our Day, Children's Day”, care poate fi ascultată pe youtube. Remarcabil este faptul că acest cântec a devenit un adevărat imn al elevilor de la St. Bridget's Primary School din Glasgow, Scoția! Aceştia îl cântă an de an, începând din 2018, postând pe Twitter, iar conducerea şcolii i-a trimis un mesaj emoționant artistei noastre: „Îți mulțumim, Margareta Pâslaru, pentru că ne-ai oferit ocazia să interpretăm fabulosul tău cântec şi în acest an! Mulțumiri din partea părinților şi a comunității şcolii”. În altă ordine de idei, Margareta continuă să compună şi în 2021 noi compoziții pentru viitoarele sale discuri. O surpriză a constituit-o pentru ea invitarea la Teatrul Național din Bucureşti la un spectacol coregrafic, unde înregistrarea ei cu piesa „Dir-la-da-da”, lansată de Dalida şi cu un text românesc de Saşa Georgescu, a inspirat un moment executat de tineri dansatori.

● La revenirea sa în țară, interpretul şi compozitorul Constantin Drăghici a fost înconjurat de o mulțime de prieteni şi de admiratori, aşa cum s-au petrecut lucrurile la un eveniment consacrat lui la Casa Lido. În spatele solistului, blondă, este soția lui (împreună au susținut un recital pe scena festivalului de la Mamaia în 1990) şi, parțial mascat, poate fi văzut regretatul nostru colaborator Florin-Silviu Ursulescu.

În ultimii ani ai vieții sale Constantin Drăghici a fost readus în prim-plan de interpreta Ioana Sandu. Aceasta, profesoară de limba română, a scris o carte biografică despre artist, i-a inclus melodiile, inclusiv surprinzătoare duete (reorchestrate de Francisc Reiter), pe discurile sale, dar a şi contribuit la apariția unui DVD. (M. G.)

Iurie Sadovnic

Vestea sinuciderii lui Iurie Sadovnic a şocat lumea muzicală din Republica Moldova, dar şi pe cea a genului folk de la noi, unde era foarte cunoscut şi apreciat. A fost bun prieten, între alţii, cu Vasile Şeicaru, dar şi cu Nicu Covaci, pe care l-a invitat nu o dată la festivalurile iniţiate de el la Chişinău. Îmi trimitea adesea pe mail noile sale compoziţii şi visa să poată organiza pe scena Teatrului de revistă "Constantin Tănase" un mare concert al interpreţilor folk basarabeni. La Bucureşti a fost invitat pentru prima dată, împreună cu chitaristul Viorel Burlacu, de promotorul Dorin Irimia (care ulterior l-a invitat şi în Deltă, pentru o vacanţă muzicală), după care a ţinut să fie prezent, alături de "cumătra" sa Anastasia Lazariuc (i-a botezat fiica, pe Ileana) la lansarea primului album editat în România, de

către casa de discuri Eurostar, maestrului Eugen Doga. De altfel, la sfârşitul lunii iunie am participat la o comemorare a artistului, organizată de Dorin Irimia la restaurantul "Verdeţei" din Capitală, cu care ocazie au fost vizionate filmări ale lui Iurie Sadovnic. Au participat Anastasia Lazariuc, Livia şi Ioan Gauzin, iar de la Chişinău au venit compozitorul şi interpretul Viorel Burlacu (a susţinut un emoţionant recital muzical) şi jurnalista Valentina Luchian, directoare a reputatei publicaţii "Fashion VIP".

Iurie Sadovnic s-a născut la 14 decembrie 1951 la Jura, raionul Râbniţa, în fosta RSS Moldovenească. Crescut în comuna Susleni (al cărei Cetăţean de onoare a fost), raionul Orhei, a rămas celebru drept "Orheianu". Rând pe rând a fost solist al formaţiilor "Haiducii din Susleni", "Haiducii" (a Institutului de Arte "G. Musicescu", unde a studiat), "Sonor" (coleg cu Anastasia Lazariuc), "Maria Codreanu", "Noroc" (a lui Mihai Dolgan), "Contemporanul" şi "Bucuria", a fraţilor Teodorovici (ambele ale Filarmonicii din Chişinău) sau al orchestrei de jazz din Nikolaev, Ucraina (în perioada serviciului militar). În 1983 a înfiinţat formaţia "Legenda", cu un succes remarcabil timp de un deceniu, întreprinzând turnee în Cehoslavacia, Danemarca, Franţa, Polonia, dar şi în ţara noastră. În 1983 a primit premiul "Boris Glăvan", în 1984 a fost distins cu titlul de Artist emerit, i s-a conferit medalia "Meritul Civic" în 1993 (în RSSM), după care au urmat distincţiile conferite în Republica Moldova: medalia "Mihai Eminescu" (2000), Artist al poporului (2011), Ordinul Republicii (2015). În 2017 a devenit laureat al Premiului Naţional. Iurie Sadovnic a fost un mare şi adevărat patriot, neabătându-se nici în vremurile grele de la crezul său: "Dumnezeu mie aşa mi-a spus: ai menirea să cânţi anume pe versurile clasicilor. Şi balade". Alături de poetul Grigore Vieru a susţinut sute de spectacole încă din anii '70. Între cele mai cunoscute compoziţii ale sale sunt cele interpretate de Anastasia Lazariuc: "Dragă Otee", "Casa mea", "Mere coapte". În duet cu aceasta a lansat compoziţiile lui Eugen Doga "Chemarea dragostei", "Păstraţi iubirea", "Oglinda clapelor" şi tot pe albume editate de casa de discuri Eurostar (le găsiţi în magazine) pot fi ascultate creaţiile lui Eugen Doga cântate de Sadovnic "Rugă" şi "Meditaţie". Alte titluri intrate în conştiinţa publicului basarabean sunt piesele ce-i aparţin, între care "Mândro, cui mă laşi pe mine", "Noi pace vrem", "Demnitate".

Chiar dacă pe biletul de adio a lăsat scris: "Am prea multe boli. Nu vreau să fiu nimănui povară", apropiaţii artistului ştiu că de fapt adevărul este altul, tragic şi dureros. Pe lângă problemele din familie, dramatică a fost de fapt sărăcia, lipsa oricăror venituri în ultimii 2 ani. O revistă de dincolo de Prut a publicat în urmă cu un timp un adevărat strigăt de revoltă al colaboratorului apropiat, compozitorul şi interpretul Viorel Burlacu, sub titlul: "Maestre Iurie Sadovnic, ce pensie are un artist şi cât costă o pereche de strune?": "Vorbesc despre Personalităţi. Oameni care şi-au consacrat viaţa necondiţionat pentru cultura şi imaginea ţării. Oameni care mor umiliţi, refugiaţi în propriile gânduri tulburi de crunta realitate". Iată aşadar că şi dincolo de Prut, ca şi la noi, guvernanţilor nu le-a păsat deloc în pandemie de situaţia artiştilor, răsplătind însă cu miliarde de lei posturi TV, de radio şi publicaţii "prietenoase". Apreciata compozitoare şi interpretă Maria Stoianov, foarte cunoscută şi în România, a postat un text grăitor: "A murit Iurie Sadovnic... Nu a mai rezistat, incultura, prostia şi curvia din societate şi scenă şi-au făcut mendrele. Omul de cultură este aruncat la gunoi, la poarta "festivalurilor", nimeni nu mai are nevoie de el, când sus vine lupul milionar, îmbrăcat în piele de miel şi când toţi ticăloşii şi pupincuriştii sunt puşi în funcţii la putere. Un biet om, care îşi iubeşte sincer ţara şi neamul, nu poate rezista la atâta prostie. Când omul va fi om, iar cultura va fi în fruntea societăţii, doar atunci poate vom trăi mai bine. Omul de cultură e sensibil, ca un copil, iar Iurie Sadovnic

alături de Stela Popescu, Livia Gauzin, Eugen Doga, Paul Surugiu-Fuego

n-a mai rezistat. Iartă-ne, Doamne, şi pe noi, pentru că prea rar ne dăm seama pe cine trebuie cu adevărat să apreciem şi să iubim...”. Mesajul de mai sus se potriveşte perfect şi situației actuale din țara noastră, deşi, culmea, în Republica Moldova artiştii sunt mai respectați, li se acordă onoruri (Artist emerit, Artist al poporului), iar atunci când pleacă dintre noi personalități ale culturii se declară doliu național, aşa cum a decretat preşedintele Republicii Moldova, Maia Sandu, şi pentru acad. Nicolae Dabija (pe 15 martie), şi acum, pe 9 iunie, pentru Iurie Sadovnic. La noi se comentează câteva zile, marele public este îndurerat, oficialitățile însă îşi văd de ale lor... În 1999, Iurie Sadovnic a lansat volumul de poezie “Am să plec în codru verde”, pe care l-am recenzat şi în paginile revistei noastre. Haiducului “Orheianu” îi dorim să aibă acolo Sus codrul verde mult-visat...

Marie-Jeanne Gherghinescu

Se sting, unul după altul, maeştrii micului ecran... Fosta sa colega Nicoleta Paun, realizatoare şi redactor muzical de mare valoare (fostă componentă, cândva, a trupei rock feminine Venus), ne-a anunțat decesul unei regizoare de excepție.

Marie-Jeanne Gherghinescu, Luminiţa Dumitrescu, Aurora Andronache

Numele acestei mari profesioniste va rămâne mereu legat de cele mai importante emisiuni muzicale ale TVR, îndeosebi de cele de divertisment. A fost soția reputatului profesor de imagine la IATC Mircea „Nick” Gherghinescu, la rându-i personalitate a televiziunii publice din epoca ei de glorie. Marie-Jeanne a făcut mai întâi regie de studio şi după aceea s-a consacrat ca o maestră a regiei de montaj. Cele mai importante realizări ale carierei sale sunt legate de colaborarea cu Titus Munteanu, pe care ea îl aşeza alături de marile nume ale TVR – Valeriu Lazarov, Alexandru Bocăneț, Ileana Pop. Împreună cu Titus şi-a pus semnătura pe emisiuni memorabile – recitalul „Şcolii vedetelor” de la Mamaia (cu 10 camere, record pentru acea vreme), numeroase Revelioane TV, excelentul recital al Luminiței Anghel, toate emisiunile cu „Şcoala vedetelor”, culminând cu consacrarea internațională. Este vorba de cea mai strălucitoare distincție cucerită vreodată de un post TV din țara noastră: „Rose d’Argent” (Trandafirul de argint), la cea mai mare confruntare a producțiilor TV din întreaga lume – concursul „Rose d’Or” de la Montreux, în Elveția, la care se înscriu sute de producții. Pe genericul acelui film celebru va rămâne mereu şi numele lui Marie-Jeanne Gherghinescu. Angajații de azi ai TVR ar putea studia cu carnețelul în mână emisiunile de altădată, pentru că tot ce vedem azi la TVR suferă mult la capitolele imagine, lumină, sunet, regie de montaj....

Ion Dichiseanu

Reputatul actor, născut în 1933 la Adjud şi plecat dintre noi în acest an, în mai, a fost extrem de apropiat de muzica uşoară, fiind posesorul unei voci frumoase, calde. A apărut în numeroase concerte, cântând fie singur, fie alături de soția sa cu 35 de ani mai tânără, Simona Florescu, fostă câştigătoare a Trofeului de interpretare de la Mamaia. Au fost căsătoriţi 22 de ani, dar şi după divorţ au continuat să aibă apariții împreună, cum a fost în emisiunea „Drag de România mea” a lui Paul Surugiu-Fuego de la TVR2. Bărbat chipeş, cu succes indiscutabil la sexul slab, Ion Dichiseanu a ţinut să cuprindă în paginile unor cărţi amintirile sale legate de idilele cu cântărețele Sarita Montiel („Am fost rivalul regelui. Povestea mea de iubire cu Sara Montiel”) şi Ann-Louise Hanson, triumfătoare la „Cerbul de aur” 1971 („Frumoasa spaniolă, frumoasa suedeză”), în această din urmă carte o bună parte fiind consacrată, aşa cum indică titlul, tot relației cu actrița-cântăreață iberică idolatrizată în România acelor ani, grație filmelor („Carmen de la Ronda”, ş. a.) sau concertelor. Înzestrările muzicale i-au fost puse în valoare, între altele, în musical-ul „Misterele Londrei” (adaptare după „Pygmalion” de G. B. Shaw) şi tot la Teatrul „Nottara” în piesa care a depăşit 500 de reprezentații „Micul infern” de Mircea Ştefănescu, cu muzica semnată de Henry Mălineanu. De asemenea a strălucit alături de Dan Spătaru în filmul muzical „Cântecele mării”, o coproducție româno-sovietică în regia lui Francisc Munteanu, cu muzica lui Temistocle Popa. În muzica uşoară românească el rămâne interpretul de neuitat al marelui şlagăr „Strada” de Radu Şerban, pe un text de Constantin Cârjan. Ultima sa apariție într-un concert de acest gen a fost în 2019, ca invitat în spectacolul lui Paul Surugiu-Fuego de la Sala Palatului.

Pagini de
Octavian URSULESCU

Pedro Negrescu
- Iscălitură pe eternitate -

Există oameni, nu mulţi la număr care, în decursul existenţei lor pe această lume, nu au făcut umbră pământului degeaba...

În jazzul autohton – şi nu numai, ci şi în muzică, în general – regretatul **Pedro Negrescu** a avut un cuvânt important de lăsat posterităţii. Talentatul băiat care vedea lumina zilei în satul Buciumeni de lângă Tecuci, dintr-o familie de filologi dar având numeroşi instrumentişti printre rudele apropiate, s-a evidenţiat în cele aproape patru decenii de activitate, printr-o vocaţie enciclopedică a preocupărilor sale raportate la destinul artei sunetelor. Scurta-i prezenţă pe planeta Terra numărând doar 52 de primăveri, din 25 aprilie 1969 până în 23 mai 2021, s-a dovedit palpitant de tumultuoasă, de parcă ar fi putut fi subiectul unui roman captivant, imprevizibil, epatant!

Pe numele său real Petronius V. Aciocârlănoaei, mirobolantul Pedro Negrescu a făcut primii paşi în aventura muzicii de la vârsta de 8 ani, când tatăl său l-a adus la Bucureşti şi l-a înscris la clasa de violoncel a Liceului de artă „George Enescu", perioada studiilor urmate aici fiind coincidentă cu o anevoioasă vieţuire în regim de internat. El s-a simţit însă atras de contrabas şi l-a adoptat cu patos, curând revelându-se ca unul dintre artiştii reprezentativi ai jazzului românesc, în ţară şi peste hotare. Ieşită din comun – şi fervoarea cu care s-a apropiat de diverse instrumente: pe lângă cele cu coarde înainte amintite, s-a arătat atras în răstimpul satisfacerii serviciului militar de *althorn*, *euphoniu*, *basflugelhorn* şi alte instrumente de suflat din fanfară; ulterior a învăţat să cânte la *trompetă*, *corn* şi la *pian*. La fel de surprinzătoare a fost şi *diversitatea capitolelor sonore* pe care le-a învederat ca practicant. Astfel, graţie înzestrării native (inclusiv al său „auz absolut"), perseverenţei şi elanului neobosit, s-a afirmat rapid în *„liga întâi"* a jazzului nostru. A debutat la *Festivalul de Jazz de la Sibiu* (1991), când al său cvartet *„Newcomers"* a dobândit Premiul I. Datorită recunoscutelor sale competenţe profesionale a fost solicitat prin ani de exponenţi de primă mărime ai genului, precum Dan Ionescu, Mircea Tiberian (care i-a fost şi mentor la *Clasa Jazz* a *Universităţii Naţionale de Muzică din Bucureşti*), Marius Popp, Liviu Butoi, Johnny Răducanu (ca membru permanent al grupului *„Johnny Răducanu & Friends"*), Ion Baciu Jr., Anca Parghel, Nicolas Simion, Romeo Cozma, fraţii Popovici (Iaşi), Teodora Enache, Garbis Dedeian, Jancy Körössy, Maria Răducanu – dar şi din alte ţări: bulgarii Ventzislav Blagoev, Theodosii Spassov, sârbul Ivan Alexeevici, italienii Guido Manusardi, Stefano di Battista, maghiarul Köszegi Imre, polonezul Tomasz Stańko, francezul Jean-Marc Padovani, americanii Billy Cobham, Marshall Hawkins, Armen Donelian, Rick Condit, Tom Wolfe, Chico Freeman etc. Pedro Negrescu a fost aplaudat pe multe dintre podiumurile noastre de concert şi de festival, deopotrivă dincolo de fruntarii – la *Festivalurile de Jazz* de la *Bydgoszcz* - Polonia (1994), *Corinthos* - Grecia (1995), *Russe* - Bulgaria (1993 şi 1996), la *Concursul* şi *Festivalul* de la *Getxo (Bilbao)* - Spania (1998, cu grupul propriu *„Soft Triangle"*, finalist al competiţiei), în Italia (1998, cu grupul lui Johnny Răducanu) şi la amplul turneu continental cu *Big band-ul internaţional „Swinging Europe"* (*„European Jazz Youth Orchestra"*, sub conducerea unui renumit contrabasist danez, Erik Maseholm), la *Expoziţia Mondială* de la Hanovra (august 2000), în Ungaria, Franţa, Belgia, Olanda, la Los Angeles (2007) unde a urmat studii post-universitare; a fost şi bursier, la *Bad Goisern* în Austria, unde i-a cunoscut pe contrabasistul Larry Grenadier, pe bateristul Billy Hart, pe saxofonistul Rick Margitza. Iar la propunerea profesorului Sigi Busch, Pedro Negrescu a fost nominalizat pentru o bursă la *Hochschule der Kunste* din Berlin, propunere ce nu s-a putut materializa din lipsa finanţării. Aceleaşi dificultăţi le-a întâmpinat şi atunci când a fost singurul român recomandat a fi bursier la *Mannes College of Music* din New York. Muzicianul s-a numărat între membrii fondatori, alături de Johnny Bota şi de profesorul *Fulbright* american Tom Smith, ai *Facultăţii de Jazz „Richard Oschanitzky"* în contextul *Universităţii private „Tibiscus"* din Timişoara, unde a şi profesat. Lui Pedro Negrescu i se datorează realizarea sub propriul autograf, în multipla ipostază de poli-instrumentist, lider de grup şi compozitor, albumele *„Home"*, *„Mansarda suspendată"*, *„The Bridge of Friendship"*, *„Like Water"* (în parteneriat cu Luiza Zan), *„Elegy"*, dar şi implicarea în alte succese discografice precum CD-urile *„Jazz behind the Carpathians: Johnny Răducanu meets Teodora Enache"*, *„Rădăcini"*, *„Armine"*.

De menţionat de asemenea, drept importantă pentru definirea personalităţii artistului, a sa carieră didactică: a predat disciplina *dirijat orchestră* la *Universitatea Naţională de Arte „George Enescu"* din Iaşi, a fost profesor de muzică de cameră la *Liceul de Artă* din Constanţa, cadru didactic la

Facultatea de Muzică a *Universităţii de Artă Teatrală din Târgu Mureş*.

Ca discipol al *Clasei Regie de Teatru Muzical* la Conservatorul bucureştean, studii completate cu cursurile de la *Haendel Akademie* din Karlsruhe, Germania în anii 2000, 2001, 2003, Pedro Negrescu a montat spectacole de gen în mai multe oraşe, fost regizor la *Opera* din Constanţa, a dirijat orchestra *Teatrului Muzical „Nae Leonard"* din Galaţi şi aceea a *Teatrului de Operetă din Kiev*.

Vorbind despre ultimele două colective menţionate, ajungem astfel la prinosul său de respect şi dragoste pentru *muzica academică*, în fapt – activitatea de *dirijor de orchestră* căreia el, slujitor dăruit artei sunetelor, titular al doctoratului în muzică – specializarea *dirijat* – i-a consacrat multe ore de neodihnă şi energii creatoare, mai ales începând din anul 2000... eforturi soldate cu consecinţe notabile: căci pe lângă realizările la pupitrul *Orchestrei de cameră „Con Anima"* şi al *Filarmonicii* din oraşul său de reşedinţă Arad, Pedro Negrescu a fost maestrul baghetei invitat în multe rânduri a conduce *live* concerte susţinute în fruntea ansamblurilor simfonice din Cluj, Bacău, Botoşani, Timişoara, Iaşi, a mai conlucrat cu *Orchestra Naţională de Cameră* din Chişinău şi a fost dirijor asistent al lui Larry Livingston la Los Angeles!

La moment de bilanţ, să rezumăm că cel plecat în nemurire după o existenţă trăită intens, dăruită generos, nedrămuit muzicii ca poli-instrumentist de jazz – dar care n-a fost străin nici de rock, de muzica lăutărească – regizor de operă, dirijor de muzică simfonică, de cameră (la a cărui pregătire complexă a contribuit inclusiv prezenţa la cursurile de muzică barocă de la Argentan – Normandia), profesor, compozitor de piese de jazz, de muzică de teatru şi de film, – aşadar protagonistul acestor rânduri a fost în chip fortuit şi *„eroul"* unor mirabile experienţe de viaţă: elev al unui liceu de arhitectură, spălător de rufe la internat, tâmplar pe un şantier de construcţii, maşinist la Teatrul Nottara, în tinereţe cochetând şi cu actoria şi cu... teologia!

A fost un artist de excepţie. Un om. Requiescat in pace.

Florian LUNGU

Albumul cu amintiri

● Compozitorul Temistocle Popa a semnat lucrări de succes în multe genuri muzicale, dar îndeosebi pe tărâmul muzicii uşoare. Doar lui Dan Spătaru i-a încredinţat nu mai puţin de 70 de melodii, multe din ele devenite şlagăre. Din păcate sunt foarte puţini moderatori şi chiar interpreţi care amintesc autorii pieselor cântate. De pildă, cine ştie că un cântec extrem de abordat la diverse evenimente şi de diverşi solişti, inclusiv de muzică lăutărească, „Sunt vagabondul vieţii mele", aparţine lui Temistocle Popa, pe versurile poetului Aurel Storin? Compozitorul ne-a lăsat şi

câteva foarte frumoase romanţe. Imaginea alăturată îl surprinde în juriul festivalului „Crizantema de aur" de la Târgovişte, alături de marea doamnă a romanţei româneşti, Ioana Radu.

● Regretatul compozitor Dumitru Lupu rămâne în istoria muzicii uşoare româneşti prin multe şlagăre de neuitat, bună parte din ele cântate de soţia sa Ileana Şipoteanu. Dar cei doi artişti au sperat că şi fiica lor Dumitrana le va călca pe urme, cu atât mai mult cu cât a fost un copil-minune, cu numeroase apariţii şi premii, inclusiv la festivaluri internaţionale (imaginea alăturată surprinde un asemenea moment). Dumitrana a rămas pe

tărâmul artei, dar a terminat facultatea de Regie Film-Teatru la IATC, aşa încât poate în viitor va regiza şi spectacole de muzică uşoară...

● Textierul Angel Grigoriu a fost ultimul dintre celebrii Fraţi Grigoriu care s-a stins din viaţă, după Cezar şi George. Înafara activităţii de bază (a semnat sute de texte de cântece, fie singur, fie alături de Romeo Iorgulescu), preda

şi lecţii de canto, lansând câţiva tineri solişti talentaţi. Cea mai cunoscută dintre aceştia a fost indiscutabil Adina Rus, pe care o vedem aici în faţa pianului alături de mentorul său şi de cei doi colegi cu care alcătuia un grup promiţător.

"Sanremo este Sanremo!"

Afirmația îi aparține celebrului prezentator italian de televiziune Pippo Baudo, recordman al edițiilor conduse de el la celebrul festival "al muzicii italiene". Iar la ediția 2021, desfășurată în condiții atât de speciale, ne-am convins de ce această manifestare este inegalabilă. Ediția a 71-a s-a desfășurat, timp de 5 zile, la începutul lui martie, o lună mai târziu decât perioada tradițională, dar nimeni nu credea că festivalul va mai avea loc. Şi totuşi organizatorii au reuşit minunea, cu multe măsuri de precauție, masca şi distanțarea obligatorii, participanții testați zilnic, sala teatrului Ariston fără public... Chiar şi membrii orchestrei au purtat masca 5-6 ore în fiecare seară, fiind adevărați eroi. Până şi florile oferite pe scenă - reamintesc că Sanremo este o capitală europeană a florilor - erau aduse cu un cărucior (să nu uităm că Italia a traversat perioade extrem de grele în pandemie), important este că festivalul a decurs aproape normal, respectând toate regulile. Parcă şi afişul din acest an, trist, cu nuanțe dominante de gri, ne-a introdus în atmosfera unei manifestări desfăşurate în timpuri grele, de pandemie şi îngrijorare. Dar totul a fost absolut ireproşabil şi asta deoarece televiziunea publică peninsulară, RAI (transmisiunile au putut fi urmărite şi de nevăzători sau de cei cu probleme auditive), are o echipă de mari profesionişti, care s-au adaptat situației cu talent, devotament, determinare şi intuiție, având în spate o experiență unică. Este vorba de directorul artistic şi co-prezentatorul Amadeus, un vechi şi experimentat realizator RAI, care a ştiut să-şi aleagă colaboratorii. Între aceştia, pe loc de frunte, co-prezentatorul atât de simpatic şi de iubit Rosario Fiorello, care a fost alături de el în fiecare seară, cu o implicare, inclusiv muzicală, excepțională. Însuşi Amadeus a recunoscut că s-a îndoit că festivalul va putea fi realizat: "L-am făcut respectând toate normele de siguranță, gândindu-ne mai ales la cei care trăiesc din muzică, televiziune şi spectacol, la țara profundă, ce luptă pentru a se regăsi. Am descoperit că normalitatea este ceva extraordinar". Iar directorul muzical De Amicis a declarat că este un act de dragoste pentru Italia. Că încă nu e de glumit cu pandemia a dovedit-o depistarea pozitivă a unuia dintre solişti, Irama, organizatorii luând decizia ca acesta să intre totuşi în concurs cu o filmare făcută la repetiții. Invitat permanent a fost controversatul Achile Lauro, care într-una din seri a venit costumat în... Cezar, veşmintele sale cântărind nu mai puțin de 21 de kg.! Provocare şi exhibiționism, muzică mai puțin, în schimb a şocat cu declarația "Dio benedica incompresi!". O fi el "neînțeles", eu una n-am priceput nimic din prestațiile sale... Conform obiceiului înstăpânit în ultima vreme, au apărut pe scenă numeroase personalități din alte domenii, cum ar fi fotbalistul Zlatan Ibrahimovici, jurnalista foarte stimată de la RAI Giovanna Botteri (a povestit din experiențele ei, recomandând să ne apreciem chiar şi defectele, sfătuindu-ne de asemenea să fim mai solidari, toleranți şi înțelegători), infirmiera Alessia Bonari, simbol al începutului pandemiei, povestind cu o emoție de nedescris momentele trăite (în prima zi a stat cu masca pe față 15 ore, semnele fiind vizibile şi acum), Ilaria Capua, virusolog, actrița de teatru suferind de scleroză în plăci Antonella Ferrari, mai puternică decât destinul (despre ea se scrie o piesă de teatru), muncitorii care au lucrat la spectacol şi la horticultură (şi de această dată aranjamentele florale şi buchetele de flori au fost superbe), campioni sportivi – Federica Pellegrini (înot) şi Alberto Tomba (schi), fotomodelul internațional Vittoria Ceretti, ş. a.

Festivalul a început aşadar cu sala goală, cu baloane în locul spectatorilor şi cu aplauze înregistrate, singurele reale fiind cele ale membrilor orchestrei! Primul a intrat pe scenă câştigătorul de anul trecut, cu piesa "Fai rumore" - talentatul compozitor şi interpret Diodato. Triumful lui s-a produs pe 8 februarie 2020, când a primit "Leul de aur" pe scena Teatrului Ariston, pe atunci cu sala arhiplină – o ultimă imagine de normalitate înainte de pandemie, aşa

cum au arătat imaginile TV. "Fai rumore" a devenit imediat un cântec simbol şi a fost cel mai fredonat de italieni în primele luni de carantină. Apariţii aparte în cele cinci seri de festival au fost cele ale foarte cunoscutei cântăreţe şi actriţe Matilda de Angelis, îndeosebi din serialul "The UN Doing", precum şi ale orchestrei Poliţiei Statale, alături de Olga Zaharova şi de remarcabilul saxofonist Stefano Battista - s-a intonat imnul Italiei. Dacă invitarea insistentă a lui Achile Lauro a contrastat cu ţinuta elegantă, decentă a festivalului, în schimb marile voci italiene ne-au reamintit istoria legendară a evenimentului. Laura Pausini a debutat la Sanremo în urmă cu 28 de ani şi a mărturisit că este unica scenă care-i provoacă emoţii mari: "Fiorello şi Amadeus ne-au oferit momente excepţionale de muzică şi bună dispoziţie. Sunt mândră că sunt italiancă!". Laura Pausini a relatat cum a fost la gala "Golden Globe", unde a câştigat premiul cu melodia "Io si" (Seen) din filmul "La vita d'avanti a se" (The Life Ahead), regizor Edoardo Ponti, fiul actriţei Sophia Loren, care are un foarte frumos rol în film. Cântecul a fost interpretat în limba italiană, muzica peliculei fiind semnată de Diane Warren, cu 12 nominalizări la premiile Oscar. O altă mare şi plăcută surpriză a fost apariţia şoc a celebrei cântăreţe Loredana Berté, recunoscută ca fiind o artistă absolut specială. Aniversată cu multă căldură şi simpatie pentru întreaga carieră, solista a oferit telespectatorilor noul ei single, "Figlia di Loredana", cu un ritm latino-american, cantabil şi plin de culoare, care a înveselit pe toată lumea, inclusiv pe cei doar 50 de jurnalişti din Sala Stampa, de această dată în legătură doar online. După cum poate se ştie, Loredana Berté este sora regretatei mari interprete Mia Martini (Premiul Criticii la Sanremo îi poartă numele), pe care Loredana o omagiază cu orice ocazie. Loredana Berté a purtat fluturaşi în părul de culoare albastră, precum şi pantofi roşii, semn al luptei contra violenţei asupra femeilor (protest în care s-a implicat şi la ediţia precedentă, alături de alte soliste). Între titlurile sale cele mai cunoscute se numără "Mare, mare", "Non sono una signora" sau "Sei belissima". Iubitorii sportului îşi amintesc poate că nonconformista solistă cu tentă rock Loredana Berté a fost prima soţie a faimosului jucător de tenis Björn Borg, care ulterior a fost căsătorit şi cu Mariana Simionescu. Un alt grupaj omagial a fost cel dedicat compozitorului meu adorat, celebrul şi genialul Ennio Morricone. Muzica sa de film este binecunoscută, dar câţi îşi mai aduc aminte că el a semnat coloana sonoră a serialului TV atât de popular şi în România, "Caracatiţa" (La piovra), în care a jucat şi Ramona Bădescu? Fiul său, din păcate, nu se ridică la înălţimea tatălui (ar fi şi greu!), dar are meritul că îi menţine mai departe creaţiile în atenţia marelui public, dirijând concerte în întreaga lume. Omagiul adus lui Ennio Morricone a fost concretizat de cei trei tenori ce alcătuiesc trupa Il Volo, care, alături de minunata orchestră a festivalului, ne-au reamintit teme celebre compuse de marele maestru. Ennio Morricone şi-a pus amprenta unică şi în muzica uşoară, compunând cândva

Amadeus

pentru inegalabila Mina piesa de mare succes "Se telefonando". Impresionante cu adevărat au fost apariţiile unor mari legende ale festivalului de la Sanremo, cu cântece istorice: Gigliola Cinquetti cu "Non ho l'età" şi "Dio, come ti amo", Marcella Bella cu "Montagne verdi" (amintind şi de fratele ei Gianni Bella, care acum este bolnav) sau Fausto Leali, într-o formă vocală excelentă, cu celebrele melodii "Mi manchi" şi "Io amo". O altă mare vedetă omagiată pe scenă a fost Orietta Berti (pe numele real Orietta Galimberti), născută la 1 iunie 1945 în Reggio Emilia, cu 56 de ani de carieră în lumea spectacolului. Foarte cunoscută şi în România, a fost o adevărată "senioară" la această ediţie. În palmaresul ei strălucesc cele peste 16 de milioane de discuri vândute, patru "Discuri de aur", unul de "Platină" şi două de "Argint". A întreprins turnee în toate colţurile lumii, este extrem de iubită de publicul italian,

Fiorello, Måneskin, Amadeus

fiind o adevărată emblemă a cântecului din Peninsulă. A păşit pe scena de la Sanremo pentru a 12-a oară, la 29 de ani de la ultima participare, piesa "Quando ti sei innamorato" fiind de fapt povestea vieţii ei. La 76 de ani, Orietta Berti a evidenţiat o voce foarte bună, cu intonaţie perfectă şi muzicalitate remarcabilă, fiind un adevărat fenomen. Respectul faţă de marile valori ar trebui să însemne o lecţie şi pentru ţara noastră, unde marginalizăm şi aruncăm în uitare artişti nepereche. Astfel, la ediţia actuală a festivalului de la Sanremo, Francesco Gabbani, cu

Ileana Popovici şi... Lucio Dalla

o jachetă de piele roşie, a omagiat-o pe Ornella Vanoni, iar prezentatorul-cântăreţ Fiorello l-a evocat pe Little Tony, plecat dintre noi. Foarte cunoscut rocker, cu vestimentaţii şi coafuri gen Elvis Presley, Little Tony a lansat câteva piese de mare succes, dintre care "Cuore matto" a devenit celebră în toată lumea. Au fost marcate diverse omagieri – Dante Alighieri (a recitat acelaşi talentat Fiorello) sau 100 de ani de la naşterea muzicianului argentinian Astor Piazzola. Foarte talentata actriţă şi cântăreaţă Serena Rossi a emoţionat

Diodato

povestind despre bunicul ei şi despre toţi oamenii săraci plecaţi în lumea largă, cântând celebra piesă "Che sarà" a lui Nicola di Bari. Serena Rossi a declarat: "Adevărata frumuseţe este să fii autentic". Născută şi crescută la Napoli într-o familie iubitoare de muzică, a început prin a fi cântăreaţă, apoi devine actriţă, îndeosebi de film. A lansat-o serialul TV "Montalbano", dar consacrarea a venit cu rolul principal din filmul lansat în 2019 "Io sono Mia", peliculă biografică despre marea interpretă Mia Martini. Serena Rossi şi-a prezentat la Sanremo noua emisiune muzicală de divertisment, „La canzone segreta", în care cântă şi dansează, pe care am urmărit-o şi în care este cu adevărat excepţională. Subiectul: o vedetă are surpriza de a-şi vedea cântecul preferat interpretat de prieteni sau de cineva neaşteptat, de aici o serie de situaţii uimitoare.

Cea mai frumoasă seară a fost cea de joi 4 martie, intitulată "Cover". Ca în fiecare an ea este dedicată, aşa cum indică şi numele, readucerii pe scenă şi în memoria

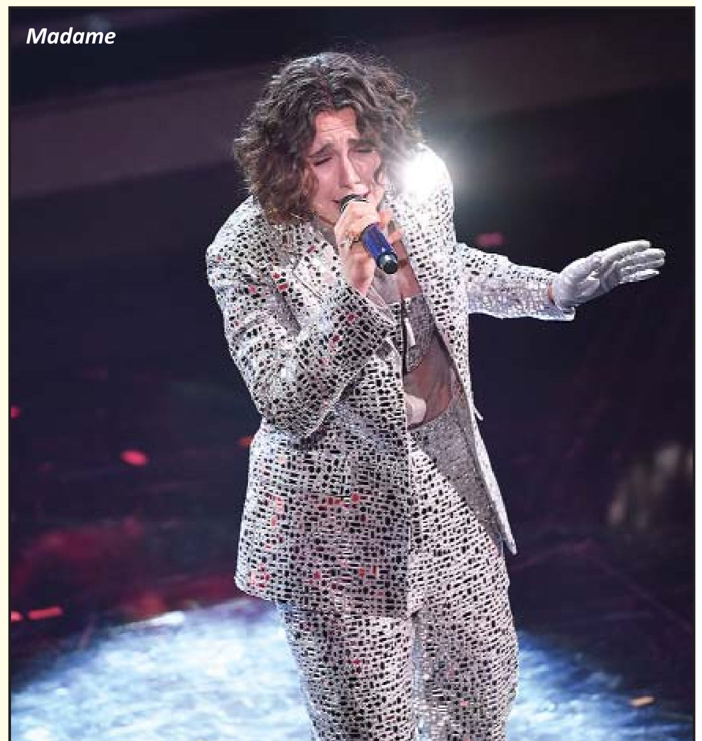

Gigliola Cinquetti

publicului telespectator a celor mai apreciate cântece italiene din toate timpurile, reinterpretate de concurenţii de la festival. De această dată ea a fost consacrată în principal omagierii lui Lucio Dalla, cantautor şi compozitor de geniu, care urca pe scena de la Sanremo în urmă cu 50 de ani. A fost într-adevăr o seară magică, scena fiind dominată de culoarea albastră a decorului, ca şi cum era cerul de unde ne urmărea Lucio Dalla... "Mai multe persoane într-o singură fiinţă", aşa şi-l aminteşte Negramaro (Giuliano Sangiorgi), marele său prieten şi admirator, care a apărut cu ochelari ca ai lui Dalla, înainte de a interpreta "Come è profondo il mare" şi "Meraviglioso" a lui Domenico Modugno – cu adevărat două capodopere muzicale. Superbe au fost şi momentele în care Ermal Meta, talentatul muzician de origine albaneză, a cântat compoziţia lui Lucio Dalla "Caruso" (cine nu cunoaşte această piesă tulburătoare, şlagăr mondial?), iar Diodato o altă compoziţie binecunoscută a lui Lucio Dalla, "4 marzo". Orchestra a fost ca de obicei la mare înălţime şi a votat cea mai bună

realizare din seara "Cover". Ideea care s-a desprins este că muzica înseamnă libertate, Lucio Dalla a fost un artist liber, cântecul reprezintă lumea care se întoarce spre frumos şi unde ne putem simţi liberi. În timp ce urmăream aceste momente fermecate, mi-am adus aminte un episod pe care l-am trăit cu ani în urmă la Sanremo. M-am intersectat cu Lucio Dalla mergând pe strada principală a oraşului. Era trist, singur şi abătut, tocmai fusese eliminată din concurs piesa lui "Nani", cântată de Pierdavide Carone – o melodie superbă, mi-a plăcut mult, o fredonez şi azi. Pierdavide Carone era un băiat sensibil, muzical, plin de talent, iar orchestra dirijată chiar de Lucio Dalla cânta împreună cu interpretul. Aş fi vrut atunci să stau de vorbă cu el, dar n-am îndrăznit, era prea supărat... Aşa că mă gîndeam ca măcar în acea seară "Cover", când este atât de prezent, să fie mulţumit, acolo Sus, în albastrul cerului... La Sanremo au fost şi drame datorită eliminării unor melodii valoroase şi e clar că unele aprecieri vin prea târziu. În faţa Cazinoului există o băncuţă pe care este montată o statuie a lui Lucio Dalla. Nu o dată mergeam, mă aşezam lângă el pe bancă şi îi povesteam ce mai e nou la festival. "Caro amico, ti scrivo, cosi ti ricordo un po"... La 9 ani de la plecarea sa spre alte lumi, se anunţă lansarea unei cărţi şi a unui film dedicate lui Lucio Dalla. În aceeaşi seară magică a fost omagiat un alt mare dispărut, actorul, scriitorul şi marele om de cultură, adorat de toţi italienii, Gigi Proietti. Tot în seara "Cover" s-a remarcat foarte tânăra, doar 19 ani, Madame – pe numele real Francesca Calearo. Textieră şi compozitoare originală, a propus un "cover" inedit, tema fiind lipsa de comunicare dintre oameni. Madame a găsit o formulă inteligentă, o voce universală – aşa s-ar traduce "Prisencolinensinainciusol" a lui Adriano Celentano – o idee şi o realizare absolut remarcabile. Nu e de mirare că la această vârstă Madame se poate deja mândri cu patru "Discuri de aur" şi unul de "Platină". În secţiunea "Campioni" (Consacraţi), solista a concurat cu melodia "Voce". Extrem de mare a fost emoţia când "Colapesce di Martino" a adus un imn Italiei, cu piesa "Povera patria mia" a lui Franco Battiato, care a intervenit din când în când cu propria voce. Mesajul acestui adevărat imn a fost unul al speranţei de întoarcere la normal... La sfârşitul acestei seri impresionante membrii orchestrei au acordat nota 9, cea mai mare, interpretării şi aranjamentului piesei "Caruso" de Lucio Dalla, aparţinând preferatului meu Ermal Meta (l-am remarcat de când l-am văzut pentru prima dată la Sanremo, într-o corespondenţă anterioară pentru "Actualitatea Muzicală"), care a evoluat acompaniat şi de o formaţie de mandoline din Napoli. Ermal Meta cântă de trei instrumente, criticii îl consideră cea mai bună voce din festival şi a mărturisit că bunica sa de 81 de ani îl urmăreşte la televizor din Albania. Înafara premiului "Cover" cu "Caruso", el s-a clasat pe poziţia a treia în competiţia consacraţilor cu compoziţia sa "Un milione di cose da dirti" şi a fost recompensat cu premiul "Giancarlo Bigazzi" pentru cea mai bună compoziţie muzicală,

Gaudiano

Loredana Berté

Madame

distincție conferită tot de membrii orchestrei. De subliniat că laureații nu primesc bani!

Seara de gală, sâmbătă seara, a adus mult-așteptatele premii. La Speranțe (Nuove proposte) a triumfat Luca Gaudiano, născut la Foggia în 3 decembrie 1991, cu piesa "Polvere da sparo". A fost între puținii (se pierde distincția evenimentului, din păcate...) îmbrăcat la gală în costum,

Ermal Meta

foarte serios, evident extrem de emoționat și a dedicat premiul tatălui său, decedat cu puțină vreme în urmă. Premiul Criticii "Mia Martini" (stabilit de jurnaliștii din Sala Stampa) a revenit lui Willie Peyote (Guglielmo Bruno), pentru melodia "Mai dire no", iar premiul "Lucio Dalla" (acordat de reprezentanții posturilor de Radio și Televiziune) – Colapesce "Musica leggerissima" - Dimartino. Sergio Bardotti a fost un celebru textier, care a făcut istorie la festival, premiul pentru cel mai bun text, stabilit de juriul de specialitate, mergând către "Voce", piesa interpretată de Madame. Aceeași Madame a câștigat premiul "Lunezia" pentru cel mai valoros cântec, muzică și text. Premiul "Giancarlo Bigazzi", oferit de membrii orchestrei festivalului pentru cea mai bună compoziție muzicală - "Un milione di cose da dirti" (Ermal Meta), iar premiul "Enzo Ianacci", inițiat în memoria marelui cantautor, i-a fost înmânat rapper-ului din Palermo Davide Shorty, pentru piesa "Regina". Un alt premiu special, "Città di Sanremo", a fost oferit cu mare bucurie de primarul orașului, Alberto Biancheri, lui Rosario Fiorello, care a făcut încă o dată dovada că este un mare artist. Pe locul 2 s-a clasat melodia "Chiamammi per nome", interpretată de rapper-ul Fedez alături de cunoscuta solistă Francesca Michielin. Trofeul festivalului a fost câștigat de melodia "Zitti e buoni" (Liniștiți și buni), interpretată, fapt mai rar întâlnit la Sanremo, de un grup rock, Måneskin. Ei se auto-caracterizează prin deviza lor: "Siamo fuori di testa... diversi da gli ali", dedicând premiul profesorului care i-a îndrumat, ei fiind colegi de școală. Câștigători anterior ai unui concurs "X Factor", au reprezentat în luna mai Italia la Eurovision (așa este stabilit de ani de zile, câștigătorul de la Sanremo merge acolo direct) și au triumfat, așa încât finala Eurovision va avea loc în 2022 în Italia. Måneskin (Clar de lună, în limba daneză) a fost grupul-revelație în Italia anului 2017, stilul său îmbinând elemente din rock, rap/hip hop, reggae, funky, pop. Componența: Damiano-solist vocal, Victoria-chitară bas, Thomas-chitară, Ethan-baterie.

Festivalul de la Sanremo, a cărui gală s-a încheiat la ora 3:30 (!) și care s-a bucurat de o audiență uriașă, s-a dovedit încă o dată iubit de toată lumea din Peninsulă, dar și de peste hotare. Au fost momente de mare încărcătură emoțională, între tinerii muzicieni necunoscuți mulți au fost bine pregătiți, foarte talentați, surprize extrem de plăcute. Iar marile voci ale cântecului italian ne-au oferit clipe de sublimă desfătare! Am văzut pe scena festivalului frumusețe, eleganță, sobrietate, precum și modestia invitaților. Culoarea dominantă a decorului a fost roșul, cu lumină și mai ales speranță că totul va reintra în curând în normal. Deloc întâmplător, în ultima seară pe scena

Laura Pausini

Teatrului Ariston formația muzicală a Carabinierilor, aniversând 100 de ani de la înființare, a cântat Imnul de stat: Italia este unită și mai puternică, acesta a fost emoționantul și convingătorul mesaj final.

Ileana POPOVICI

Serena Rossi

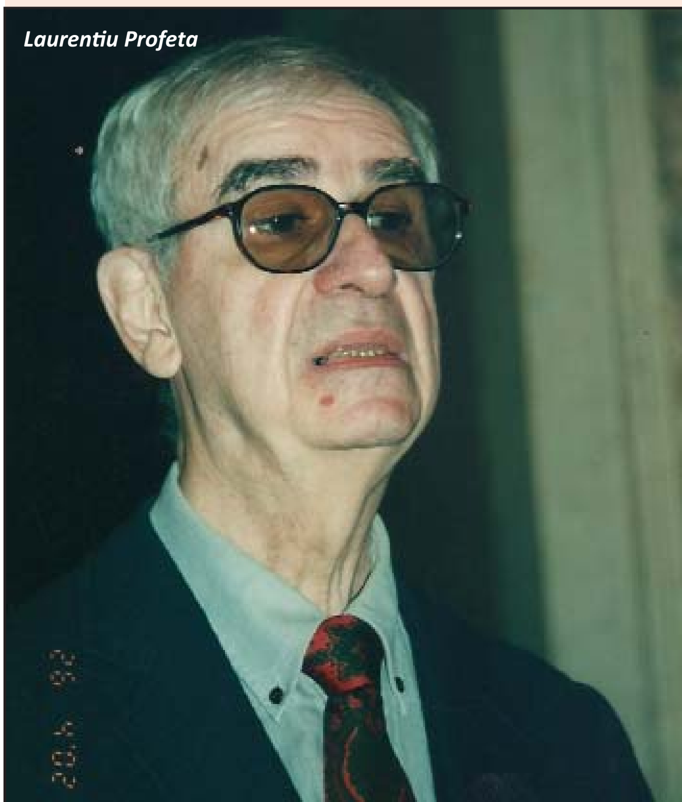
Redutele şlagărului românesc (I)

Chiar şi dacă n-ar fi fost această blestemată pandemie, cu seceta de festivaluri şi spectacole, tot am fi purces în paginile noastre la rememorarea paginilor

Angela Similea, Dorin Teodorescu, Stela Enache

importante din istoria muzicii noastre uşoare, asupra căreia nu s-a prea oprit nimeni cu competenţă reală în materie. Din fericire, colecţia revistei „Actualitatea Muzicală” oferă o documentare profesionistă şi sigură oricărui doritor în cercetarea unui gen muzical din păcate destul de marginalizat, ca obiect de studiu. Cât despre cititorii noştri nostalgici, care ne contactează încântaţi, nu mai vorbim, pentru că sunt numeroşi cei care ascultă cu precădere melodiile atât de frumoase de altădată, balanţa înclinând greu în favoarea lor în raport cu multe din producţiile de

Laurenţiu Profeta

gen actuale, cu linii melodice sărace, orchestraţii (de fapt e cam mult spus...) simpliste şi texte puerile...

După cum se ştie, festivalul naţional al muzicii uşoare româneşti, cel de la Mamaia, lansat în 1963 de U.C.M.R., a fost întrerupt în 1976, în urma unor articole agresive publicate de revista „Flacăra” condusă de Adrian Păunescu, pentru care nu exista decât „muzica tânără”. Cunosc bine contextul, fiindcă în acei ani apăram muzica uşoară românească atât în rubrica mea din prestigiosul săptămânal „Contemporanul”, cât şi în revista „Muzica” sau în cotidianul „Scânteia tineretului”. Dar poetul era extrem de puternic şi influent atunci. Nu întâmplător exact în acea perioadă am fost atacat în „Flacăra”, îndeosebi pe considerente politice, în urma unui complot pus la cale de trei artişti (Dan Andrei Aldea, Dida Drăgan şi semnatarul infamului articol, interpretul la muzicuţă Cornel Ionescu), ceea ce a dus la interzicerea mea totală în mass media timp de mai bine de 2 ani. În fine, voi dezvolta cândva acest subiect dureros, pentru că din păcate nu întotdeauna talentul, la artiştii noştri, este însoţit şi de caracter. Din fericire, ca să revenim la muzica uşoară, a existat la Consiliul culturii şi

Eva Kiss

educaţiei socialiste (actualul minister al culturii) un secretar de stat, Ladislau Hegheduş (a se observa, etnic maghiar), care iubea toate genurile muzicii româneşti şi care a făcut imens pentru muzica uşoară şi pentru romanţă, în special. Când ne vom ocupa de festivalul de la Mamaia vă veţi putea convinge de abilitatea cu care el a pregătit terenul pentru reluarea, în 1983, a manifestării de pe litoral,

„frăgezind” autoritățile cu un concert desfăşurat anterior exact pe acea scenă şi purtând un nume inspirat ales din punct de vedere politic, „Zbor de porumbei”. Dar toate la timpul lor, aşa încât să revenim la subiectul serialului pe care-l inaugurăm azi.

Aşadar, din 1976 muzica uşoară românească suferea, compozitorii neavând unde să-şi confrunte creațiile cu marele public. Drept care Ladislau Hegheduş face o

Janina Matei

mişcare inteligentă şi, aliind Consiliul Culturii cu U. C. M. R. şi Radioteleviziunea Română, propune prima ediție a „concertelor-concurs de muzică uşoară românească” „Melodii ’79”. Desfăşurată la Bucureşti, manifestarea era, se înțelege, inclusă „sub arcul generos” al Festivalului național „Cântarea României” (unicul căruia i se mai putea spune pe atunci „național”). Şi cum, vorba ceea, ca să treci puntea te faci frate...cu oricine, între titlurile laureate la acea primă ediție a evenimentului s-au numărat „Coloana infinită a patriei” de George Grigoriu, „Hunedoara” de Radu Şerban, „Drumul nostru” de Jolt Kerestely sau „Tinerețe, pasăre măiastră” de Vasile V. Vasilache. Totuşi, celelalte opt piese laureate nu erau nicidecum „tematice”, abilitatea organizatorilor tocmai în asta constând - „împănarea” repertorială, procentual, cu cântece „angajate”, cum se spunea (ulterior însă, aşa cum se va vedea, proporția lor va deveni mult mai mică). Celelalte melodii premiate au fost „Voi, copii!” de Marius Țeicu, „Împăcare” de Vasile Şirli, „Soare cu dinți” de Laurențiu Profeta, „Cu mine” de Temistocle Popa, „Indiscreție” de Henry Mălineanu, „Dor rău” de Aurel Manolache, „Dragoste, ciudată floare” de Camelia Dăscălescu şi „Amintiri” de Dan Ardelean. Fiind o primă ediție, care îşi căuta încă identitatea, dintre marile vedete au cântat piesele laureate doar Margareta Pâslaru şi Dan Spătaru, nume importante în epocă fiind şi cele ale solistelor Janina Matei sau Mihaela Oancea. În rest, solişti lansați la concursul TV „Steaua fără nume” (Clara Anton, Marcel Roşca) sau nume de care din păcate azi se vorbeşte puțin, deşi au avut o contribuție deloc de neglijat la consolidarea genului: Elena Constantinescu, Rodica Paliu, Nicu Pop, Irina Soroiu, Mariana Milea.

Începutul fiind făcut, ediția II-a, găzduită de Sala Palatului (arhiplină, datorită implicării agenției de impresariat artistic, ARIA) între 1 şi 9 decembrie a fost de o mare diversitate. Juriul, cu 17 membri în componență, între care şi „oameni ai muncii” (la urma urmei, reprezentanți ai marelui public) a selecționat 43 de titluri dintre cele peste 200 lansate în concertele teatrelor sau la radio şi televiziune, în această a doua etapă, finală, piesele fiind semnate de 26 de compozitori şi cântate de 34 de interpreți. De asemenea, opiniile spectatorilor au fost exprimate, premieră la acea dată, pe buletine de vot distribuite în sală. Repetăm, a fost o manifestare de o anvergură nemaiîntâlnită, existând şi o competiție a spectacolelor de music-hall (revistă), secțiile de estradă de la 5 teatre muzicale confruntându-şi concertele-spectacol, inclusiv cu piese de muzică uşoară în primă audiție: Teatrul „Ion Vasilescu” din Bucureşti (spectacolul „Nu vă ascundeți după uşi”), Teatrul de estradă din Deva (cu „Olimpiada melodiilor”), Teatrul satiric-muzical „Constantin Tănase” din Capitală (cu „Toamna se numără...melodiile”), secția de estradă a Teatrului dramatic din Baia-Mare (cu „La mai mare, Baia-Mare!”), Teatrul „Fantasio” din Constanța (cu „Fantasiada”). Constatând cu tristețe că dintre acestea doar teatrul „Constantin Tănase” mai există, iată palmaresul: premiul I - „Fantasio, pr. II – Deva, pr. III – nu s-a acordat, celelalte trei spectacole fiind distinse cu Mențiuni. Concursul de Creație-muzică uşoară a adus la rampă, între alții, solişti cum ar fi Aurelian Andreescu, Dan Spătaru, Margareta Pâslaru, Angela Similea, Cornel Constantiniu, Alexandru Arşinel, Corina Chiriac, Acvilina Severin, Nicu

Horia Moculescu, George Grigoriu

Pop, Trison, Puiu Faur, Elena Costea (ambii soliști la Deva), Marius Țeicu, Clara Anton (de la Constanța) sau Irina Soroiu (tot de la „estrada" din Deva, la care s-a lansat și

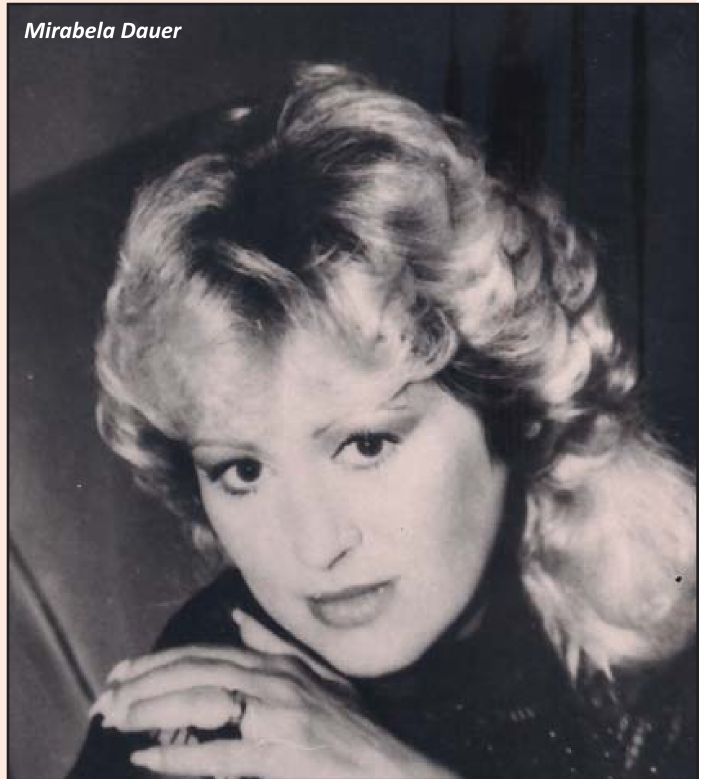

Marcel Dragomir

Ovidiu Komornyik), aceștia dând viață unor piese semnate de compozitori valoroși. A acompaniat orchestra de estradă a Radioteleviziunii, dirijor Sile Dinicu, iar în recitaluri, înafara unor evoluții în concurs, au apărut Gigi Marga, Nicolae Nițescu, Anda Călugăreanu, Dan Spătaru, Olimpia Panciu, precum și formațiile Star 2000, condusă de Petre Geambașu, Roșu și Negru, Savoy, Wilmanyi, nemaivorbind de numeroasele momente coregrafice. Spre deosebire de prima ediție, între cele 15 piese laureate au fost de această dată și câteva șlagăre autentice. Trei compozitori și-au împărțit, cu câte două creații fiecare, pozițiile de frunte: Vasile V. Vasilache - „România de azi, România de mâine" (duet Angela Similea și Stela Enache), „Unde ți-e gândul?" (Margareta Pâslaru); Marius Țeicu - „Dragostea nu are asemănare" (Mirabela Dauer), „Tăcerea nu-i de aur"

Angela Similea

(compozitorul); Laurențiu Profeta - „Dulce iarnă românească" (Doina Spătaru), „Joc de doi" (Trison). Ceilalți laureați au fost în general din rândul creatorilor cu renume consolidat, indiferent de vârstă, chiar din acea perioadă: Henry Mălineanu - „Toți copiii pământului" (Clara Anton), Horia Moculescu - „Balada vechiului menestrel" (Corina Chiriac), George Grigoriu - „Răsăritul vieții" (Marcel Roșca și grupul vocal Choralis), Sile Dinicu - „În noi" (Irina Soroiu), Ion Cristinoiu - „O iubire pentru veacuri" (Expres), Dan Ardelean - „Vreau", piesă cu care participase la festivalul de la Tokyo, în Japonia (Eva Kiss), Marcel Dragomir - „Pentru tine, draga mea" (Angela Similea). Dar juriul a alăturat în palmares și două creații aparținând unor tineri autori, Mihai Constantinescu (cu piesa cântată chiar de el, „Doar pentru tine") și Liviu Mitrică - „Un desen de copil" (Mirabela Dauer). Între titlurile nepremiate au fost creații semnate de Camelia Dăscălescu, Ion Cristinoiu, Aurel Manolache, Radu Șerban, Temistocle Popa, Marius Țeicu, Gheorghe David, Adrian Romcescu, Florentin Delmar, George Grigoriu, Vasile V. Vasilache, Cornel Fugaru,

Mirabela Dauer

Marcel Dragomir, Sile Dinicu, Marcel Dragomir, Dan Ardelean sau de tinerele Marcela Frățilă și Doina Corina Marina. După cum se poate constata, concursul începuse să atragă, mulți fiind compozitorii selecționați cu două sau chiar cu trei creații.

De la ediția următoare, „Melodii '81", concepția organizatorică se modifică, în sensul că anul din titulatură se referă la întreaga producție muzicală din acea perioadă, drept care, pentru a putea aprecia cum se cuvine „recolta", festivalul va avea loc mereu în primele luni ale anului următor. (va urma)

Octavian URSULESCU

Alanis Morissette - „Jagged Little Pill"

Alanis Morissette a anunțat recent datele noului său turneu aniversar. Inițial, turneul ar fi trebuit să se desfăşoare în 2020, marcând astfel 25 de ani de la lansarea albumului care a consacrat-o pe artista canadiană: „Jagged Little Pill" (1995). Această apariție discografică i-a adus lui Alanis Morissette în anul 1996 patru premii Grammy („Albumul anului", „Cel mai bun album rock". „Cel mai bun cântec rock" şi „Cea mai bună interpretă rock") şi alte două nominalizări la categoriile „Cel mai bun artist debutant" şi „Cântecul anului". „Jagged Little Pill" este privit ca un album de referință în istoria pop-rock-ului

modern, Alanis Morissette fiind considerată o deschizătoare de drumuri pentru noua generație de interprete (Pink, Shakira sau Avril Lavigne).

Coloana sonora a turneului aniversar va fi constituită din întregul material de pe albumul „Jagged Little Pill" şi din cântece de pe noul album marca Morissette, „Such Pretty Forks in the Road", lansat în anul 2020.

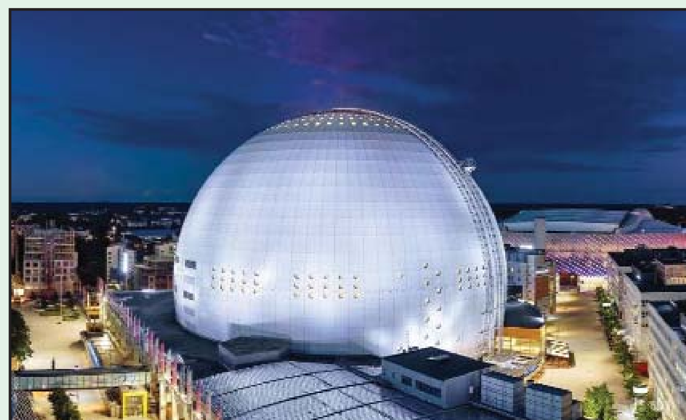
Compozitoare, interpretă, actriță, Alanis Morissette este una dintre cele mai premiate artiste rock canadiene ale ultimelor 3 decenii, având în palmares, printre altele, 7 premii Grammy, 14 premii Juno şi 75 de milioane de discuri vândute în întreagă lume.

Arena Avicii

De peste jumate de secol, Suedia este o țară cu o mare tradiție în lumea muzicii pop. Muzicienii suedezi nu numai că au dat măsură calității artistice atât pe scenă, cât şi în apariții discografice, ci au depăşit, nu de puține ori, ca succes comercial, țări precum Regatul Unit şi Statele Unite ale Americii. Începând cu ABBA, continuând cu Roxette şi Ace of Base, Suedia s-a impus în clasamentele internaționale. De altfel, numeroase hit-uri care au dominat topurile internaționale în ultimele decenii au fost scrise de compozitorul suedez Max Martin. El a colaborat cu artişti importanți precum Backstreet Boys, Britney Spears, Pink, Usher, Avril Lavigne, Jessie J, Katy Perry, Christina Aguilera, Taylor Swift, Ariana Grande sau The Weeknd.

Odată cu sfârşitul anilor 2000 şi începutul anilor 2010, fenomenul muzicii electronice lua amploare pe plan mondial şi Suedia era în pas cu noile vremuri. De la Swedish House Mafia, promotori ai muzicii house, până la succesul din 2012 la Eurovision al cântecului dance-pop „Euphoria", interpretat de Loreen, artiştii suedezi s-au aflat în fruntea noului gen muzical.

În anul 2013 avea loc debutul discografic al celui care avea să domine muzica electronică la jumătatea anilor 2010. Albumul „True" lansat de tânărul DJ suedez Tim Bergling, ajungea pe locul întâi în numeroase clasamente europene, pe locul 2 în Regatul Unit şi pe locul 5 în Statele Unite. Astfel, în urma succesului unor cântece precum „You Make Me" (2013), „Hey Brother" (2013), „Wake Me Up" (2013), tânărul DJ necunoscut ajungea să fie în doar câteva luni un fenomen muzical, cunoscut sub numele de scenă Avicii. În scurta sa carieră, Avicii a lansat două albume de studio („True", 2013 şi „Stories", 2015), care au rămas ca sursă de inspirație pentru noua generație de artişti şi care au consolidat, în acelaşi timp, genul muzical EDM. Avicii a avut un merit deosebit în revitalizarea muzicii country ca fenomen comercial, prin fuziunea genului cu muzica electronică în colaborările sale cu artistul *soul,* Aloe Blacc. În anul 2018 a venit vestea tragică a sinuciderii lui Tim Bergling la vârsta de 28 de ani, într-un hotel din Muscat, capitala Omanului. Familia, colaboratorii şi fanii s-au aflat într-o stare de şoc. Eric Clapton, deşi nu a colaborat cu Avicii, s-a declarat profund mişcat de personalitatea tânărului artist, dedicându-i la sfârşitul anului noul său album „Happy Xmas". În anul 2019 a fost lansat post-mortem cel de-al treilea album de studio Avicii - „Tim",

care a urcat pe primul loc în clasamentele din Suedia şi Olanda.

Începând din luna mai a acestui an, una dintre cele mai importante săli de concert din Stockholm se va numi Arena Avicii, în amintirea regretatului Tim Bergling, unul dintre cei mai bine vânduți artişti suedezi, un suflet sensibil, mereu în căutarea propriului adevăr artistic.

Festivalul Coachella

După ce festivalul Glastonbury din Marea Britanie a anunțat anularea ediției din acest an, a venit rândul şi celui mai important festival de muzică pop din Statele Unite ale Americii să îşi închidă porțile şi, spre dezamăgirea fanilor, să amâne cu încă un an desfăşurarea evenimentului. Lăsând în urmă o tradiție de 20 de ani, Festivalul Coachella a fost anulat în 2020, ca urmare a restricțiilor din timpul pandemiei. Începând din 1999, Coachella s-a impus de-a lungul anilor în rândul festivalurilor de top din lume, reuşind să strângă an de an în deşertul Colorado din California sute de mii de oameni. În anul 2017, atunci când

capul de afiş a fost ţinut de Radiohead, Lady Gaga şi Kendrick Lamar, încasările festivalului au depăşit cifra de o sută de milioane de dolari. La fel ca şi Glastonbury, Coachella a adus în fiecare ediţie în faţa publicului nume mari din industrie precum AC/DC, Jack White, Drake, Prince, Roger Waters, Jay-Z, Muse, Gorillaz, Depeche Mode, Red Hot Chili Peppers sau Eminem.

Ediţia din 2021 i-ar fi avut în prim plan pe artiştii Travis Scott, Frank Ocean şi Rage Against the Machine, însă

şi anul acesta restricţiile impuse de autorităţile din statul California i-au obligat pe organizatori să îşi refacă socotelile. După o încercare de a muta festivalul în luna octombrie, Coachella a fost amânat oficial până în vara anului 2022.

Drake - artistul ultimului deceniu

În ultimul deceniu artiştii canadieni au reprezentat o concurenţă serioasă pentru vecinii lor americani, dominând topurile Bilboard 100 şi topurile internaţionale. Justin Bieber, The Weeeknd, Shawn Mendes sau Alessia Cara sunt doar câteva exemple. Totuşi, pe scara succesului comericial, Drake a fost în vârful clasamentelor an de an.

Fie că a fost vorba de topurile platformelor de streaming sau de cele clasice, Drake a fost o prezenţă constantă în conştiinţa publicului. Cântece precum „Hotline Bling" (2016), „Nice for What" (2018) sau „God's Plan" (2018) au devenit virale pe platformele social media, iar brandul Drake a devenit o veritabilă maşinărie de marketing.

Pe 23 mai 2021, în urma ceremoniei din cadrul Billboard Music Awards, Drake a devenit oficial artistul ultimului deceniu, vârful generaţiei anilor 2010. Născut pe 24 octombrie 1986 în Toronto, Canada, Aubrey Drake Graham a debutat oficial în lumea mare a muzicii în 2010, odată cu prima apariţie discografică, „Thank Me Later", care l-a propulsat pe locul întâi în clasamentele din Statele Unite, Canada şi Marea Britanie. A lansat în total 6 albume de studio („Thank Me Later", 2010; „Take Care", 2011; „Nothing Was the Same", 2013; „Views", 2016; „Scorpion", 2018; „Certified Lover Boy", 2021), vânzând 260 de milioane de discuri (atât în format fizic, cât şi în format digital). Drake este cel mai bine vândut artist în mediul digital din toate timpurile, cu peste 140 de milioane de unităţi vândute în online. A fost nominalizat de 47 de ori la Premiile Grammy, reuşind să câştige patru trofee. La vârstă de 34 de ani priveşte încrezător către noul deceniu, având toate şansele ca brandul muzical Drake să se impună şi în anii 2020.

Adam Lambert – Musical

Finalist în cea de-a opta ediţie a celebrului concurs American Idol, Adam Lambert a devenit cunoscut pe plan mondial datorită colaborării sale cu formaţia Queen. Încă din anul 2011, la invitaţia membrilor Queen, Lambert s-a angajat să ducă mai departe moştenirea colosală lăsată de Freddie Mercury, alături de Brian May şi Roger Taylor. Cu toate acestea, Lambert nu şi-a neglijat cariera solo, lansând pe piaţă din anul 2009, un număr de patru albume de studio („For Your Entertainment", 2009; „Trespassing", 2012; „The

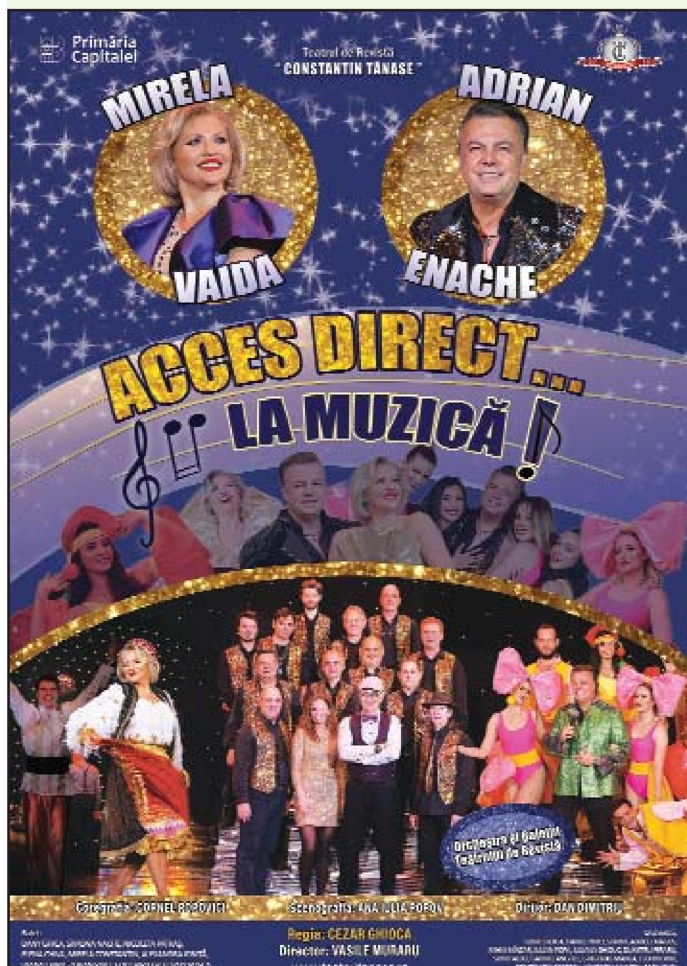

Original High", 2015; „Velvet", 2020), care, prin prisma succesului lor, l-au plasat pe Adam în topurile muzicii americane. Pe lângă cariera muzicală, Lambert s-a intersectat cu proiecte din sfera cinematografică, apărând în diverse filme şi seriale, cea mai notabilă apariţie fiind între anii 2013-2014 în serialul de succes *Glee*. Recent, Adam Lambert a dezvăluit în cadrul unui *podcast* faptul că intenţionează în viitorul apropiat să înfrunte o nouă provocare, un nou proiect în care să împletească marile sale pasiuni: muzica şi actoria. Profitând de amânarea turneului Queen din 2020 şi 2021, Lambert a început să lucreze la un musical *rock'n'roll*. Fără să intre în detalii, Adam a anunţat că acţiunea musical-ului, inspirat din fapte reale, se va petrece în anii '70 şi va oferi prilejul unor colaborări inedite. Până la apariţia musical-ului, Adam Lambert se pregăteşte pentru un nou turneu cu trupa Queen, în 2022.

David LAPADAT

100% ”Acces Direct... la Muzică”

Sala Savoy a Teatrului de Revistă „Constantin Tănase” a prezentat, aproape imediat după relaxarea restricțiilor și redeschiderea instituțiilor de cultură, cea mai nouă premieră a Stagiunii 2021. Semn că la “Tănase”, chiar și în pandemie, nimeni nu a stat, s-a studiat și s-a repetat aproape zilnic. Spectacolul-concert „Acces Direct... la Muzică!” este un veritabil „maraton muzical” ai cărui

protagoniști sunt cei doi talentați soliști, acompaniați de Orchestra Teatrului, dirijată de compozitorul Dan Dimitriu, Mirela Vaida și Adrian Enache.

“Sunt foarte bucuros că am reușit să contribuim cu acest spectacol-eveniment la revitalizarea vieții culturale bucureștene”, spunea actorul Vasile Muraru, managerul Teatrului de Revistă. “L-am lansat la numai două săptămâni de la redeschiderea sălilor de spectacol, dovadă că eram pregătiți să le oferim spectatorilor acea starea de bună dispoziție care a lipsit tuturor. Mirela Vaida și Adrian Enache sunt doi artiști care meritau un show în care să-și etaleze talentul, vocile și popularitatea”. L-am remarcat în sală, prezență discretă, veghind de la balcon la premiera ”sold-out” la care au fost prezenți și Stela Enache, Petre Geambașu, Octavian Ursulescu, textiera Carmen Aldea Vlad, actrița Valentina Fătu.

„Acces Direct... la Muzică!” este un ”altfel” de spectacol de Revistă, cu muzică de calitate, atent și inspirat aleasă, de toate genurile, pentru toate gusturile, cu binecunoscute piese din repertoriul românesc, dar și din cel internațional. Structura show-ului, cu gradațiile și variațiile aferente, orchestrarea efectelor vizuale și exploatarea spectaculoasă a fiecărui moment poartă amprenta regizorului Cezar Ghioca, el însuși muzician, pasionat de music-hall, domeniu în care are Doctoratul.

”*Acces direct la muzică*” este unul dintre cele mai inspirate titluri pe care le avem în repertoriu. Deși pare o parafrază la o cunoscută emisiune de televiziune, titlul surprinde esența spectacolului, care este o întâlnire nemijlocită a publicului cu șlagăre nemuritoare aduse pe scenă de cei doi charismatici protagoniști, Adrian Enache și Mirela Vaida”, a spus Cezar Ghioca. ”Este o excursie muzicală îmbrăcată inspirat în costume și decor imaginate cu fantezie de scenografa Ana Iulia Popov și cu o coregrafie spectaculoasă semnată de Cornel Popovici, pusă în valoare și de orchestra de excepție a Teatrului Tănase, sub bagheta magică a compozitorului și orchestratorului Dan Dimitriu. Soliștii glisează cu grație pe ritmuri variate, antrenante, de la pop-rock la folclor și cântece de petrecere, la *omagii* aduse marilor interpreți autohtoni, culminând cu soul și funk. Toate elementele de spectacol, inclusiv muzica, facilitează întâlnirea netrucată, vie, palpitantă a celor două vedete îndrăgite cu publicul meloman, amator de experiența fluxului viu de energie cu dublă conexiune scenă-sală. Pot afirma că magia începe la “Savoy” cu Enache, Vaida și cu voi!”.

Cei doi artiști aduc tributul șlagărului și folclorului românesc, dar și muzicii de pretutindeni. Remarcabil, omagiul adus unor mari interpreți români (dar și compozitori și textieri!), precum Dan Spătaru (cu ”Drumurile noastre ” și șlagărul tandemului Dan Dimitriu

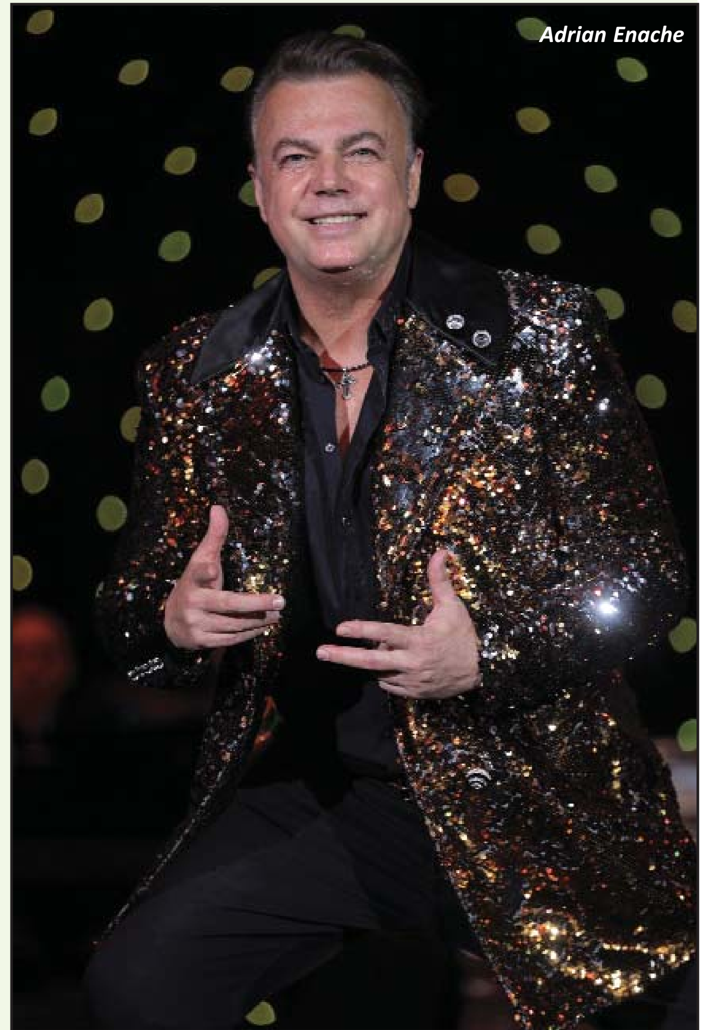

Mirela Vaida

– Mihai Maximilian, ”Nu m-am gândit la despărţire”), Laura Stoica (”Un actor grăbit” compusă de Bogdan Cristinoiu, pe versurile Andreei Andrei, şi ”Mai frumoasă”, emoţionanta piesă a regretatei soliste), Mihaela Runceanu (”De-ar fi să vii” de Alexandru Vilmanyi, text Roxana Popescu, ”Nu, nu mai vreau să ştiu” de Dan Dimitriu, versuri Eugen Rotaru), Mădălina Manole (”Fată dragă” de Şerban Georgescu, pe versurile lui Aurel Felea), Florian Pittiş - ”Pasărea Colibri” (”Vinovaţii fără vină” de Dorin Liviu Zaharia, ”Sfârşitul nu-i aici”, după piesa lui Bob Dylan, ”Death is not the end”) sau Mihai Constantinescu (”Un zâmbet, o floare”, ”Sus în deal e-o casă”, ”O lume minunată”).

Textiera Carmen Aldea Vlad s-a bucurat din nou de succesul şlagărului ”Un trifoi cu patru foi”, compus de Dan Dimitriu, pe versurile ei şi încredinţat în 1992 regretatei interprete Marina Scupra. Publicul a fredonat şi a aplaudat continuu şi la minunata ”Portocală” compusă de Marius Ţeicu, pe versurile lui Ovidiu Dumitru. Piesa a fost cântată în premieră la Radio România în anul 1973 de Anda Călugăreanu şi încă de la prima lansare pe scenă melodia a avut trei bis-uri, fiind apreciată, cântată, fredonată şi remixată de generaţii întregi.

“Acest show este ca o călătorie muzicală în perioade prolifice ale muzicii româneşti şi internaţionale, care sperăm să bucure şi să emoţioneze publicul spectator. Vă aşteptăm alături de noi să ne distrăm, să dansăm, să cântăm şi să călătorim împreună pe diferite meridiane muzicale”, mărturisea Adrian Enache, talentatul solist care a ţinut să ofere publicului şi admiratoarelor sale, în dar, şlagăre şi „evergreen”-uri care au contribuit la istoria muzicii pop şi rock: „She's a Lady” (Paul Anka), „Sex Bomb” a idolului său Tom Jones sau ”Since I Met You, Baby” compusă în 1956 de Ivory Joe Hunter şi devenită hit-ul anilor ‘60 datorită lui Sonny James.

“Aştept de cincisprezece ani un astfel de spectacol, pentru că înlăuntrul fiinţei mele, dincolo de orice, sunt un artist, prin excelenţă.” – mărturisea solista Teatrului. „Iar acest rol este exact ceea ce mă defineşte şi mă face cu adevărat fericită şi împlinită din punct de vedere profesional. În acest spectacol sunt 100% Mirela Vaida, aceea pe care poate lumea n-o cunoaşte atât de bine. Sensibilă, vulnerabilă, generoasă, emoţionantă, cu slăbiciuni, dar în acelaşi timp, foarte puternică, sunt un om,

Adrian Enache

un artist care, atunci când cântă live, cu orchestra în spate, se simte de-a dreptul împlinit. Asta va putea vedea publicul în cel mai nou spectacol al Teatrului de Revistă!”.

De remarcat şi faptul că în acest spectacol care începe în forţă cu hit-uri precum ”Mamma Mia” şi ” Money, Money”, ”I Will Survive” sau „Can't take my eyes off of you”, se cântă şi muzică lăutărească, ca un omagiu adus unor mari artişti legaţi într-un fel sau altul de teatrul românesc de Revistă: Maria Tănase („Mărioară de la Gorj”, „Aseară vântul bătea”, „Mi-am pus busuioc în păr”), Gică Petrescu („Căsuţa noastră”, „Astă seară, imeni să nu doarmă”), Fărâmiţă Lambru sau Lisette Verea („Ionel, Ionelule”, compusă de Claude Romano, pseudonimul artistic al lui George Sbârcea).

Adrian Enache şi Mirela Vaida aproape că au ridicat sala în picioare cu

Adrian Enache, Dan Dimitriu, Muirela Vaida

Mirela Vaida alături de orchestra teatrului, dirijor Dan Dimitriu

prelucrările folclorice ”Hai iu, iu”, ”Bate toba mărunțel”, ”Înflorit-o ruguțu”, ”Lele, Lele”, „Și-am iubit și eu o fată”. Şi Raoul (Rareş Borlea) s-a regăsit ca textier şi compozitor al piesei ”Eşti frumoasă” în ”playlist”-ul premierei 100% muzicale a Teatrului Tănase.

Se cuvine să îi amintim pe ”alergătorii de cursă lungă” ai maratonului muzical „Acces Direct... la Muzică!”, membrii Orchestrei Teatrului de Revistă “Constantin Tănase” care timp de aproape două ore nu părăsesc scena: Silviu Stoica (chitară bass), Daniel Pirici (drums&percuție), Sorin Gabriel Dragoş (chitară), Mihai Andrei Mînzar (drums&percuție), Iulian Popa (vioară), Iuliana Ghiduc (vioară), Dumitru Feraru (vioară), Silviu Albei (trompetă), Gabriel Anghel (trompetă), Grigoraş Manea (trompetă), Florin Dinu (saxofon), Constantin Popescu (saxofon), Vincențiu Mantea (saxofon) şi Radu Clipa (trombon). Conducerea muzicală şi toate orchestrațiile sun semnate de dirijorul şi compozitorul Dan Dimitriu.

„Acces Direct... la Muzică!” este un spectacol cu muzică de calitate, inspirat aleasă, din mai multe colțuri ale lumii, dar mai ales de la noi. Este un prilej de a aduce un omagiu marilor artişti care nu mai sunt printre noi, dar care vor rămâne nemuritori prin muzica lor, un spectacol în care artiştii Teatrului Tănase aduc un omagiu şlagărului şi folclorului românesc, dar şi muzicii de pretutindeni! (Foto: Ruslan Chetrosam)

Oana GEORGESCU

Mirela Voida, Adrian Enache

Promovare

Există felurite modalități de a face reclamă unui spectacol, iar ele țin, fireşte, de popularitatea protagoniştilor, dar şi de ingeniozitatea organizatorilor. Înainte vreme, Teatrul Național din Timişoara organiza periodic (erau anii „autofinanțării") reprezentații de mare ținută cu artişti invitați de la Bucureşti, coordonate şi prezentate de colegul nostru Octavian Ursulescu. Distribuția includea de la mari actori (ne aducem aminte de Leopoldina Bălănuță, Horațiu Mălăele sau Radu Gheorghe) la vedete ale muzicii uşoare şi ale genului folk, drept care spectacolele erau aşteptate cu nerăbdare de localnici, biletele epuizându-se rapid. Credeți că oraşul era înțesat, în acest scop, cu afişe? Nici vorbă, pe frontispiciul Operei din Timişoara (sala era comună cu a Teatrului Național), devenit celebru pentru balconul de la Revoluție, se întindea o pânză imensă ce anunța numele invitaților şi atât! În urmă cu câțiva ani am văzut la Chişinău, cu mare mândrie şi bucurie, o promovare şi mai impresionantă, cu numele şi fotografia lui Vasile Şeicaru, unic protagonist al concertului, amplasate pe un eşafodaj uriaş în centrul oraşului! Poate că şi la Bucureşti s-ar putea adopta această formă de reclamă artistică, renunțându-se la afişele lipite de-a valma pe ziduri, pe pereții caselor sau chiar pe geamuri, peste care se adaugă cu bidineaua, inestetic, altele şi altele... (M. G.)

Copii, voi sunteţi primăvara

Muzică şi text: Mircea Romcescu

Moderat

Oboi - *legatto*

Fm7 Bb7/4- Eb7+ Cm Fm7

1. Un co-pil e-o pri-mă-va-ră — Via-ţa ce-a re-năs-cut — Zâm-bet cald în
2. Un co-pil e-o floa-re al-bă — Floa-re al-bă de mai — Se-o-fi-leş-te

B4- Eb7+ Oboi Ab Gm

fapt de sea-ră — Chip tă-cut — El nu şti-e ce e tea-ma —
când iu-bi-re — tu nu-i dai — În pri-vi-rea lui tris-te-ţea —

Fm Bb7 Eb7+ Ab Fm7 Bb4

zi-lei ce va ve-ni — Să-l pă-zim să n-o — cu-noas-că — cât va fi! —
să n-a-pa-ră nici-când — Chi-pu-i să se lu-mi-ne-ze — doar râ-zând —

Ref:

Eb Fm

Co-pii, voi sun-teţi pri-mă-va-ra Cu cer se-nin şi plin de pă-sări mii — Iar gla-sul vos-tru um-ple

Fm Bb Eb Eb

za-rea de cân-tec ve-sel şi de bu-cu-rii — Co-pii, voi sun-teţi pri-mă-va-ra

Ab Eb/B Bb Eb

Voi daţi spe-ran-ţe şi-u-nui vis pier-dut — Fă-ră pri-vi-rea voas-tră de co-pii — Zâm-bet n-ar — mai fi

Ab Eb/B Bb Eb Pian - *legatto* Eb4 **D'a Capo**

Fă-ră pri-vi-rea voas-tră de co-pii — Zâm-bet nu — ar mai fi

SFINX (II): de la discul albastru la Experience

Se spune că nimeni nu e de neînlocuit, dar - uneori - este nevoie de mai multe persoane pentru a înlocui una singură. În cazul lui Dan Aldea, dispărut peste noapte de la Sfinx, nu a fost simplu. După o perioadă scurtă cu chitaristul şi solistul vocal Mircea Romcescu, formaţia rock nr 1 a momentului s-a reechilibrat prin venirea perechii Sorin Chifiriuc (chitară şi voce) – Doru Apreotesei (claviaturi). Secţia ritmică (şi organizatorică) Mişu Cernea – Bibi Ionescu a reuşit să treacă cu succes peste handicapul ivit. Sfinx a continuat să cânte în stagii de câteva luni în străinătate, alternate cu concertele / turneele în ţară.

D. Ciubuc, D.A. Aldea, D. Bădulescu, D. L. Zaharia, A. Vijan-Graterol, M. Cernea

În 1984 este lansat al treilea album al trupei, intitulat simplu „Sfinx" (zis şi „discul albastru"), cu compoziţii semnate Apreotesei, Chifiriuc şi Cernea, hituri precum „An după an" ori preluarea „Într-un cer violet". Stilistic, legătura cu Sfinxul din perioada Aldea nu există decât, poate, la nivelul de sound al instrumentelor. Cu evidente apropieri de new wave şi electronic (inclusiv tobele), fără a exclude influenţa jazz-rock a claviaturistului timişorean venit de la Post Scriptum în momentul în care timişorenii făceau furori deopotrivă pe scenele pop-rock şi jazz. Dar şi energia chitaristului, un copil teribil al rockului românesc care lansase Domino, după Curtea Veche Nr 43 şi Iris!

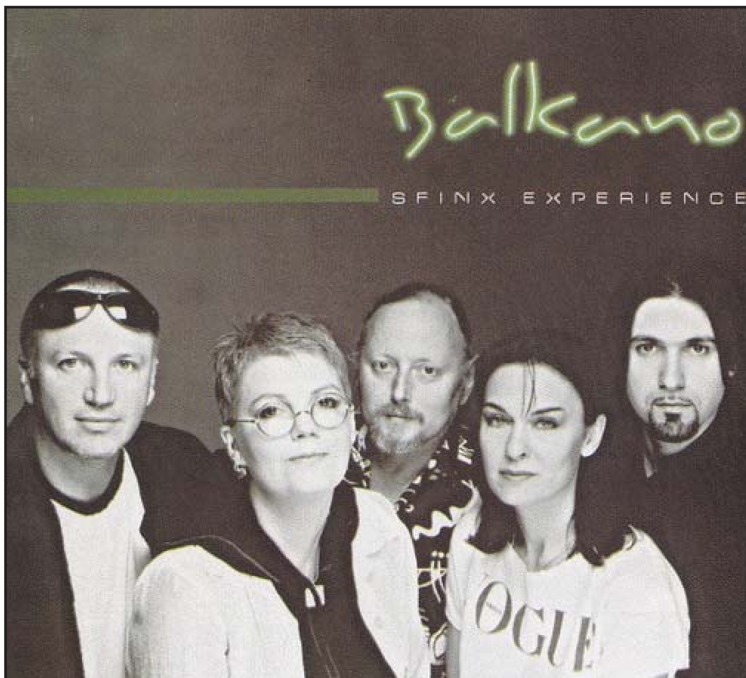
Arhivele nu sunt tocmai generoase cu această perioadă a trupei. Filmul „Melodii la Costineşti" conţine însă o superbă înregistrare a unei piese inedite semnate Chifiriuc, iar Arhiva Multimedia TVR - „Pasăre sură" semnată Cernea (videoclip filmat pe lacul Costineşti, probabil în 1982). Mirel Leventer a păstrat imagini dintr-o gală „Club A – 15 ani" (martie 1984), fără sunet, dar care oferă o imagine a unui show Sfinx energic, cu Sorin Chifiriuc dezlănţuit.

Dar cerinţele contractelor în străinătate se opreau la hiturile internaţionale ale momentului. Cei doi înlocuitori ai lui Aldea vor rămâne pe rând în străinătate În 1986 Sfinx cântau cu Crina Mardare şi Zoia Alecu, în 1987 noul chitarist este Florin Ochescu, doar pentru doi ani. Sunt atraşi noi instrumentişti şi solişti de top, precum Laurenţiu Cazan, Adrian Ordean, Mihai Coman… Imediat după Revoluţie, o emisiune live din platourile TVR (încă păzite de soldaţii paraşutişti) înfăţişează practic un super-grup pop-rock, care cântă doar preluări, de la Gipsy Kings la Roxette şi Tina Turner. În schimb, în 1994, la „Cerbul de Aur", Sfinx Experience susţin un recital aproape conceptual, integrat, un show în care se evidenţiază un alt mare muzician – Doru Căplescu, claviaturist şi solist vocal. La chitară – Paul Ciuci. Sunt readuse publicului compoziţii vechi („Călătorul prin nouri"), mai noi („Pământ de rai" a Zoiei Alecu), preluări de la Van Halen la Compact... Iar în 1999, la gala aniversară „Club A", „Mierea", „Hora de băieţi", dar şi piese noi („Verde" etc…).

Este anul lansării CD-ului „Balkano", de către o garnitură întinerită: Adi Manolovici – chitară, Marcel Avădanei – bass. Plecările peste hotare s-au estompat, Sfinx Experience rămâne o firmă importantă în show-biz-ul reinventat (ca şi Stage Expert, fondată de Bibi Ionescu, care părăsise însă scena). Numeroase apariţii televizate, festivaluri, un up-date stilistic în ton cu vremurile. După doi ani, revenire pe piaţa discografică cu „Sfinxstanbul",

Teo Boar, M. Baniciu, M. Vintilă, D. A. Aldea, Vladi Cnejevici

acompaniat de Desperado, cântând vechile şi celebrele compoziţii Sfinx! Cu Călin Pop, dar şi cu Nicolae Covaci (inclusive la anivesarea Phoenix din 2017).

Dacă în primul episod am spus câte ceva despre momentul creativ în care l-a surprins sfârşitul din 2020, trebuie să mai precizez că acel album capodoperă „Zalmoxe", în curs de reînregistrare în adevărata-i amploare şi cu sunete actualizate, urma să aibă o finalizare într-un spectacol grandios, rock simfonic. Un proiect angrenat de Mike Godoroja (care a şi colaborat cu Aldea, alături de Blue Spirit), care nu a fost dat uitării, dar care are nevoie de o finanţare pe măsură. Până la edificarea acestuia, colaboratorii şi muzicienii admiratori ai lui Dan speră la o gală in memoriam (oprită de pandemie în 2020, la festivalul de la Brezoi). Pas cu pas, în diverse combinaţii (sub egida Rockul Carantinei), au început să apară remake-uri: „Focuri vii", „Şir de cocori", „Secolul vitezei"… Dan Andrei Aldea, un adevărat Sfinx al rockului nostru, trăieşte!

Doru IONESCU

componenţa etalând un nou chitarist – Dan Leompescu, apoi basistul Silviu Sanda şi nu în ultimul rând solistul Tică Alexe.

Liderul veteran Mişu Cernea a oprit la un moment dat motoarele (ultimul concert - Revelion 2006). Din 1998, apăruse o altă provocare - reunirea Mondial – în paralel cu două festivaluri-concurs, dar şi onorarea unor cereri de recitaluri. Interesant, cea mai recentă cântare s-a consumat în februarie 2015, la împlinirea unei vârste rotunde. Atunci când – surpriză – invitat de onoare a fost Dan Andrei Aldea, revenit din toamna trecută în ţară, la Oradea. Marele muzician se întorsese pe scenă, atât singur cât şi

D. Ionescu, D.A. Aldea

●Atât blonda, Gabriela Roşu, cât şi bruneta, Brânduşa Acsânte, obţinuseră în postură solistică numeroase premii la concursurile importante ale vremii (Mamaia, Amara). Cum amândouă sunt din Iaşi, s-au decis la un moment dat să alcătuiască un duet, Porto. După câte am înţeles continuă să activeze cu succes la diverse evenimente, semn că talentul nu piere odată cu trecerea anilor, mai ales într-un oraş cu frumoase tradiţii muzicale.

● Nici unul din compozitorii foarte cunoscuţi nu este atât de apropiat de lumea fascinantă a celor mici ca Virgil Popescu. Sigur, realizări notabile pe acest tărâm au şi Jolt Kerestely sau Marius Ţeicu, însă Virgil Popescu are o activitate constantă, consecventă, predând muzica la diverse grădiniţe pentru copii şi mai ales compunând zeci de melodii pentru tinerii aspiranţi la glorie (am recenzat de altfel în paginile noastre albumele sale discografice de acest gen, cel mai recent fiind alături de ansamblul Meloritm). La toate festivalurile pentru copii şlagărele lui figurează la loc de cinste în repertoriul concurenţilor. Iar copiii îl iubesc pe „tăticul"profesor şi compozitor, aşa cum se poate vedea şi din imaginea alăturată. (M. G.)

Ioana Sandu: „E povestea mea”

Absolut remarcabil (şi cu siguranţă o premieră discografică la noi) acest album editat de casa de discuri Eurostar (producător Paul Stîngă), în colaborare cu Uniunea Elenă din România! Ne referim atât la prezentarea grafică, dar mai ales la realizarea în întregime bilingvă a discului, fiind tradus în limba greacă atât textul lămuritor al valoroasei interprete şi textiere Ioana Sandu, cât şi absolut toate titlurile. Din acest motiv, credem că este un minunat produs de export, nemaivorbind de numeroasa comunitate elenă din ţara noastră, care se va bucura descoperind o româncă pronunţând impecabil, pe disc dar şi în spectacole, în limba greacă şi în acelaşi timp pătrunzând de minune fiorul specific al acestor ritmuri îndrăgite în întreaga lume. Beneficiind de sfatul autorizat al unor distinse membre ale comunităţii elene, Ioana Sandu şi-a îndeplinit un vis din copilărie, când asculta fermecată, alături de mama sa (cu ascendenţă elenă), cântecele inegalabilei Nana Mouskouri. Un rol extrem de important l-a jucat muzicianul Francisc Reiter, soţul artistei, cu orchestraţii inspirate la cele 17 titluri (ultimul – un colaj), dar şi cu două compoziţii. Acestea se adaugă unor piese celebre, pe care le-aţi fredonat nu o dată, întregind un album de mare calitate.

Larisa Onciu: „Vino, iubire, în viaţa mea!”

În urmă cu o săptămână am primit de la cunoscuta interpretă Ioana Sandu câteva filmări. La început am fost tentat să cred că este vorba chiar de ea, fiindcă ştiam că are în pregătire un nou disc la aceeaşi prestigioasă casă de discuri Eurostar care a editat şi albumul pe care-l ţineţi acum în mână. Surpriza a fost însă atunci când am descoperit o solistă distinsă, elegantă, sensibilă, punând în valoare compoziţii ale valorosului compozitor şi orchestrator Francisc Reiter. Evident, m-am interesat de cine este vorba şi aşa am aflat că Larisa Onciu este nevăzătoare, aşa explicându-se cu siguranţă emoţia tulburătoare cu care dă viaţă versurilor în care apar luna, marea, bătrânul tei sau măicuţa iubită, pe care nu le va vedea niciodată decât cu ochii minţii şi ai sufletului. Originară din judeţul Botoşani, Larisa s-a născut la Săveni, dar locuieşte în satul Podriga şi şi-a descoperit vocaţia la şcoala din Târgu-Frumos, sub îndrumarea profesorului Dumitru Tablan. Apoi, la Bucureşti, unde a terminat liceul şi a obţinut diploma de asistentă medicală în Balneo-Fizio-Kinetoterapie, profesorul de muzică Ionuţ Istrate i-a desăvârşit pregătirea şi a îndrumat-o către Şcoala populară de arte, clasa de Canto popular, unde a avut-o drept dascăl pe reputata interpretă Ana Piuaru, iar corepetitor pe apreciatul pianist de jazz Puiu Pascu. Şi iată că după primele apariţii la serbările şcolare, concursuri sau spectacole organizate de Asociaţia Nevăzătorilor Botoşani a venit şi consacrarea, prin apariţia acestui CD conţinând 12 melodii frumoase compuse şi orchestrate de Francisc Reiter, pe versurile Marianei Dumitru, leit-motivul acestora fiind iubirea, pe care îi dorim s-o întâlnească, aşa cum merită, această solistă talentată. Şi încă o bucurie: într-o perioadă când aproape a devenit o ruşine, în ochii unor „globalişti”, să spui ca eşti patriot, Larisa Onciu îşi cântă ţara aşa cum n-o fac aceia care chiar pot să se bucure de frumuseţile ei... Casa de discuri Eurostar a realizat un album remarcabil, cu fotografii expresive semnate Adelina Lazăr, aşa încât Ioana Sandu, Francisc Reiter, Mariana Dumitru, Venera şi Paul Stîngă trebuie felicitaţi pentru acest produs de calitate. Iar pentru Larisa Onciu este cu siguranţă un vis împlinit.

Octavian URSULESCU

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef:
Mihai COSMA
Redactori: Octavian URSULESCU
Norela-Liviana COSTEA
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Corespondenţi naţionali:
Sanda HÂRLAV-MAISTOROVICI, Mariana POPESCU, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ŞUTEU, Alex VASILIU, Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:
Eduard-Iosif ANTAL, Andra APOSTU, Dumitru AVAKIAN, Loredana BALTAZAR, Corina BURA, Lavinia COMAN, Maria DUŢU-ENESCU, Oana GEORGESCU, Doru IONESCU, David LAPADAT, Florian LUNGU, Carmen MANEA, Doina MOGA, Costin POPA, Sarah RIZESCU, Carmen STOIANOV, Alex VASILIU

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x